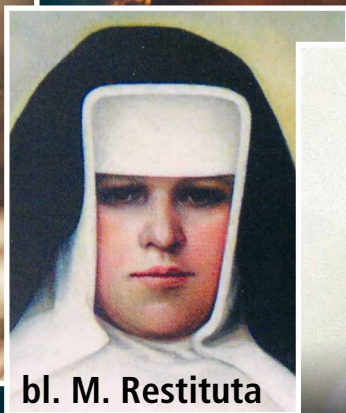

Ti naši v nebi

bl. Titus Zeman

bl. M. Restituta

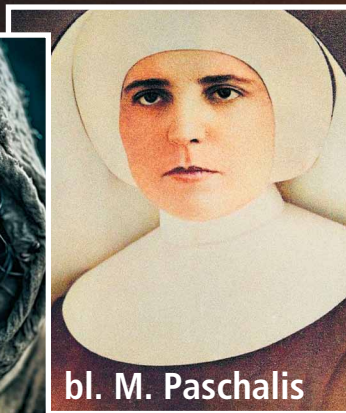
sv. Edita Steinová

sv. Edmund
Kampaň

bl. Hroznata

bl. M. Paschalis

Svatí a blahoslavení se vztahem k naší zemi

*Pilotní díl připravované
rozsáhlejší série*

ediční řada
A.M.I.M.S. M.

Ti naši v nebi

Svatí a blahoslavení se vztahem k naší zemi:
bl. Titus Zeman, bl. Maria Paschalis,
bl. Marie Restituta, sv. Edita Steinová,
sv. Edmund Kapián, bl. Hroznata

Editoři:

P. Marek Dunda, Ondřej P. Vaněček, P. Pavel Zahradníček

A.M.I.M.S.

Vydání této knihy podpořila firma SELS s.r.o. z Kuřimi. Děkujeme!

Editori: P. Marek Dunda, Ondřej P. Vaněček, P. Pavel Zahradníček
Název: Ti naši v nebi
Podtitul: Svatí a blahoslavení se vztahem k naší zemi: bl. Titus Zeman,
bl. Maria Paschalis, bl. Marie Restituta, sv. Edita Steinová,
sv. Edmund Kampaň, bl. Hroznata

Autoři textů: P. Marek Dunda, P. Jindřich Charouz, OPraem., Richard Jašš,
P. Mieczyslaw Piotrowski, TChr, Helena Šiprová

Korektury: Markéta Protivánková

Vydal: A.M.I.M.S. z.s., Vranov nad Dyjí – Přímětice – Bítov

Ve spolupráci s: Matice cyrilometodějská s. r. o., Olomouc

Rok vydání: 2024

Ediční řada: A.M.I.M.S. M. (tj. knihy pro misijní použití)

Vydání: první

Sazba: Ondřej Prokop Vaněček

Tisk: Michal Jiříček, M+M, Borotice

Náklad: 50 000 výtisků

Foto na obálce: Unsplash, Tom Barret; portréty z knihy (kolorováno AI)

S církevním schválením Biskupství brněnského č.j. Ep/951/2023 ze dne 2. 11. 2023

 Šířeno pod licencí Creative Commons CC BY 3.0 – celou publikaci nebo její části je tedy možné dále šířit, pokud uvedete autora a zdroj (úplný text licence najdete na <https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>); některé grafické prvky publikace mají uvedenu vlastní licenci – viz údaje u jednotlivých obrázků.

Kompletní texty většiny publikací, které vydává A.M.I.M.S. (včetně misijních knih ediční řady A.M.I.M.S. M., tedy i této knihy), najdete na internetových stránkách FATYMu www.fatym.com a na www.amims.net. Zde je také možné knihy objednat i v papírové podobě (jen za příspěvek na tisk a poštovné).

ISBN 978-80-7266-497-9

Obsah

MÍSTO PŘEDMLUVY: TEĎ JSME NA ŘADĚ MY! <i>P. Marek Dunda</i>	6
blahoslavený Titus Zeman VĚDĚL, CO CHCE, NAŠEL I JAK... <i>P. Marek Dunda</i>	8
blahoslavená Maria Paschalis „JÁ PATŘÍM KRISTU, NE VÁM!“ MLADÁ SOBOTÍNSKÁ MUČEDNICE <i>Richard Jašš</i>	26
blahoslavená Marie Restituta Kafková RÁZNÁ SVĚTICE Z BRNA <i>Helena Šiprová</i>	40
svatá Edita Steinová OD ATEISMU KE SVATOSTI <i>P. Mieczyslaw Piotrowski, TChr</i>	52
svatý Edmund Kampián POPRAVA, KTERÁ SE STALA SVĚDECTVÍM O VÍŘE <i>P. Marek Dunda</i>	76
blahoslavený Hroznata VŽDY EXISTUJE NĚJAKÉ „BOŽÍ ŘEŠENÍ“! <i>P. Marek Dunda</i>	104
EXKURZ: RYTÍŘSTVÍ <i>P. Jindřich Charouz, OPraem.</i>	114
Tuto knihu pro vás připravil A.M.I.M.S.	119

Místo předmluvy: Teď jsme na řadě my!

Každého z nás povolal Bůh do tohoto světa se záměrem, abychom se dostali do nebe. Do nebe však mohou přijít jen svatí – kdo se nestane svatým, promeškal životní šanci a úkol. Ve své třetí apoštolské exhortaci *Gaudete et exsultate (Radujte se a jásejte)* nás papež František povzbudil, abychom usilovali o svatost. Není to totiž mimo naše možnosti. S pomocí Boží je o to možné usilovat, a dokonce se i svatými stát.

V nebi je mnoho svatých, které sice neznáme jménem, ale kteří žili svůj život tak, že se tam dostali. Někdy máme představu o svatých spojenou s tím, že žili v jakémsi nereálném světě a neměli tytéž těžkosti, kterými procházíme my. Představa, že stát se svatým si žádá vykonat něco zcela mimořádného, je také dost rozšířená. Opak je pravda. Svatí byli lidé jako my, se stejnými problémy a slabostmi.

Vypráví se, že ke svatému Tomáši Akvinskému přišla jednoho dne jeho rodná sestra s vážným dotazem:

„Bratře, ty jsi takový moudrý, porad' – co mám dělat, abych byla svatou? Kdeco jsem už zkoušela, ale jaksi se mi být svatou nedaří.“

„Musíš chtít,“ odpověděl světec.

„Ach jo, to jsem věděla i bez tebe, ale pověz, co konkrétního mám ještě dělat?“

„Milá sestro, opakuji, musíš chtít.“

„To jsi mi už jednou řekl. Ale prozrad' mi tajemství, jak se to dělá?“ proslila naléhavě.

„Milá sestro, jediné tajemství – kromě Boží milosti – zní: musíš chtít, ne jednou, dvakrát, nejen dnes nebo zítra, ne, ale ve dne v noci, vždy a všude musíš chtít být svatou, ano, opravdově chtít a pak svatou budeš.“

A Don Bosco k tomu dodává: „Svatost roste za tří předpokladů:

1. mít pořádek v sobě a kolem sebe,
2. dodržet dané slovo,
3. žít v radosti.“

Už léta se zajímám o svaté, kteří mají nějakou souvislost s naší zemí. Jako kluk jsem se domníval, že je jich jen pár – měl jsem tehdy na mysli ty nejznámější: sv. Václav, sv. Cyril a Metoděj, sv. Anežka... Něco napovědělo Desetiletí duchovní obnovy (1988–1997), kdy každý rok byl prožíván víc s jedním či dvěma světci. A od té doby se daří objevovat další a další světce, blahořečené a adepty na svatořečení, kteří mají nějaký vztah k naší zemi – buď se zde narodili, nebo zde žili a nějak působili, anebo jen přes naši zemi cestovali či něco zajímavého ve prospěch naší vlasti vykonali. Je jich spousta, a to jsem si jist, že o některých ještě ani nevím. Je dobré je poznávat a mít je tak nějak víc za své – za sobě bližší. Měli vztah k našemu prostředí, ano, zde je – sportovní terminologií řečeno – to hřiště, kde bojovali o svatost, a zde se jim to podařilo! A teď jsme na řadě my. Bojujeme na stejném hřišti, kde už se to jiným podařilo, máme v nich vzory a mocné přímluvce...

Jako povzbuzení na cestě ke svatosti vydáváme i tuto knihu, která se může stát vstupní branou do plánovaného rozsáhlejšího projektu. Snad budou – dá-li Bůh – následovat další svazky. Vybrali jsme pro začátek jen pár svatých a blahoslavených. O každém z nich jsme psali v časopise *Milujte se!* a nyní jsme tyto texty připravili pro knižní vydání.

Kéž by i toto dílko – a v budoucnu i další – trochu napomohly objevit svaté jako reálné „naše“ lidi a posílit vztah k nim a k místům, která jsou u nás s nimi spojená.

P. Marek Dunda

*Ve Vranově nad Dyjí
na Slavnost Všech svatých
1. listopadu 2023*

Věděl, co chce, našel i jak...

P. Marek Dunda

Tradice katolické církve hovoří nejen o mučednících – lidech, kteří pro Ježíše Krista dali život –, ale i o vyznavačích – ti pro svou víru mnoho vytrpěli, i když nakonec zabiti nebyli. Kým byl salesián blahoslavený Titus Zeman, řeholní kněz, který neváhal riskovat svůj život pro záchranu duchovních povolání v komunistickém Československu?

Hned po likvidaci klášterů v dubnu 1950 se řeholní kněz salesián Titus Zeman začal zaobírat myšlenkou převést tajně přes hranice mladé salesiánské bohoslovce do Turína, aby tam dokončili studia, která jim byla v Československu znemožněna s nástupem komunismu.

Jenže nevěděl jak. Ale časem našel P. Titus i způsob: 2. července 1950 ho na faře v Šenkvicích navštívil P. Ernest Macák a ukázalo se, že i on má podobnou ideu. Slíbil, že Tita seznámí s převaděčem. Titus Zeman se stal organizátorem velmi nebezpečné a riskantní akce.

A začaly přípravy. Nejprve bylo třeba rozhodnout, komu je možné nabídnout účast, a pak bylo nutné promyslet trasu do Turína. Vše se muselo vykonat nejvýš nenápadně a tajně bez předčasného vyzrazení.

Poprvé přes hranice

První výprava začala 31. srpna večer. Menší skupinky bohoslovců se sešly na smluveném místě krátce před půlnocí u řeky Moravy poblíž obce Závod. Všichni si byli vědomi rizika, do kterého vstoupili... Řeku překonali a ocitli se v Rakousku, ale nejprve v sovět-

Stal se organizátorem velmi nebezpečné a riskantní akce – převést tajně přes hranice mladé salesiánské bohoslovce do Turína, aby tam dokončili studia, když v Československu nesměli.

Zdroj: Pavel Zahradníček, Ondřej Vaněček & AI (ChatGPT, Midjourney, imglarger.com) (CC0 1.0)

„Fotografie Tita Zemana plížícího se brzy nad ránem v bahně na břehu řeky Moravy“ vytvořená umělou inteligencí (AI) z jeho dochovaných fotografií (byly použity fotografie, které si můžete prohlédnout na str. 10 a 21)

ské zóně – Rakousko v té době, pět roků po válce, bylo ještě rozděleno na čtyři zóny: sovětskou, americkou, francouzskou a anglickou. Po hodině cesty se dostali na železniční stanici a odtud do Vídně.

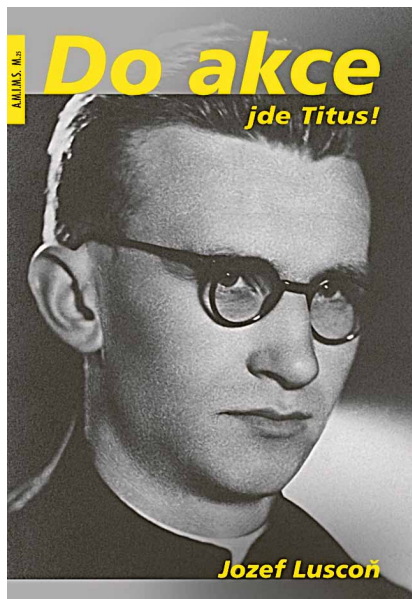
Do Turína – a zpět!

Otec Titus zašel s celou skupinou do vídeňského domu salesiánů a ještě v noci 1. září odcestovali vlakem do Amstettenu a dále na poutní místo Maria-Neustift. Tam nepozorovaně přešli do americké zóny. Od té chvíle byli v bezpečí. Následoval Linec, Innsbruck (ve francouzské zóně) a Brenner na hranici s Itálií. A po dvou týdnech – 12. září 1950 – vytoužený Turín.

Po několika dnech se P. Titus vrátil do Československa s poženáním hlavního představeného Pietra Ricaldoneho. Nemohl však už zpátky na faru do Šenkvic, a tak se schovával u své sestry v Bratislavě a pak v Pezinoku. Připravoval další výpravu.

Nejen bohoslovci, ale i kněží

Účastníci druhé výpravy se sešli v pátek 23. října v Šaštíně v domě Augustína Hercoga. Nebyli tu už jen bohoslovci jako v první skupině. Tentokrát šli i někteří kněží. Začali se totiž objevovat zatykače na kněze, a tak se útěk do ciziny některým jevil jako možná

Titus Zeman v době bohosloveckých studií na obálce knihy vydané roku 2019 tiskovým apoštolátem A.M.I.M.S.

záchrana před vězením. Druhý den vyrazili a po společné mši svaté, kterou slavil na jedné louce za lesem novokněz Andrej Šandor, zamířili směrem k Závodu, kde se k nim připojili další kněží a laici. Dohromady jich bylo dvacet osm.

Nečekané komplikace

Kolem půlnoci došli k rozvodněné Moravě. Bylo chladno a na trávě se tvořila jinovatka. Vysvlékli si šaty a přebrodili se přibližně do poloviny řeky. Čtyři z nich ji přeplavali a natáhli lano. Nafoukli člun a postupně se všichni převezli

Foto: archiv Casopisu Milujte se! / Ilustrace: Adrián Glaz

Část dodnes dochované „železná opony“ a ilustrace z knihy „Do akce jde Titus!“

na druhý břeh. Podařilo se to, přestože se vše výrazně zkomplikovalo: lano se strhalo a některým se namočily, nebo i uplavaly osobní věci a šaty. Otec Titus po vynaloženém vypětí sil omdlel.

Nemuselo se to povést

Když se probral, byla jeho první otázka: „Jste tu všichni? A zdraví? Nikdo se neutopil?“ Když mu přisvědčili, začal děkovat modlitbou Panně Marii Pomocnici. Dál

„Na vlastní kůži jsme zakusili to, co řekl don Bosco: Když budete důvěřovat Panně Marii Pomocnici, uvidíte, co jsou zázraky.“

P. Titus Zeman SDB

Foto archiv SDB

Jako student teologie v Římě (čtvrtý zleva)

Nabídli mu, aby zůstal v Itálii... Ale on se vrátil do Československa a pokračoval.

pokračovali až zase večer, a to podobnou trasou jako s první výpravou. Do baziliky Panny Marie Pomocnice v Turíně došli 4. listopadu a P. Titus jim tam řekl: „Drazí bratři, na vlastní kůži jsme zakusili to, co řekl don Bosco: Když budete důvěřovat Panně Marii Pomocnici, uvidíte, co jsou zázraky. Naše cesta byla velmi těžká a zdálo se, že se nepodaří. V řece jsme všichni vzývali Pannu Marii Pomocnici a ona nás přímo zázračně zachránila. Buď jí za to díky!“

Nabídka představených

Představení salesiánů obdivovali P. Tita, jak s nasazením vlastního života převáděl své spolubratry do zahraničí. Nabídli mu, aby zůstal v Itálii anebo šel na misie do ciziny a víc už takto neriskoval. Při zpáteční cestě se přes zimu zdržel v Linci. V březnu 1951 se ještě s jedním průvodcem přeplavil přes rozvodněnou Moravu. V obci Závod se jim podařilo uniknout ozbrojené hlídce. A v příštích dnech už zase chystal novou skupinu.

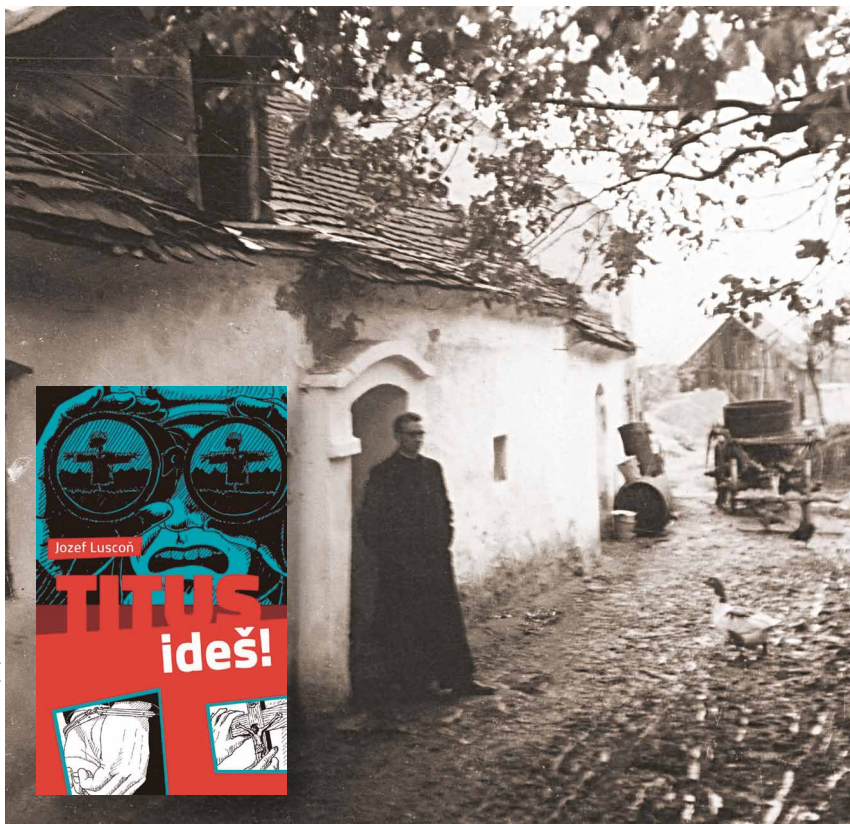

Foto: archiv SDB / obal knihy: Vydavateľstvo Don Bosco

Titus v rodném domě ve Vajnorech. Obálka slovenského originálu životopisné knihy o blahoslaveném Titovi Zemanovi napsané salesiánem J. Luscoňem.

Zaskočení nepředvídanými okolnostmi

Se skupinou šestnácti lidí se sešel 7. dubna v Šaštíně. K ránu pak vyrazili. Po noční bouřce bylo všude plno bláta. Na domluveném místě se setkali ještě s další skupinou kněží. Otec Titus odsloužil mši svatou. Odpoledne ale zase začalo pršet a přelo až do rána. Kráčeli blátem. Někteří starší

kněží nestačili ostatním, zaostávali a skupina se začínala trhat. Když došli k rozvodněné řece, zjistili, že asi pět účastníků chybí. Marně P. Titus ujišťoval, že vše je bezpečné a že je třeba zachovat klid a rychle jednat.

Rozhodnutí pod vlivem obav

Nastal chaos. Někteří neplavci měli strach. Blížilo se už sví-

Foto: archiv SDB

Kostel Panny Marie Sedmiboletné v Titových rodných Vajnorech

tání, a tak nebylo možné zaručit, že všichni nepozorovaně projdou na druhou stranu řeky ještě za tmy. Otec Titus řekl: „Musíme se o to pokusit, i kdyby na to měl někdo doplatit chřipkou nebo zápalem plic.“ Ale starší kněží prosili, ať se najde jiné řešení nebo ať se vrátí. Mladší chtěli pokračovat. Čas pracoval proti nim. Titus Zeman se marně snažil situaci

uklidnit – všem dodával odvalu. Ale nakonec padlo rozhodnutí, že se vrátí...

Po dvou nebo po třech začali pomalu odcházet. Titus jim ještě stihl říci, že na ně počká v Šaštíně a pak oznámí nový termín přechodu. Jenže po rozednění pohraničníci jednu skupinku zachytili. Vyhlásili poplach a spolu s armádou pročesávali celý terén, takže

„S tím chlapcem se nedá mluvit. On si to nedá vymluvit. Je povoláný! Je to Boží vůle, proti které nemá smysl bojovat!“

Foto: archiv SDB

Primice P. Tita Zemana a novokněžské požehnání ve Vajnorech (1940)

do večera pochytili 15 z 22 členů výpravy. Klerika Antona Kyseleho zatkli až 13. srpna. Jen několika málo se podařilo uniknout. Pro otce Tita Zemana však začala 8. dubna 1951 jeho křížová cesta. Vraťme se však nejdříve na úplný začátek jeho životní cesty.

Základem je rodina, tam vše dobré začíná

Titus Zeman se narodil 4. ledna 1915. Pocházel z deseti dětí. Základy víry dostal už doma v rodině ve Vajnorech. Zbožní rodiče vedli děti k modlitbě, a to především svým příkladem. Otec konal službu kostelníka, stejně jako dříve děda a předtím zřejmě i praděd.

Ohledně povolání měl jasně brzy

Když bylo Titovi 12 let, řekl mamince, že chce studovat na kněze u salesiánů v Šaštíně. Rodiče neměli peníze, aby ho tam doprovodili, a tak se nabídla teta, která měla vlak zadarmo, že se vypraví s ním a záměr mu vytluče z hlavy. V Šaštíně se pokusil odradit Tita od jeho rozhodnutí inspektor salesiánů P. Jozef Bokor. Řekl mu, že je velmi slabý a že bude plakat po mamince. Odpověď dvanáctiletého Tita všechny překvapila: „Ale já mám druhou maminku tady, já tu plakat nebudu.“ A ukázal směrem k bazilice Panny Marie: „Dělejte se mnou, co chcete, jen mě přijměte!“ A Bokor rezignoval:

Foto: archiv SDB/dole: Wikimedia Commons, Mikaco (CC BY 3.0)

Titus Zeman (druhý zprava) s bohoslovci na výstavbě Přehrady mládeže – vodní nádrže Nosice (obr. vpravo) v roce 1950. Podle svědectví Titova synovce Michala Radošinského tam Titus Zeman tajně přicházel převlečený za jednoho z brigádníků, povzbuzoval mladé kleriky, kteří zde museli nuceně pracovat, a připravoval je na útěk do zahraničí (podle TK KBS).

„S tím chlapcem se nedá mluvit. On si to nedá vymluvit. Je povoláný! Je to Boží vůle, proti které nemá smysl bojovat!“ Vrátili se tedy domů a Titova teta jen řekla sestře: „Agneso, nezlob se, není pomoci. Ten chlapec tam musí jít.“

Šaštín, Moravská Ostrava, Řím...

Studoval tedy v Šaštíně, v Svätom Beňadiku a ve Fryštáku u Hole-

šova. Asistenci (tj. salesiánskou praxi) vykonával i v Moravské Ostravě. Teologii studoval v Římě na Gregoriánské univerzitě a pak v Chieri u Turína.

Modlitba za nemocnou maminku

V dubnu 1940 mu vážně onemocněla maminka. Když se dozvěděl tuto smutnou zprávu, šel do baziliky a prosil: „Pane Bože, kolik

roků přidáš mé mamince života, o tolik roků zkrát můj život.“ Když pak P. Titus zemřel, spolubratři, kteří věděli o této prosbě, si uvědomili, že Pán Bůh splnil, oč jej prosil: spravedlivě rozdělil roky jejich života – oba totiž zemřeli 54letí.

Nemodlím se za smrt sestry

V květnu 1940 se Titus dověděl o těžkém zdravotním stavu mladší sestry Veroniky, která dostala zápal mozkových blan a podle názoru lékařů měla zemřít. Titus si zašel za lékařem v Turíně, aby se ho zeptal na jeho názor. Ten, když se obeznámil s jejím zdravotním stavem, mu řekl: „Modlete se, aby zemřela a moc netrpěla. Když se stane zázrak a nemoc přežije, bude postižená tělesně i duševně.“ Tak potvrdil diagnózu slovenských doktorů. Titus napsal domů dopis, že se nemodlí za její smrt, ale za brzké uzdravení. A stalo se, co nikdo nečekal, čemu ani lékaři nechťeli uvěřit: Veronika se úplně uzdravila a nezůstala postižená ani tělesně, ani duševně.

Přátelský, ale i odvážný kněz – salesián

Dne 23. června 1940 přijal Titus z rukou kardinála Maurillia Fossatiho svěcení a stal se salesiánským knězem. Vrátil se na Slovensko, v Bratislavě dokončil studium

a ještě si doplnil vzdělání z chemie a přírodopisu. V Trnavě pak vyučoval jako profesor chemie, matematiky a fyziky na biskupském Slovenském gymnáziu. Byl mimořádně kamarádský, upřímný, tichý, skromný, laskavý a pozorný vůči všem. Pomocnou ruku podával bez požádání, když věděl, že ji někdo potřebuje a on dokázal v té chvíli pomoci. Během druhé světové války ukrýval s velkým rizikem mladého Žida v neobývané části gymnázia a staral se o něj.

Tajná akce s rozvěšením křížů

Po válce byl do bývalého biskupského gymnázia dosazen za ředitele komunista Mikuláš Gašparík. Protože salesiáni doufali, že jim časem zase gymnázium vrátí, zůstali tam a dál vyučovali. Jednoho dne po příchodu do školy zjistili, že ředitel nařídil sundat kříže. Studenti, profesori, rodiče a obyvatelé Trnavy proti tomu protestovali, ale marně.

Profesor Bakoš, P. Titus a student William Schmidt v noci 7. února 1946 kříže opět rozvěsili do všech tříd a také do sborovny. Studenti byli ráno mile překvapeni, ale ředitel to viděl jinak: opět nařídil kříže strhat a oba vyučující vyhodil ze školy. Když Titus po této události přišel ke svým rodičům, matka mu řekla: „Proč

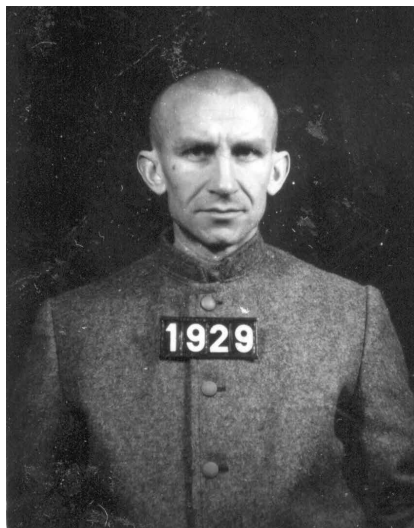

Foto archiv SDB

Evidenční fotografie Tita Zemana z vězení

to udělali, a proč jsi to udělal ty?“ Odpověděl jí: „Maminko, jsem služebník Krista Pána a já ho nemám mít na svém pracovišti?! Na této škole potom nemám co dělat!“

Přehlédnut při likvidaci klášterů

Poté, co v krátkém čase vystřídal několik míst, kde působil jako kněz, byl v září 1949 poslán jako kaplan do Šenkvic. Tam se hned zapojil do práce ve farnosti. Právě díky

tomu, že nebyl při likvidování klášterů a zatýkání řeholníků na svém místě – ve svém řeholním domě jako jeho ostatní spolubratři –, unikl pozornosti úřadů a nebyl internován. A mohl působit dál.

Situaci je třeba využít ke konání dobra

Sám však cítil, že je třeba toto zvýhodnění ponechané svobody využít, a tak hledal, jak pomoci ostatním. Především mu ležela

Otce Tita prokurátor popsal jako zarytého nepřítele státu ve službách vatikánské zpravodajské služby a žádal pro něho absolutní trest – smrt.

„Když jsem se potřeboval vyzpovídat, dal jsem během odpolední vycházky vězňů znamení P. Titovi. Chodili jsme dokola ve dvou zástupech. Protože jsem byl od něho vzdálený, byl jsem ve druhém zástupu asi deset metrů za ním, vystoupil z řady a sehnul se, jako by si zavazoval boty. Postavil se, až když jsem byl u něho. A tak jsme kráčeli vedle sebe. Já jsem se mohl nenápadně vyzpovídat. A tak dozorcí, kteří nás sledovali, nic nezpозorovali. Když mi dal rozhřešení, podíval se mi na chvíli do tváře a já jsem pocítil úžasnou radost z Božího odpuštění a ze služby kněze, který zastupuje Krista. Tuto svátost vysluhoval horlivě, jako otec, přítel, soudce, lékař a kněz.“

vzpomínka spoluvězně z Valdic

na srdci starost o salesiánské bohoslovce, kterým nebylo dovoleno dostudovat. Rozhodl se, že se ujme riskantního podniku a pokusí se studenty převést přes ostře strážené hranice do Rakouska a pak do Turína, kde by mohli pokračovat v cestě ke kněžství.

Napotřetí to nevyšlo

První dvě cesty se skupinou bohoslovců a pak i kněží se mu podařily. Druhý přechod ale sám hodnotil jako zázrak Panny Marie Pomoc-

nice. Přes varování a nabídky zůstat v cizině se rozhodl ještě pro třetí cestu – datum stanovil na 9. dubna 1951. Tentokrát se sešlo několik komplikujících skutečností: déšť, bláto, rozvodněná řeka Morava, ve skupince byli i starší a neplavci, kterým nestačily síly. Navíc přišli k řece až krátce před rozedněním. A projít bylo možné jedině za tmy. Přestože Titus ostatní povzbuzoval, bylo rozhodnuto, že se vrátí. Většina členů skupiny byla při návratu chycena a uvězněna.

„Vše, co se mi klade za vinu, jsem dělal z lásky k Církvi a osobně z lásky k salesiánské společnosti, které děkuji za vše, čím jsem... Svědomí mi nic nevyčítá.“

P. Titus Zeman SDB

Zešedivěl a vytloukli mu zuby
Otec Titus byl převezzen do bratislavského hradu. Na výslechy ho vodili do zadního křídla severního opevnění. Přitom ho vždy zbili. Tehdy mu vytloukli i zuby. Na výsleších byl asi padesátosm-

krát! Nelidské způsoby mučení způsobily, že zešedivěl.

Při vyslýchání mu opakovaně ponořovali hlavu do vědra plného výkalů, kopali ho po celém těle, bili ho po patách, zlomili mu levou klíční kost a nosní přepážku... Bili

Mše ve vězení – ale jak?

Příbuzní P. Tita Zemana ho pravidelně v letních měsících navštěvovali. A na podzim přinesli hrozen. Když se dozorce ptal, na co hrozen, odpověděli, že Vajnory jsou v dobrém vinařském kraji. Z toho hroznu pak P. Titus tajně připravoval hroznovou šťávu, která se v takovýchto těžkých podmínkách mohla použít místo vína ke sloužení mše svaté. Ke mši svaté byl potřeba ještě chléb. Ten se připravoval z rohlíků pro diabetiky – neobsahoval nic jiného než vodu a mouku. Rukojet lžíce, kterou jsme jako jediný přístroj v cele mohli mít, jsme týden brousili na kousku betonu u toalety v cele. Tak vzniklo ostří, kterým jsme potom rohlík pokrájeli na malé kostky, které jsme balili do cigaretového papíru, aby se nedrobily. P. Titus s úžasnou radostí a vděčností sloužil mši svatou, aby se mohl setkat s Kristem a aby i nám mnohým mohl dát svaté přijímání. Sloužení mše svaté však nebylo snadné, protože v cele, kde nás bylo osm řeholníků-kněží, byl i jeden několikanásobný vrah, jehož úlohou bylo pravidelně donášet všechno, co jsme dělali a o čem jsme mluvili. Jemu jsme nabídli postel ve středu místnosti úplně nahoře, a tak jsme na posteli pod ním získali místo, které nemohl sledovat. Tam se sloužila mše svatá. Otec Titus znal všechny texty z paměti, nejčastěji sloužil ke cti Panny Marie. Později dokonce prostřednictvím vězňů, kteří roznášeli obědy, posílal P. Titus v papírové krabičce na léky kousky rohlíku v cigaretovém papíře proměněné při mši svaté na Eucharistii i do jiných cel, zvláště laikům, kteří byli vězněni pro Krista. Ostatním dával P. Titus přijímání při pravidelné obědové procházce na dvoře, vždy tak, aby si toho dozorci nevšimli.

vzpomínka spolupovězně na P. Tita

ho i po hlavě – po jednom takovém úderu praskla lebeční kost a ohluchl. Trýznili ho i zimou a hladem. Lékař po třech měsících od Titova zatčení při prohlídce v justičním paláci v Bratislavě 11. července 1951 zjistil, že vězni „Titus a spol.“ zhubli o 16 i víc kilogramů.

Navržen trest smrti

Soudní proces začal až 20. února 1952. Obžalobu přednesl státní prokurátor Michal Krajčo, který otce Tita popsals jako zarytého nepřítele státu ve službách vatikánské zpravodajské služby a žádal pro něho absolutní trest – smrt. Když bylo obžalovanému P. Titovi umožněno, aby přednesl svou obhajobu, řekl: „Ve svém svědomí se necítím vinen. Vše, co se mi klade za vinu, jsem dělal z lásky k Církvi a osobně z lásky k salesiánské společnosti, které děkuji za vše, čím jsem... Svědomí mi nic nevyčítá. Jsem klidný.“

Zmírněno „jen“ na 25 let

Ráno 22. února se jednací síň zcela zaplnila. Předseda soudního senátu Pavol Korbuly vynesl rozsudek, ve kterém oznámil, že soud upouští od absolutního trestu smrti a Tita Zemana odsuzuje na 25 roků vězení. Následovaly pobyty ve věznicích na Slovensku, v Čechách i na Moravě: v Ilavě, na Mírově,

Foto: archiv SDB

Snímek Tita Zemana z vězení posloužil jako oficiální portrét k blahověčení

v Jáchymově v táboře „L“ (označovaném jako likvidační tábor, kam posílali většinou katolické kněze), ve Valdicích... Bylo několik prezidentských amnestií: 1953, 1956, 1957, 1960 a 1962, při žádné však nebyl propuštěn.

Nepřevychovatelný „náboženský fanatik“

Jeho věrnost Církvi shrnuli v jednom jeho vězeňském hodnocení

V cele byl i jeden několikánásobný vrah a jeho úkolem bylo donášet, co děláme.

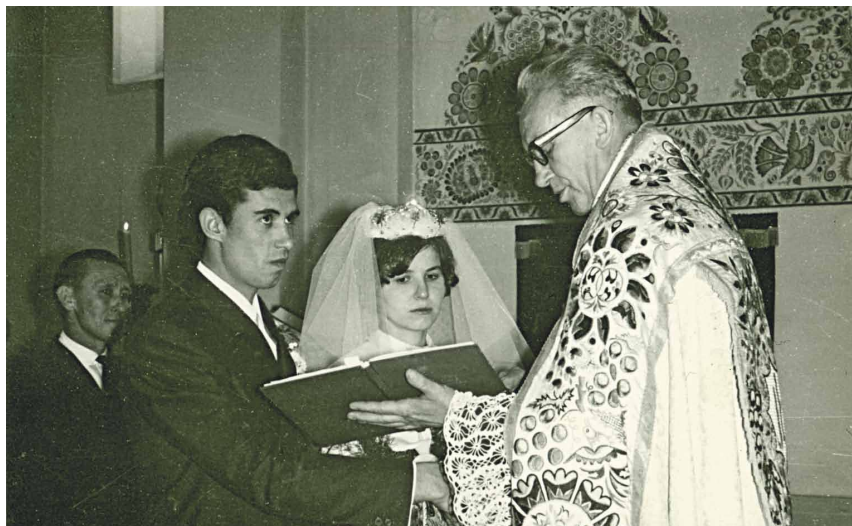

Foto archiv SDB

Rok 1968 – P. Titus Zeman může opět sloužit jako kněz

z roku 1954 slovy: „Je fanatickým vyznavačem politiky Vatikánu a vysoké církevní hierarchie.“

I když bylo velmi náročné zvládat vězeňskou práci, P. Titus se snažil plnit předepsané normy na 180 až 190 procent, aby tak pomohl těm, kterým fyzické síly nestačily,

neplnili normu, a proto nedostávali stravu.

S podlomeným zdravím a stálým sledováním

Konečně byl 10. března 1964 po odpykání poloviny trestu (téměř po třinácti letech) propuštěn

Jeden z bývalých žáků se ho při setkání po propuštění z vězení optal: „Jak jste to mohl všechno vydržet?“

Otec Titus ukázal na obraz trpícího Krista a řekl, že On mu dával sílu. Často rozjímal o umučení Pána Ježíše a z něho čerpal sílu. Nelidské mučení přetrpěl s vírou a jako Pán Ježíš na kříži i on odpustil mučitelům. Po návratu z vězení nehovořil o mučení, nikdy u něj nebylo cítit ani to nejmenší nepřátelství vůči těm, kteří pronásledovali Církev a likvidovali kněze a řeholníky, aby neměl kdo ohlašovat evangelium, vysluhovat svátosti a sjednocovat Boží lid.

Foto: archiv SDB

Rozloučení se zemřelým P. Titem Zemanem, 11. ledna 1969

těn z vězení. Měl podlomené zdraví a na svobodu se dostal podmíněně na zkušební dobu sedmi let. Státní bezpečnost ho do konce života sledovala a on to věděl. Zaměstnání našel jako dělník ve skladu textilu, později jako skladník.

Knězem salesiánem s omezeními

Těžce nesl, že nemůže vykonávat své kněžské a salesiánské povolání. Alespoň se snažil věnovat se dětem,

se kterými chodil na poutě do Marianky a do Šaštína. Až v roce 1967 dostal povolení sloužit mši svatou v kostele ve Vajnorech – v civilu, u bočního oltáře a bez přítomnosti věřících. Po pár měsících mu bylo dovoleno zpovídat, a pak konečně i sloužit veřejně bohoslužby.

Umřel v náručí kněze-spoluvězně

Od srpna 1968, když vtrhly do Československa armády sou-

*„To, do čeho ses pustil, nebylo
dobrodružství, lehkomyšlnost, touha
po senzaci. To byla láska k duším.“*

provinciál Andrej Dermek při pohřbu

Foto: Zx archiv SDB

Uzavření diecézního procesu blahořečení Tita Zemana, pečetění dokumentů odesílaných do Vatikánu

sedních zemí, se začal jeho zdravotní stav prudce zhoršovat. Kolem 19. září dostal přímo při bohoslužbě infarkt. Stále si s sebou nesl následky dlouhých let v komunistických vězeních. Psychicky ho také ničilo, že ho i nyní sledují.

Večer 7. ledna 1969 pocítil srdeční nevolnost. Ráno ho odvezli

do nemocnice a po obědě k němu zavolali P. Vojtěcha Rajnera, se kterým byl ve vězení. Ten vzal otce Tita do náručí a takto s ním zůstal, dokud jeho srdce nedotlouklo.

Z lásky k duším

Při pohřbu v sobotu 11. ledna 1969 ve Vajnorech řekl tehdejší

„Neboj se, drahý Tite, tvoje kněžství dnes nekončí, ale pokračuje v kněžství těch, kterým jsi umožnil stát se kněžími. Několik desítek kněží salesiánů ti děkuje za své kněžství.“
provinciál Andrej Dermek při pohřbu

Foto: Zx archiv SDB

Slavnosti prohlášení Tita Zemana za blahoslaveného v Bratislavě-Petržalce 30. září 2017 předsedal z pověření papeže Františka kardinál Angelo Amato SDB (vlevo: kardinál před relikviářem nového blahoslaveného; vpravo: vojenští kaplani v uniformách nesou relikviář nového blahoslaveného)

tajný provinciál salesiánů Andrej Dermek: „Jednu věc musím říci na tomto místě a v tuto chvíli: To, do čeho ses pustil, nebylo dobrodružství, lehkomyšlnost, touha po senzaci. To byla láska k duším. Nezradil jsi svůj lid, i když jsi byl

za to souzený a odsouzený. Neboj se, drahý Tite, tvoje kněžství dnes nekončí, ale pokračuje v kněžství těch, kterým jsi umožnil stát se kněžími. Několik desítek kněží salesiánů ti děkuje za své kněžství.“

Prameny:

Radošinský, Michal Titus. Ilegálne výpravy s požehnaním predstavených. *Don Bosco dnes*, 2012, č. 4, s. 28n.

Slivoň, Josef, SDB. Eucharistia v cigaretovom papieri. *Don Bosco dnes*, 2011, č. 3, s. 29n.

Kotris, Jozef. O bratrovi Titusovi rozprávajú jeho sestry. *Don Bosco dnes*, 2012, č. 3, s. 28n.

Radošinský, Michal Titus. To nebolo dobrodružstvo ani senzácia, ale láska k duším. *Don Bosco dnes*, 2012, č. 6, s. 28n (a ďalší články v časopise *Don Bosco dnes*).

„Já patřím Kristu, ne vám!“ Mladá sobotínská mučednice

Richard Jašš

Nedlouho po skončení 2. světové války byla v Sobotíně, několik kilometrů od Šumperka, zastřelena devětadvacetiletá řeholní sestra Maria Paschalis. Tato smutná událost nebyla ve své době zřejmě nijak výjimečná - podobných zločinů se sovětští vojáci dopouštěli na mnoha místech -, a nevyvolávala až do nedávna žádný zvláštní zájem. Konec konců více jak čtyřicet let nebylo vůbec žádoucí o této události mluvit... Ale vše nabralo jiný směr v roce 2011. Byl zahájen proces její beatifikace, tj. prohlášení za blahoslavenou. O jedenáct let později, 11. června 2022, byla při slavnostní bohoslužbě v katedrále sv. Jana Křtitele ve Vratislavi (Wrocław v Polsku) prohlášena společně s jinými devíti zavražděnými řeholními sestrami za blahoslavenou.

Zdravé základy

Maria Paschalis se narodila 7. dubna 1916 v obci Oberneuland – dnes Górna Wieś, která

*Kdo je věrný
v maličkosti, je věrný
i ve velké věci...
(Lk 16,10)*

tvoří část polského města Nisy (polsky Nysa). Tehdy to bylo Německo. Byla nejstarším ze čtyř dětí truhláře Karla Eduarda Jahna a jeho ženy Berty, rozené Kleinové. Tři dny po narození, 10. dubna, byla pokřtěna ve farním kostele sv. Jana Křtitele v Nise a dostala jméno Maria Magdalena. Podle čistě německého rázu tehdejší Nisy se dá usuzovat, že rodina byla

Foto: archiv řádu sv. Alžběty

Sestra Maria Paschalis, rozená Magdalena Jahnová (fotografie kolem roku 1935, tedy přibližně devatenáctiletá)

německá. V letech 1922–1930 chodila Maria Magdalena Jahnová do obecné školy v Nise. Potom se vyučila a pracovala v místní továrně na zpracování ovoce. Na přelomu let 1934 a 1935 odjela

jako osmnáctiletá do vestfálského Herne a poté do Wuppertalu-Barmen, kde pracovala v „Katolickém domě učedníků“. Již tehdy se projevovat její sklon k duchovnímu a zasvěcenému životu. Dokonce

Foto: archiv Řádu sv. Alžběty

Zleva: Magdalena Jahnová (budoucí sestra Maria Paschalis), sestra Assis a jedna z řeholních kandidátek (kolem roku 1934/1935, Wuppertal-Barmen)

tam na chvíli vstoupila do nějaké mariánské kongregace (dnes se již přesně neví do které), ale brzy musela řeholní život zase opustit a vrátit se domů do Nisy, aby pečovala o svoji nevidomou sestru.

Řeholní sestřičkou – věrnost v malém

Až 30. března 1937 vstoupila definitivně do Řádu svaté Alžběty v Nise. Po absolvování postulátu byla obláčkou 3. října 1938 přijata do noviciátu jako sestra Maria Paschalis. Po roce v řádu se stala 19. října 1939 juniorkou. Od roku

1939 do roku 1942 pracovala postupně v řádových konventech v Kreuzburgu a v Leobschützu ve Slezsku. 13. dubna 1942 byla opět povolána do Domu sv. Alžběty v Nise, kde vařila a ošetřovala staré a nemocné sestry.

Pozn. redakce: Takové práce se někomu mohou zdát jako málo důležité, nevýznamné. Ale nezapomeňme na jasná Ježíšova slova, že co jsme udělali pro toho nejpоследnějšiho, udělali jsme pro Něho (srov. Mt 25,40). A časem se mělo i v životě Marie Paschalis ukázat, že kdo je věrný v maličkostech,

bude jednou věrný i ve velké věci...
(srov. Lk 16,10).

Z osvoboditelů šel strach

Dramatické završení jejího života se začalo naplňovat v březnu 1945, na sklonku války, kdy Rudá armáda postoupila až k Nise. Z německého Slezska utíkaly před sovětskými vojsky tisíce uprchlíků. Jejich vyprávení vzbuzovalo strach i na územích, kterými procházeli. Ještě před vstupem Rudé armády do Nisy byla sestra Maria Paschalis spolu s další řeholní sestrou Marií Fides poslána matkou představenou na severní Moravu, která zatím nebyla válkou příliš dotčena.

Prozíravá představená

Hned z několika důvodů je toto rozhodnutí představené zvláštní. Vždyť v Sobotíně ani ve Velkých Losinách, které jsou také uváděny jako působiště obou sester, žádné alžbětinky před jejich příchodem nebyly a neměly zde ani žádné své dílo. Když byla Nisa 24. března 1945 dobytá Rudou armádou, nacházelo se v ní asi 2000 lidí (v roce 1939 mělo město přes 35 000 obyvatel). Z toho bylo

Foto: archiv Rádio sv. Alžběty

Civilní snímek Magdaleny Jahnové před vstupem do kláštera alžbětinek

Z německého Slezska utíkaly před sovětskými vojsky tisíce uprchlíků. Jejich vyprávení vzbuzovalo strach...

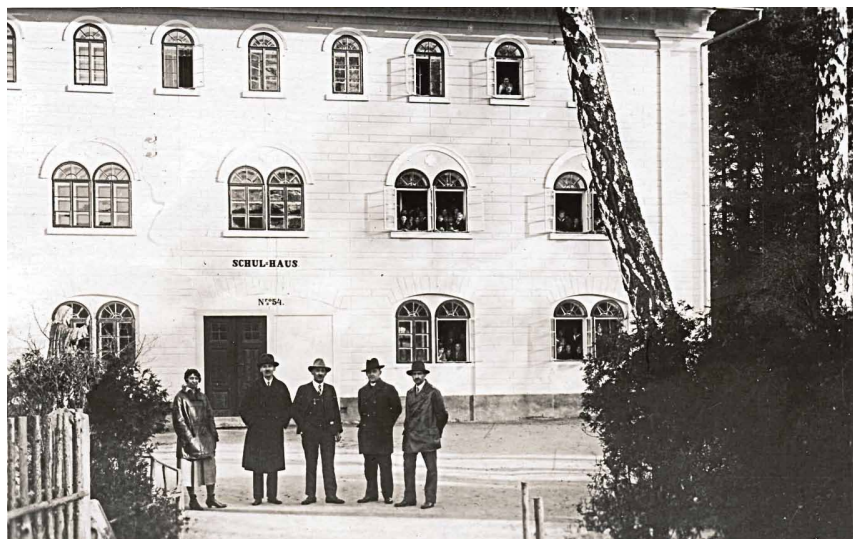

Foto: archiv Řádu sv. Alžběty

Sobotínská škola č. p. 54, kde byla sestra Maria Paschalis ubytovaná

přes 200 řádových sester pečujících o nemocné, raněné a staré lidi, kteří zůstali ve městě. Lze bez nadsázky říci, že kdo mohl, odešel ještě před příchodem sovětských vojsk. Za takové situace byla potřebná doslova každá ruka, proto se rozhodnutí sestry představené zdá poněkud nejasné. Roli snad sehrál i nesporný půvab a mládí obou sester. A také nebezpečí znásilňování ze strany Rusů. Ale víme, že se každopádně jednalo o výjimečné opatření – naprostá většina sester zůstala. Ukázalo se však, že matka představená jednala prozíravě, vždyť hned první den po obsazení města rudoarmějci byly zabity dvě řeholnice – sestry alžbětinky.

Sestry si práci našly hned

Sestry Maria Paschalis a Maria Fides sdílely tehdy osud mnoha dalších uprchlíků. Dobové zdroje se zmiňují, že obce jako Velké Losiny, Sobotín a Petrov nad Desnou měly na sklonku války i dvojnásobný stav obyvatelstva než před válkou, tak byly přeplněny uprchlíky.

Sestry po odchodu z Nisy působily patrně nějaký čas ve Velkých Losinách. I tam se nacházelo velké množství uprchlíků ze Slezska a Východního Pruska, také lidí z Porúří postižených bombardováním (tzv. Bombenbeschädigte) a útulek pro kojence a děti atd. Na některém z humanitárních programů pro tyto potřebné se mohly

Foto: Flickr, Peetereljay (CC BY-NC-ND 2.0)

Sovětský tank s vojáky Rudé armády z doby 2. světové války (snímek z inscenace historické události, tzv. reenactment)

sestry podílet. Není známo, jak dlouho se v Losinách zdržely.

Ošetřování starých lidí

Obě po jisté době přešly do Sobotína, kde se připojily ke skupině řeholnic, které ve školní budově ošetřovaly staré lidi. Sobotínská farní kronika konkrétně zmiňuje, že v obci působily dva takové útulky. O jeden z nich, který sem byl přestěhován z Osoblahy, pečovaly sestry františkánky, druhý, přestěhovaný z Langenbrücku (dnes Mostowic), vedly šedé sestry. Alžbětky se patrně zapojily do práce v některém z těchto starobinců, možná spolupracovaly na obou charitativních dílech. Františkánky

a šedé sestry se stejně jako alžbětky řídí řeholí svatého Františka z Assisi, proto mohlo být jejich soužití zcela přirozené – jejich spiritualita je velmi podobná.

Rudoarmějci přinášejí spoušť

Situace pracovních přetížených a v provizorních podmínkách pracujících sester se zásadně změnila příchodem Rudé armády do obce. Rudoarmějci, kteří se na německých územích chovali velmi nevybíravě k místnímu obyvatelstvu (a Sobotín byl jako sudetské území připojen již v roce 1938 k Říši), dorazili do obce Sobotín po silnici od Skřítku 7. května 1945. Již

Foto: archiv farnosti Sobotín

Kostel sv. Vavřince v Sobotíně, na přilehlém hřbitově se nachází hrob bl. Marie Paschalis

v prvních hodinách „osvobození“ docházelo k rabování a výtržnostem, které vyvrcholily 8. května popravou šestnácti Sobotínských a vypálením jejich domů. O dva dny později, 10. května, byla napadena a znásilněna jedna z šedých sester. Obě alžbětinky původně bydlely ve vsi u rodiny Thielových, ale poté co přišli Rusové, se přestěhovaly k ostatním sestřím do „štětínovské“ školy č. p. 54.

„Patřím Kristu!“

V pátek 11. května projížděl kolem jeden ruský voják na kole. Zasta-

vil a vstoupil do budovy. Sestra Maria Paschalis chtěla právě sejít ze schodů. Vyděšená vběhla zpět do místnosti, kde se zdržovali staří lidé, část z nich ležela na postelích. Rudoarmějec rozrazil dveře a požádal mladou sestru, aby ho následovala. Klidně řekla: „Já patřím Kristu,“ a ukázala na svůj kříž na růženci. Rudoarmějec ji uchopil za paži, ona se mu však vytrhla a ukryla se za stůl. Voják vystřelil do stropu. Když ji znovu vyzval, aby s ním šla, odpověděla rozhodně: „Zastřelte mě, Kristus je můj ženich, jen jemu pat-

Foto: archiv farnosti Sobotín

Sestry alžbětky z Nisy, které přijely navštívit hrob bl. Marie Paschalis. Vyfoceny jsou před budovou sobotínské fary, kde bydlel až do odsunu pan farář Bruno Esch, který sestru Marii Paschalis pohřbíval.

řím!“ Poklekla, vzala do ruky kříž, políbila ho a modlila se: „Prosím všechny o odpuštění, jestli jsem jim ublížila. Můj Ježíši, dej mi sílu zemřít.“ – Rus vystřelil. Sestra padla dozadu. Byla na místě mrtvá.

Dobové svědectví

Podrobný popis této tragické události pochází z dobového písemného svědectví tehdejšího sobotínského faráře P. Bruna Esche. Ten je prý uložil do farního archivu, poslal na pražskou

kurií a také nakonec publikoval v krajském tisku v Německu. Je ovšem jisté, že Esch nebyl přímým svědkem mučednické smrti sestry Paschalis a zaznamenal jen

*„... uchočila kříž
a vzkřikla: Já patřím
Kristu, ne vám. Nato
ji zastřelil.“*

*ze sobotínské farní
kroniky*

svědectví přítomných chovanců a možná i sester.

Svědectví farní kroniky

Druhým hodnověrným dobovým zdrojem, který zmiňuje smrt sestry Paschalis, je sobotínská farní kronika. Do roku 1941 psal kroniku sám pater Esch, potom záznamy doplňoval někdo další, buďto kaplan Georg Heiny, nebo kostelník Engelbert Prosig. Kronika je v popisu události mnohem strážlivější. Uvádí, že „... Rusové zastřelili sestru Paschalis. Jeden ruský voják ji chtěl znásilnit. Ona se však vzpírala, uchopila kříž a vykřikla: Já patřím Kristu, ne vám. Nato ji zastřelil.“

**P. Bruno Esch píše,
že sestru Paschalis
pohřbil u hřbitovní
zdi naproti vchodu
do sakristie.**

Nejasnosti kolem místa pohřbu

O místě pohřbu jsou různé zprávy. Pater Bruno Esch píše, že sestru Paschalis pohřbil u hřbitovní zdi naproti vchodu do sakristie. Toto místo je dnes opatřeno litinovým křížem a označeno nápisem a vzhledem ke svědectví patera Esche, který ji pohřbíval, je možné

Foto: archiv farnosti Sobotín

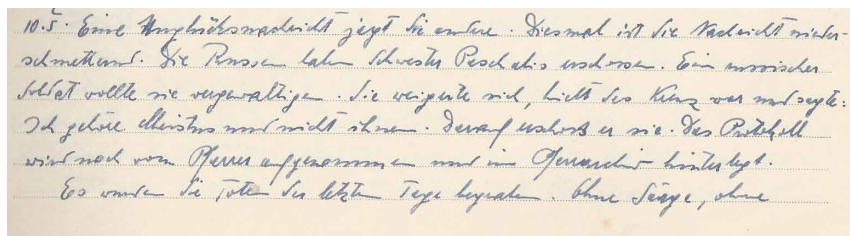

Foto: archiv farnosti Sobotín

Zápis v sobotínské farní kronice, stručně popisující událost mučednické smrti sestry Marie Paschalis

Foto: archiv farnosti Sobotín

Sobotínští farníci, kteří hrob bl. sestry Marie Paschalis zřídili (původně totiž nebyl nijak vyznačen) a pečují o něj

Foto: archiv farnosti Sobotín

Sestry alžbětky u hrobu bl. Marie Paschalis na hřbitově v Sobotíně

Foto: archiv farnosti Sobotín

Sestra Miriam Zajacová jako postulátorka procesu blahořečení přebírá od P. Milana Palkoviče dokumenty o sestře Marii Paschalis (říjen 2010)

považovat toto místo za spolehlivě doložené. Záznamy z farní kroniky tuto skutečnost a místo posledního odpočinku Marie Paschalis potvrzují.

Na stránkách farnosti sv. Jana Křtitele v Nise je uvedeno, že sestra Paschalis byla pohřbena ve Velkých Losinách za přítomnosti tří kněží, sester a mnoha věřících. Tato informace však není nijak podložena a neobjevuje se ani ve vzpomín-

kách posledního německého faráře ve Velkých Losinách dr. Adolfa Schindlera. Je nepravděpodobné, že by zapomněl ve vyprávění, protkaném řadou podrobností, uvést takovou událost.

Po letech...

V kontextu poválečného dění v Československu i v Polsku byly smrt i příběh německé řádové sestry zapomenuty a v samotném

Proces blahořečení byl zahájen v pátek 25. listopadu 2011 v Nise vratislavským arcibiskupem Marianem Gołbiewským.

Foto: archiv farnosti Sobotín

Po čtyřech letech intenzivní práce byl v sobotu 26. 9. 2015 ve Vratislavi (Wroclavi) uzavřen na diecézní úrovni proces blahorečení sestry Marie Paschalis a devíti dalších řeholních sester. Slavnost se konala ve vratislavské katedrále, zasvěcené umučení sv. Jana Křtitele. Zahájila ji postulátorka procesu sestra Miriam Zajacová. Poté byly zapečetěny dokumenty o mučednické smrti každé z 10 sester, aby mohly být převezeny do Říma k dalšímu zkoumání. Mši svatou sloužil Jeho Excelence Józef Piotr Kupny, arcibiskup vratislavský, za účasti biskupů a kněží.

Sobotině o nich až na výjimky nikdo nevěděl. Až v 90. letech 20. století, 50 let po její smrti, se na sobotínském hřbitově začaly objevovat skupinky věřících i sester z Nisy, kde příběh o mučednické smrti sestry Marie Paschalis nezapadl. Z tohoto „soukromého kultu“ se díky sestrám alžbětinkám stalo národní hnutí. V roce 2009 bylo započato shromažďování dokumentů a informací o mučednické smrti sestry Marie Paschalis Jahnové. Do beatifikačního procesu bylo zahrnuto dalších devět

sester z Kongregace sester svaté Alžběty v oblasti Nisy. Na prvním místě je však jmenována nejmladší z nich, sestra Paschalis. Samotný proces blahorečení byl zahájen v pátek 25. listopadu 2011 v Nise vratislavským arcibiskupem Marianem Gołbiewským.

Po dovedení celého procesu blahorečení ke zdárnému konci v roce 2022 jde o další blahoslavenou, a časem snad i svatou s velmi těsným vztahem k naší zemi. Již nyní ji můžeme prosit o přímmluvu.

11. června 2022 byla Maria Paschalis při slavnostní bohoslužbě v katedrále sv. Jana Křtitele ve Vratislavi prohlášena společně s jinými devíti zavražděnými řeholními sestrami za blahoslavenou.

„Včera byly v polské Vratislavi blahorečeny sestra Paschalis Jahnová a devět jejích spolusester, mučednic z Kongregace sester sv. Alžběty, zavražděných na konci druhé světové války v kontextu nepřátelském vůči křesťanské víře. Těchto deset řeholnic, ačkoli si byly vědomy hrozičího nebezpečí, zůstalo u starých a nemocných lidí, o které pečovaly. Kéž jejich příklad věrnosti Kristu pomáhá nám všem, a zejména křesťanům pronásledovaným v různých částech světa, abychom statečně svědčili o evangeliu. Prosím o potlesk pro nové blahoslavené!“

papež František po nedělní modlitbě Anděl Páně 12. 6. 2022

Foto: elzbietanki.wroclaw.pl

Sestra Maria Paschalis (dole uprostřed s křížkem) byla blahorečena spolu s dalšími devíti alžbětinkami (obraz použitý při beatifikaci ve Vratislavi)

Rázná světice z Brna

Helena Šiprová

Rodačka z brněnských Husovic, zdravotní sestra blahoslavená Marie Restituta, vlastním jménem Helena Kafková, je typickým příkladem „svatosti všedního dne“.

Kosmopolitní rodina

Příběh rodiny Kafkových je svědectvím těsných vztahů mezi Vídní a Moravou. Otec Antonín Kafka byl obuvníkem, pocházel z Náměště nad Oslavou. Matka Marie pocházela z Přeštic v západních Čechách. Oba mladí lidé se však potkali ve Vídni, kam se jako mnozí jiní vydali za prací. Svatbu měli 24. listopadu 1887 ve vídeňském kostele svatého Leopolda. Nejstarší dcera Marie se jim narodila ještě ve Vídni, syn Bedřich v Náměšti nad Oslavou a dcery Žofie, Albína (obě brzy zemřely) a Valerie se narodily v Husovicích (tehdy samostatném městě, které se spojilo s městem Brnem až v roce 1919). Bydleli v Palackého (dnes Dukelské) ulici, číslo 27. Jako šestá přibyla 1. května 1894 do rodiny dcera Helena. Byla pokřtěna 13. května 1894 v kostele v Zábrdovicích, kam tehdy Husovice farností patřily (kos-

tel v Husovicích byl vysvěcen až v roce 1910).

Netrvalo však dlouho a rodina Kafkova se znovu stěhovala, a to zpět do Vídně. Bylo to nejpozději roku 1896, protože roku 1906 získal Antonín Kafka pro sebe a svou rodinu ve Vídni domovské právo. A to bylo možné nejdříve po „desetiletém dobrovolném a nepřetržitým“ pobytu ve Vídni. Rodina, do které přibyla nejmladší dcera Anna, se usadila v Brigittenau (čtvrť svaté Brigity ve 20. vídeňském okrese), kde žila početná česká komunita. Ve farním kostele svaté Brigity přistoupila Helena v květnu 1905 k prvnímu svatému přijímání a v roce 1911 zde byla biřmována.

Průměrná žákyně

Podle dochovaných zpráv, kterých není mnoho, byla Helena spíše průměrnou žákyní. Snad se projevoval i vliv jazykové bariéry,

Foto: Karel Pažounek

Obraz blahoslavené Marie Restituty v kapli, která je jí zasvěcena v klášteře s nemocnicí Hartmannspital ve Vídni. Autorkou obrazu je Eva Melounová.

Neodpovídala představám o asketických světcích, ani tehdejším představám tiché, pokorné, nenápadné řeholnice.

protože u Kafků se mluvilo česky. Školačka Helena nevynikala velkou pílí, navíc byla znevýhodněna pro svou koktavost. Vada řeči byla na doporučení učitelky léčena dosti drastickou metodou: po tři měsíce nesměla promluvit. Pokud potřebovala něco sdělit, psala na tabulku. Pro živé dítě ve velké rodině a mezi spolužáky to jistě nebylo lehké, ale Helena podporovaná svou matkou vydržela. Po „léčbě“ koktavost ustala. Helena pak absolvovala dívčí měšťanskou školu a jeden rok hospodářské školy.

Služebná, prodavačka...

Od svých 15 let pracovala Helena v rodinách jako služebná a opatrovnice dětí, stejně jako mnohé jiné české dívky žijící v té době ve Vídni. Od roku 1911 pracovala jako prodavačka v trafice a v roce 1913 nastoupila jako pomocná ošetřovatelka v městské nemocnici ve Vídni-Lainzu. Péče o pacienty v této nemocnici byla svěřena Sestrám od křesťanské lásky třetího řádu svatého Františka. V práci pro nemocné našla Helena smysl svého života. Pochopila také význam vzdělávání a rozhodla se vstoupit do řádu sester, které znala z nemocnice. Prosadit své přání však pro Helenu nebylo snadné.

Foto: © Franziskanerinnen von der christlichen Liebe

Osmnáctiletá Helena Kafková před vstupem do kláštera (1912)

Rodiče sice byli zbožní, avšak rozhodnutí pro řeholní život se snažili dceři rozmluvit. Helenina sestra Valerie později vzpomínala: „Matka často plakala a chtěla jí tu věc vytlout z hlavy. Tím tvrdohlavěji však ona trvala na svém.“ Helena se rozhodla situaci řešit útekem z domova, jako nezletilá bez souhlasu rodičů však do kláštera být přijata nemohla. Lze říci, že svolení rodičů k odchodu do kláštera si Helena nakonec vyvzdorovala. V dubnu 1914, tedy krátce před začátkem první světové války, rodiče svolili a Helena byla přijata do kláštera Sester od křesťanské lásky třetího řádu svatého Františka.

Foto: Karel Pažourek

Rodný domek Heleny Kafkové – blahoslavené Marie Restituty – v Dukelské ulici 106/27 v Brně-Husovicích s pamětní deskou (vedle reklamy ve firemním štítu)

Řeholnice

Řeholní kandidaturu zahájila Helena oficiálně 25. dubna 1914, po půldruhém roce byla přijata do noviciátu a přijala řádové jméno Marie Restituta. Volba řádového jména jako by předurčila její další osud – Restituta ze Sory byla mučednicí ze začátku 3. století, je patronkou ostrova Ischias, pohřbená je v Neapoli. Jméno Restituta lze přeložit jako „Navrácená, Obnovená“. V roce 1916 složila první sliby, o šest let později (1923) se kongregaci

a službě nemocným zasvětila doživotně.

Kongregace Sester od křesťanské lásky třetího řádu svatého Františka byla založena roku 1865 pro péči o chudé nemocné. Podle ulice, ve které se nachází jejich mateřinec s nemocnicí (Hartmannngasse), bývají sestry někdy nazývány „hartmanky“.

Zdravotní sestra

V přihlašovacím dotazníku Helena – Restituta uvedla, že do řádu vstupuje „proto, že chce

Lze říci, že svolení rodičů k odchodu do kláštera si Helena nakonec vyvzdorovala.

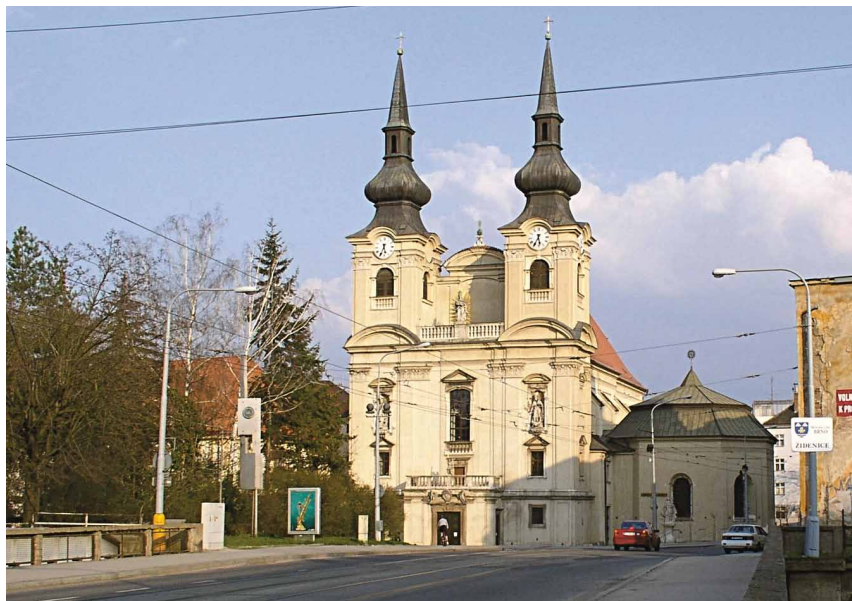

Foto: Karel Pažourek

V kostele Nanebevzetí Panny Marie v Brně-Zábřevicích, kde byla blahoslavená Marie Restituta pokřtěna, je umístěna její busta (foto vpravo)

sloužit nemocným“. V nemocnici v Hartmannngasse byla zařazena na chirurgické oddělení. Vrchní sestra na operačním sále, sestra Barbara, byla velmi přísná a náročná a málokdo se jí zaveděl. Jak vzpomíná jedna ze spolupovicek, Restituta se pod vedením sestry Barbary rychle vypracovala ve schopnou operační sestru, sestra Barbara pak pro složitější zákroky žádala vždy jen ji.

Po prvních slibech byla Marie Restituta poslána z mateřince „do terénu“ a pracovala na chirurgickém oddělení v nemocnici v Neunkirchenu. Po půl roce se

vrátila zpět do Vídně-Lainzu, kde pracovala na interním oddělení.

Vrchní sestrou v Mödlingu

V květnu 1919 se hledala nová sestra na operační sál pro rádo-ovou nemocnici v Mödlingu, ležícím jižně od Vídně. Tamní primář byl vynikající odborník, ale člověk velmi konfliktní a málokdo s ním vydržel dlouho pracovat. Sestra Restituta, které v té době bylo 25 let, se na uvolněné místo sestry na operačním sále dobrovolně přihlásila. Restituta, která sama v péči o nemocné neznala kompromisy, s obávaným primářem

Foto: Karel Pažourek

Bronzová busta bl. Marie Restituty od Evy Melounové instalovaná v kostele v Brně-Zábřevicích

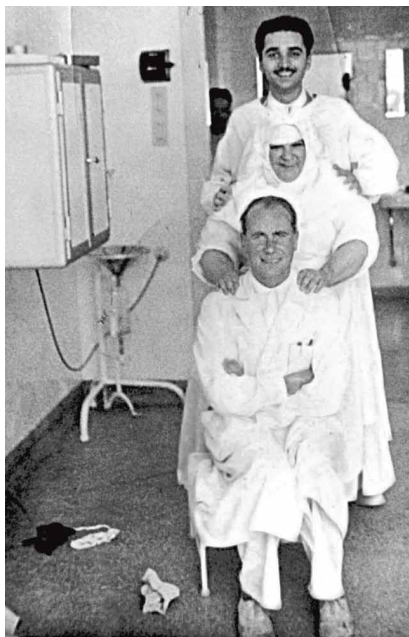

Foto: © Franziskanerinnen von der christlichen Liebe

Po práci: sestra Restituta mezi chirurgy (vpředu dr. Odo Hinteringer)

nejen vyšla, ale postupně si získala i jeho respekt a brzy se stala vrchní sálou sestrou. Pod Restitutiným vlivem se pozvolna zlepšil i vztah primáře k ostatním sestřím.

V roce 1930 nastoupil na chirurgické oddělení nový primář – dr. Friedrich Stöhr. Restituta dále plnila povinnosti vrchní sestry na operačním sále a často byla pověřena i podáváním éterové narkózy.

Díky své temperamentní povaze si Restituta mezi sestrami i pacienty brzy získala přezdívku Rezoluta. Podle zachovalých svědectví byla přísná, ale zároveň spravedlivá a laskavá. Spolusestry, kterým nikdy neodepřela pomoc a radu, ji respektovaly a spoléhaly na ni, že všechno zařídí, zároveň se jí však i bály. Typickým rysem vrchní sestry Restituty bylo její plné a bezpodmí-

Díky své temperamentní povaze si mezi sestrami i pacienty Restituta brzy získala přezdívku Rezoluta.

Foto: © Franziskanerinnen von der christlichen Liebe

Restituta se švagrem Emerichem a svojí sestrou Valerií u svačiny – s pivní lahví místo šálku kávy (1936)

nečné nasazení pro pacienty, ať již šlo o přípravu operačního sálu, práci za instrumentačním stolem nebo podávání narkózy. Svou práci nepovažovala za hotovou ani po ukončení operace. O pacienty se starala i po jejich převozu z operačního sálu na oddělení, často po těžké operaci

proseděla u nemocného celou noc. Někdy je navštěvovala i po propuštění z nemocnice, nosila potraviny... Měla soucit s pacienty jako s osobami skutečně trpícími, „citlivky a hypochondry“ však snášela obtížně. Jedna z lékařek vzpomíná, že pokud právě neoperoval primář,

Nikdy nezapomeň na Boha. Pros milou Matku Boží o její ochranu a budeš nejšťastnějším člověkem.

(nedatovaný dopis z vězení)

Foto: Wikimedia Commons, Geislerich77 (CC BY-SA 3.0)

Oltářní obraz bl. Marie Restituty v kostele sv. Brigity (Wien-Brigittenau), v němž byla Helenka Kafková u prvního svatého přijímání a byla zde i biřmována

sestra Restituta do jisté míry vlastně vedla operaci: často operátrovi podávala ten nevhodnější nástroj dříve, než si o něj řekl...

Restituta se brzy spřátelila také s rodinou primáře Stöhra. Primář i jeho manželka byli nevěřící, nic však nenamítali, když si Restituta s dětmi nejen hrála, ale také je učila modlitbě.

Guláš a pivo...

Restituta neodpovídala vžitým představám o asketických světcích, neodpovídala ani tehdejším představám tiché, pokorné, nenápadné řeholnice. Její zbožnost se navenek příliš neprojevovala. Měla otevřenou povahu a snadno navazovala přátelství. Byla organizátorkou oslav církevních svátků

v řeholní komunitě i výročí jednotlivých sester.

Den ale vždy zakončila v nemocniční kapli, i když do ní pro své četné aktivity často přicházela až pozdě večer. Sílu čerpala také z každodenní modlitby růžence.

Traduje se, že asi dvakrát týdně navštěvovala spřátelenou rodinu Madrových, kteří vlastnili restauraci asi pět minut od mödlínské nemocnice. Do domu přicházela vedlejším vchodem přes kuchyni, v přilehlém pokojíku se pomodlila breviář a pak požádala Julii Madrovou, která byla její dobrou přítelkyní, o guláš a pivo. Synovec Herbert vzpomíná, jak se vždy těšil, když teta přišla o volných nedělích na návštěvu – i na to, že ho teta naučila pít pivo z láhve, protože tak prý lépe chutná.

Mraky se stahují

Poklidná situace v Rakousku se prudce změnila na jaře 1938, kdy bylo Rakousko jako „Ostmarka“ připojeno k Hitlerově německé Říši. Také v mödlínské nemocnici

Foto: heiligenlexikon.de

Marie Restituta tři týdny před vynesením rozsudku smrti

ustala dřívější přátelská, až rodinná pohoda. Mezi zaměstnanci se našli sympatizanti s nacisty, vynikal mezi nimi zejména aktivní člen SS dr. Lambert Stumpföhl. Vztahy mezi lidmi najednou ovládl strach a nedůvěra, objevili se donašeči. Bylo vydáno nařízení, že řeholní sestry musí nemocnici opustit. Díky rozhodnému postoji primáře

***Člověk může být od všeho odstaven,
všechno je možné mu vzít, avšak víru,
kterou nosí v srdci, mu nikdo vzít nemůže.***
(dopis z vězení z 24. 5. 1942)

dr. Friedricha Stöhra řeholnice sice zůstaly, ale do vzájemných vztahů mezi zaměstnanci vstoupilo napětí.

Sestra Restituta se nikdy netajila svým protinacistickým postojem. Nacisté už dříve nařídili odstranit kříže ze škol a pokusili se o totéž i v mödlinské nemocnici. Sestry neuposlechly. Když bylo v roce 1940 postaveno nové chirurgické oddělení, byl vysloven přísný zákaz vyvěsit na stěnách pokojů kříže. Sestra Restituta se nedala zastrašit a společně se sestrou Kajetánou kříže do pokojů pověsily. Krátce nato dostaly od nacistického vedení nemocnice příkaz kříže odstranit. Neuposlechly, a tak hrozilo, že obě sestry budou nuceny nemocnici opustit. Opět zasáhl primář Stöhr, když prohlásil, že se bez obou sester neobejde.

Zatčení

Brzy poté se našla příležitost proti Restitutě zasáhnout. Jistý rakouský voják předal v prosinci 1941 sestře Restitutě básničku, která zesměšňovala Hitlera. Dodnes není zřejmé, zda šlo o provokaci, nebo

o shodu okolností. Restituta se postarala o rozmnožení pamfletu. Doktor Stumpfohl to zjistil a Restitutu udal gestapu.

Po určitý čas se zdálo, že se nic neděje. Avšak na Popeleční středu 18. února 1942 se v nemocnici objevili příslušníci gestapa a Restitutu zatklí přímo na operačním sále.

Mučednice

Pro Restitutiny spolusestry nastala doba čekání a marných nadějí. Po třech týdnech došla zpráva, že Restituta byla převezena k zemskému soudu do Vídně. Podle dochovaného svědectví byl mezitím na sestru Restitutu činěn nátlak, aby vystoupila z řádu za příslib svobody. Restituta odmítla. Stejně tak i další její spolusestra Severina, kterou v téže době přesvědčoval a které vyhrožoval doktor Stumpfohl.

Soudní proces se sestrou Restitutou začal 4. června 1942 a trval téměř čtyři měsíce. Rozsudek smrti si Restituta vyslechla 29. října 1942. Udavač doktor Stumpfohl, když byl obeznámen s výsledkem soudního

Jsem klidná a odevzdaná, vím zcela spolehlivě, že můj milý Bůh nade mnou bdí a že na mne nenaloží víc, než mohu unést.

(dopis z vězení z 27. 6. 1942)

Foto: Karel Pažburek

Kaple bl. Marie Restituty v klášteře s nemocnicí Hartmannspital ve Vídni (vlevo P. Pavel Hověž, který ve farnosti Brno-Lesná vybudoval kostel bl. Marie Restituty)

řízení, prý plakal a říkal: „To jsem nechtěl.“

Restitutu čekaly měsíce samoty a nejistoty v cele smrti. Marné byly četné žádosti o milost. Předložily je Restitutiny sestry Valerie a Anna, kongregace Sester od křesťanské lásky třetího řádu svatého Františka, vídeňský arcibiskup kardi-

nál Theodor Innitzer, a dokonce i mödlinský lékař a člen SS doktor Walter Hamann!

Sestra Restituta měla posloužit jako odstrašující příklad pro nepoddajné příslušníky Církve. Byla popravena 30. března 1943 stětím gilotinou. Žádost příbuzných i řádových sester o vydání

Jen s odvahou dál, až na Golgotu! Neboť odtud vede cesta přímo do věčného domova. A co chceme víc!

(dopis z vězení z 3. 10. 1942)

Kostel bl. Marie Restituty v Brně na sídlišti Lesná postavený v letech 2017–2020

těla popravené byla odmítnuta, sestra Restituta pak byla pohřbena v hromadném hrobě na vídeňském Ústředním hřbitově.

Svérázná, ale svěťice...

O osobní statečnosti sestry Marie Restituty vydávaly jako první svá svědectví její spoluvězeňkyně. Komunistka Anna Haiderová vzpomínala s úctou a vděčností na svou „přítelkyni z šedého domu“ již v rozhlasovém vysílání v roce 1946. Krátce po válce začaly Restitutiny spolusestry shromažďovat doklady pro proces blahorečení. Mezi významná svědectví

patřila také výpověď redemptoristy P. Johanna Ivaneka, který doprovázel Restitutu krátce před popravou.

Proces blahorečení byl zahájen v roce 1988 v kapli kláštera Sester křesťanské lásky v Hartmannově ulici ve Vídni. Potřebné materiály se podařilo nashromáždit a předat do Říma během necelých dvou let. V roce 1998 při své návštěvě Vídně prohlásil papež Jan Pavel II. Marii Restitutu Helenu Kafkovou za blahoslavenou. Vídeňští Češi považují sestru Marii Restitutu za svou patronku.

Od ateismu ke svatosti

P. Mieczyslaw Piotrowski, TChr

Nekompromisní hledání pravdy ji od hlubokého ateismu dovedlo na vrchol svatosti. Kanonizována byla roku 1998 a svatý papež Jan Pavel II. ji prohlásil spolupatronkou Evropy. Edita Steinová byla jednou z nejvýznamnějších osobností evropské filosofické a kulturní elity 20. století. Méně známé je, že téměř půl roku prožila v naší zemi. Bylo to právě v době jejího duchovního hledání. Přerušila studium na univerzitě a ve válečném roce 1915 pracovala v lazaretech infekčních chorob v Hranicích na Moravě.

Rodinné prostředí

Edita Steinová se narodila ve Vratislavi (Wrocław v dnešním Polsku) 12. října roku 1891 v zámožné německy mluvící židovské rodině, která žila v ulici, jež se dnes jmenuje Dubois. Byla nejmladší, jedenácté dítě Sigfrieda a Augusty Steinových; čtyři ze sourozenců zemřeli krátce po narození. Editin otec zemřel náhle, když jí bylo necelých 21 měsíců. Po jeho smrti musela Augusta Steinová převzít vedení dřevařské obchodní firmy. Editina matka byla výjimečná osoba, spojovala celou rodinu vřelostí náročné lásky. Prostý způsob života, jeho přirozená a nenásilná

atmosféra – to bylo rodinné prostředí, ve kterém Edita vyrůstala.

Jak vidí sama sebe při pohledu zpět

Edita sama přiznává, že jako dítě zářila radostí a pohodou ducha, ale byla tvrdohlavá a rozpustilá: „V prvních letech života jsem byla jako živé stříbro, stále v pohybu, s přemírou nápadů, opovážlivá a všetečná, a přitom nezkrotně tvrdohlavá, když se něco protivilo mému vůli... Ale v mém nitru se skrýval druhý svět. Všechno, co jsem během dne viděla nebo slyšela, prožívala jsem v nitru znovu. Například pohled na opilého mě

*„Stav mé duše před obrácením byl
hřích radikální nevěry.“*

Foto: archiv časopisu Mlújite sa!

Edita Steinová v srpnu 1926 (čtyřiatřicetiletá, čtyři roky po křtu)

Foto: Wikimedia Commons

Dům rodiny Steinových ve Vratislavi, tehdy v Německu, dnes v Polsku

dovedl pronásledovat a trápit dnem i nocí... Nemohla jsem nikdy pochopit, jak je možné si z toho dělat legraci. Za studií jsem sice nevstoupila do žádné organizace ani jsem nedala žádné sliby, ale začala jsem se vyhýbat každé kapce alkoholu, abych z vlastní viny neztratila svobodu ducha a lidskou důstojnost.“

Edita se nikdy nesmířila s průměrností. Od dětství se učila ovládat se, poctivě plnit povinnosti a dosahovat cílů, které si vytkla. Směřovala k nim vytrvalou prací a tím, že své city podřizovala rozhodnutím, která přijímala s pevnou vůlí. Ale právě to pro ni

nebylo snadné, protože měla velice citlivé srdce.

Radikální odmítnutí víry

Edita byla vychovávána mezi věřícími, ale neortodoxními Židy. S matkou a sourozenci se nemodlila hebrejsky, ale německy. Také v sobotu jejich firma fungovala jako jiný den. V roce 1897 začala Edita chodit do základní školy. A v letech 1908–1911 studovala na lyceu Viktoria ve Vratislavi. Byla mimořádně schopná a vyznačovala se vnitřní disciplínou, sebezáporem a vytrvalostí v práci a díky tomu dosahovala ve škole vynikajících výsledků.

Foto: Z archiv časopisu Mlújíte se!

Rodina Edity Steinové, Edita označena kroužkem. Na snímku níže je Edita (vlevo) se sestrou Ernou (vpravo).

Ve věku 15 let se Edita přestala modlit. Bydlela tehdy u své sestry Elzy v Hamburku. Takto popisuje zlomové rozhodnutí ona sama: „Po zvládnutí domácích povinností jsem četla. Četla jsem, ale také jsem slyšela o zprávách, které jsem nepovažovala za dobré. Odborná specializace mého švagra

Editina matka byla výjimečná osoba, spojovala celou rodinu vřelostí náročné lásky. Byla vzorem hluboké víry v Boha, věrnosti denní modlitbě, přesného dodržování postů a dalších náboženských praktik.

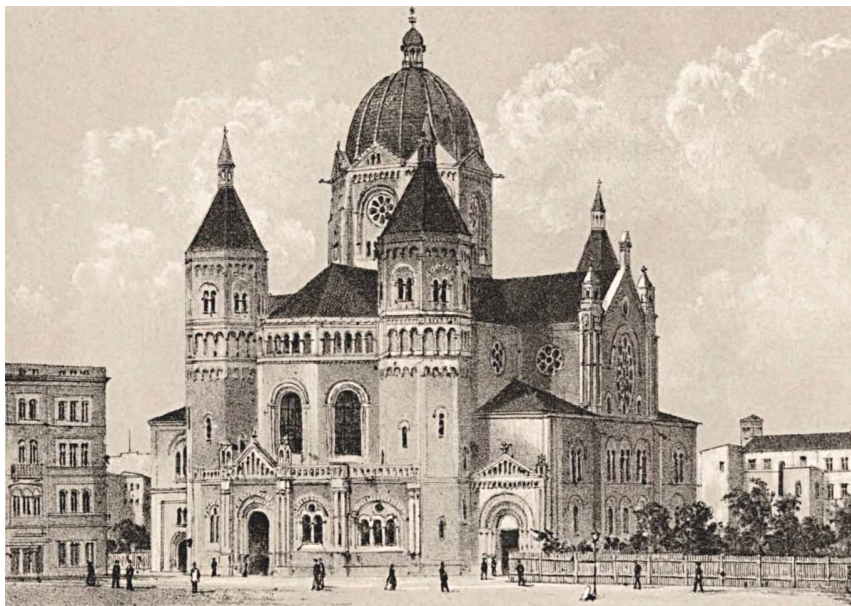

Foto: Wikimedia Commons, Robert Geisler

Nová synagoga ve Vratislavi na dobovém vyobrazení. Byla to druhá největší synagoga v německojazyčném světě. V listopadu 1938 ji vypálili nacisté během tzv. křišťálové noci.

vyžadovala, aby měl v knihovně knihy ne zcela vhodné ke čtení pro patnáctiletou dívku. Kromě toho Max a Elza byli rozhodnými ateisty a v jejich domácnosti nebyla ani stopa po jakékoli zbožnosti. A zde také jsem se zcela vědomě a z vlastní vůle přestala modlit.“

Kořeny duchovní krize

Duchovní krize u Edity začala už o dva roky dříve. Neustále ji trýznilo hledání pravdy. Viděla, jak se její bratři modlí bez vnitřního přesvědčení o Boží existenci. Zvlášť silně prožívala pohřby svých

dvou strýců, kteří spáchali sebevraždu. Svým mimořádně vnímavým dívčím srdcem vycítila, že při pohřbech se odříkávaly modlitby bez víry v osobní život po smrti a v další setkání se zemřelými. Po létech napsala: „Nesmrtelnost lidské duše není u mnoha Židů předmětem víry. Veškerá jejich snaha se vztahuje k dočasnosti. Dokonce i zbožnost je zaměřena na posvěcení tohoto života.“

Touha po pravdě

Edita byla v hledání pravdy nekompromisní. Odmítla víru v existenci

Vratislavská univerzita

Boha, jehož obraz se vytvořil v jejím vědomí v dětství, a od 21. roku svého života se považovala za ateistku. „Stav mé duše před obrácením byl hřích radikální nevěry,“ napsala po své konverzi. Ale v tomto období „radikální nevěry“ Edita s velikou vroucností toužila po pravdě a hledala ji na cestách filosofického poznání. V jednom ze svých dopisů Romanovi Ingardenovi píše: „Když se dívám přímo na onu dobu, na pozadí vidím vždy zoufalý stav

ducha, ve kterém jsem se nacházela, ten nebývalý chaos a temnotu.“ Její upřímné a vášnivé hledání pravdy bylo v její bytosti cestou vedoucí k Bohu, třebaže si to tehdy ještě neuvědomovala. Když našla pravdu v osobě Krista, napsala: „Touha po pravdě byla mojí jedinou modlitbou...“

Vnitřní ryzost i v době hledání

Je třeba mít na paměti, že v době chaosu a temnoty, zoufalého stavu

Její upřímné a vášnivé hledání pravdy bylo cestou vedoucí k Bohu, třebaže si to tehdy ještě neuvědomovala.

Foto: archiv Časopisu Milujte se!

Edita Steinová v době univerzitních studií ve Vratislavi

Foto: archiv Časopisu Milujte se!

Roman Ingarden, fenomenolog ze Lvova

ducha způsobeného ateismem, zachovala Edita velkou vnitřní poctivost, sebekázeň, čistotu srdce a věrnost etickému radikalismu. Pro pravdu byla připravena podstoupit největší odříkání. Napsala: „Život pro vědu zavazuje. Žila jsem vždy jako řeholnice.“ Jedině díky čistotě srdce šla Edita vytrvale cestou zrání k pravdě a nesvalila se „do propasti konečného agnostického skepticizmu“. (J. I. Adamska OCD: *Blahoslavená Edita Steinová*)

Touha po opravdové lásce

Během studií chovala výjimečné city k polskému studen-

tovi Romanu Ingardenovi a také k Hansi Lippsovi: „Přes velkou oddanost práci jsem v srdci živila naději, že zažiji velkou lásku a štěstí v manželství,“ napsala v autobiografii. „Neznala jsem vůbec zásady víry a katolické morálky, ale byla jsem zcela proniknuta katolickým ideálem manželství. Mezi mladými lidmi, se kterými jsem se setkávala, se mi zvlášť jeden líbil a ráda bych si ho byla vzala.“ Edita dokázala svoji citovou touhu zduchovnit tak, aby její láska byla touhou po dobru milovaného člověka, nikoli snahou ho získat a vlastnit. Chránila své panenství jako

Foto: archiv Casopisu Milujte se!

Hans Lipps, kolega ze studií

drahocenný poklad. Sama vzpomíná: „Naše přátelství jsem opírala o nezlomné přesvědčení, že je to velmi čistý člověk... Nechtěla jsem mít kontakt s lidmi, kteří by v tomto bodě pokulhávali.“

Rozpad ateistických předsudků

Edita Steinová byla jednou z prvních a nemnoha dívek, které v roce 1911 začaly studovat na vratislavské univerzitě. Dva roky tam studovala psychologii, dějiny a německou filologii. V roce 1913 přestoupila do Göttingenu, aby na tamější univerzitě získala filosofické znalosti pod vedením svě-

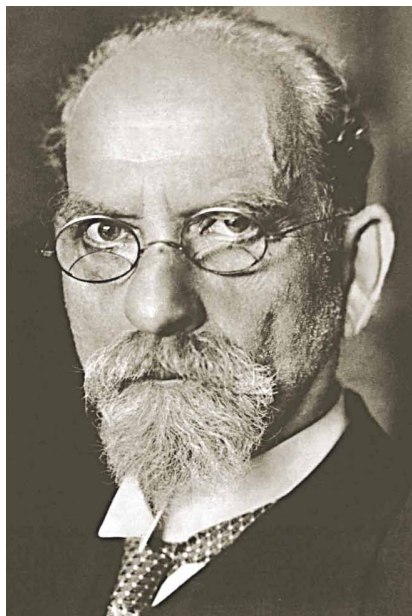

Foto: Wikimedia Commons

Profesor Edmund Husserl, u kterého Edita studovala na univerzitě v Göttingenu. Později se stala jeho asistentkou a následovala ho i na univerzitu ve Freiburgu.

toznámého filosofa Edmunda Husserla, zakladatele slavné fenomenologické školy. Tam drtivou většinu studentů tvořili Židé. „Husserl a jeho manželka byli židovského původu, ale velmi brzy se z nich stali protestanti.“

Fenomenologie byla nový filosofický směr, který mnohé inspiroval k přijetí křesťanství. Do té doby převládající filosofie Kantova idealismu redukovala každou lidskou zkušenost i Boží přirozenost na čistě subjektivní pojmy.

Foto: Wikimedia Commons

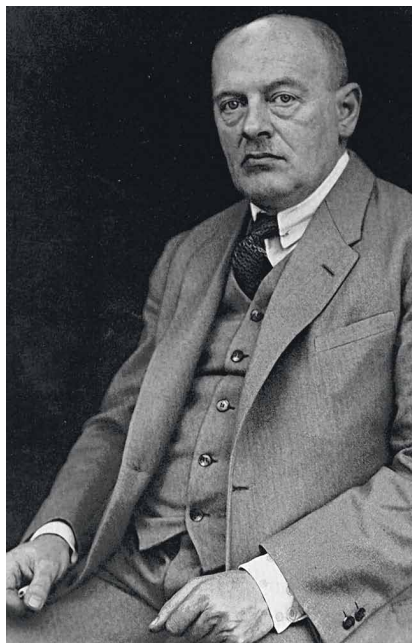

Foto: Wikimedia Commons

Adolf Reinach (vlevo) a Max Scheler – dva filosofové židovského původu, kteří měli svými myšlenkami významný vliv na duchovní směřování Edity Steinové

Naproti tomu Husserl zdůrazňoval možnost poznání objektivní skutečnosti včetně skutečnosti nadpřirozené. Díky tomu Edita pochopila, že i ona má možnost dojít k poznání existence neviditelného Boha. Zvláště byla fascinována přednáškami dvou židovských profesorů – Adolfa Reinacha, jenž přijal křesťanství a obrátil se ke katolictví v roce 1899, a Maxe Schelera, jehož

geniální přednášky o pokoře a svatosti otevřely Editě pro ni dosud neznámé perspektivy poznání v duchovní sféře. Studium v Göttingenu na nejprestižnější z humanistických škol tehdejší Evropy přispělo k tomu, že zdi ateistických předsudků se začaly hroutit a rozpadat a Editin duch se pomaloučku otevíral, aby přijal tajemství neviditelného Boha.

Edmund Husserl zdůrazňoval možnost poznání objektivní skutečnosti včetně skutečnosti nadpřirozené.

Setkání s křesťanstvím má svůj vliv

Dejme slovo Editě Steinové: „Maxe Schelera naplňovaly katolické ideje a uměl pro ně získat stoupence celým vyzářováním svého ducha a silou výmluvnosti. Bylo to mé první setkání s dosud pro mě neznámým světem. Nepřivedlo mě to ještě k víře, ale otevřelo to určitou oblast ‚fenoménu‘, kolem něhož jsem nemohla přecházet jako slepec. Ne nadarmo nám byly stále vštěpovány principy, abychom ke každé věci přistupovali bez předsudků a odmítali všechny ‚obavy‘. Jedno po druhém ze mě spadávala pouta racionalistických předsudků, v nichž jsem vyrůstala a nevěděla o tom, a náhle přede mnou stanul svět víry. Vždyť lidé, které jsem denně potkávala a na něž jsem hleděla s údivem, vírou žili. Musela tedy být hodnotou přinejmenším zasluhující promyšlení. Občas jsem byla až příliš zaujata svými záležitostmi, proto

jsem se problémy víry nezabývala systematicky. Spokojovala jsem se s nekritickým absorbováním impulsů, které přicházely z mého okolí, a které – téměř nepozorovaně – mě vnitřně přetvořily.“

Fascinující objev víry

„V Göttingenu jsem se naučila mít úctu k problémům víry a vážít si věřících lidí. Chodila jsem dokonce někdy se svými přáteli do protestantského kostela. Spojování náboženství a politiky převládající v kázáních mě, samozřejmě, nemohlo dovést k poznání pravé víry, spíš mě odrazovalo. Cestu k Bohu jsem ještě nenašla...“

Pomáhá na Moravě a vstupuje do světa vědy

V roce 1915, když zuřila 1. světová válka, přerušila Edita studia, aby pět měsíců pracovala v polní nemocnici na Moravě jako ošetřovatelka Červeného kříže. S velkou angažovaností, starostlivostí a neziš-

„Vše, co můžeme udělat, je nepatrné ve srovnání s tím, co dostáváme. Ale ono nepatrné musíme udělat sami. Především se vytrvale modlit o poznání správné cesty; když ji spatříme, jít bez vzdoru za vnuknutím milosti.“

Foto: Wikimedia Commons

Edita Steinová jako zdravotní sestra v Hranicích na Moravě (1915)

nou láskou tam pečovala o raněné vojáky a nemocné s nakažlivými chorobami. Po návratu v srpnu roku 1916 obhájila doktorát z filosofie na univerzitě ve Freiburgu u profesora Edmunda Husserla a dostala nejvyšší hodnocení – *summa cum laude*. Byl to ohromný výsledek, protože v té době nebyly ve vědeckých kruzích ženy příji-

mány. Mimořádné Editiny schopnosti profesor Husserl ocenil tím, že ji pověřil funkcí své asistentky.

Další krůčky

Edita se začala stále víc přibližovat ke křesťanství, protože vídala věřící lidi, kteří měli autentický kontakt s Bohem, a proto vyzařovali zvláštní teplo lásky a klidu. Objevovala tak existenci neznámého a přibližovala se k duchovní kráse fascinujícího nadpřirozeného světa. Začala se začít do Nového zákona, studovala Otčenáš..., seznamovala se s díly velkých křesťanských filosofů: svatého Augustina, svatého Tomáše a blahoslaveného Jana Dunse Scota.

První setkání s tajemstvím kříže láme nevěru

V roce 1917 dostala otřesnou zprávu o smrti svého milovaného profesora Adolfa Reinacha, který padl na frontě. Jeho manželka Anna poprosila Editu o pomoc při uspořádání díla zemřelého muže. Edita si jako nevěřící v posmrtný život myslela, že mladou vdovu zastihne ve stavu smutku. Ke svému úžasu

Edita se začala stále víc přibližovat ke křesťanství, protože vídala věřící lidi, kteří měli autentický kontakt s Bohem...

viděla, že Anna navzdory žalu způsobenému ztrátou milovaného muže zářila duchovní pohodou a vůbec nepotřebovala útěchu. Edita pochopila, že víra ve zmrtvýchvstalého Krista a věčný život dávala Anně velikou duchovní sílu. Po letech napsala: „Na Reinachově pohřbu jsem se poprvé setkala s křížem a Boží mocí, jakou dává těm, kteří ho nesou. Poprvé v životě jsem uviděla Církev v jejím vítězství nad stínem smrti. V tuto chvíli se zlomila moje nevěra a objevil se Kristus v tajemství kříže.“ (*Myslenky Edity Steinové*)

Vědecká činnost

Příklad hluboké víry Anny Reinachové se pro Editu stal zřetelným znamením, které ji vedlo ke křesťanství. Ale v této době bylo velmi těžké učinit konečné rozhodnutí. Musela k němu ještě dozrát a potřebovala na to přibližně pět let. Po roce náročné spolupráce s Husserlem rezignovala Edita na asistenturu u něj. Poté, co publikovala několik svých knih

a měla za sebou i několik oslnivých vystoupení na filosofických sympóziích, se Edita Steinová stala jednou z nejvýznamnějších osobností evropské filosofické a kulturní elity.

Noc osudového setkání

Byla to doba, v níž mnohaleté vytrvalé hledání pravdy přivedlo Editu Steinovou na práh křesťanství. Bezprostřední příčinou, která potvrdila její rozhodnutí zcela se odevzdat Kristu a vstoupit do společenství katolické církve, byla celonoční četba autobiografie svaté Terezie Veliké. Došlo k tomu jednoho letního večera v roce 1921 v domě manželů Jadwigy a Konrada Martiusových, přátel ze studií. Když byla Edita v domě sama, chtěla si vzít ke čtení nějakou knihu, a tak si jednu náhodně vybrala z domácí knihovny. Byla to autobiografie svaté Terezie z Ávily. Po letech na tuto událost vzpomíná takto: „Sáhla jsem jen tak pro nějakou knihu. Měla název: *Život svaté Terezie z Ávily*, který sama

Bezprostřední příčinou, která potvrdila její rozhodnutí zcela se odevzdat Kristu a vstoupit do společenství katolické církve, byla celonoční četba autobiografie svaté Terezie Veliké.

Foto: Wikimedia Commons, Jiří Filipčík (CC BY-SA 4.0)

Portrét sv. Terezie od Ježíše neboli Terezie z Ávily (1515–1582) od Juana Narducha, karmelitánský konvent v Seville, 1576

napsala. Začala jsem číst. Okouz-
lila mě! Četla jsem jedním dechem
až do konce. Když jsem ji zavřela,
řekla jsem si: To je Pravda.“ Stalo
se pro ni zřejmé, že existuje osoba
Zmrtvýchvstalého Krista, který žije
a působí ve své Církvi. Uvěřit v Něj
znamená navázat s Ním osobní
kontakt v modlitbě a svátostech.

Rozhodnutí pro křest v katolické církvi

Hned ráno zamířila do knihku-
pectví a koupila si katolický kate-
chismus a misálek. Její mnohaleté
bolestné hledání pravdy skončilo
rozhodnutím přijmout křest v kato-
lické církvi. Mystická zkušenost
Boha u svaté Terezie završila dlou-

hou dobu Editina hledání, které definovala jako modlitbu, která vedla k víře chápané jako „spóčínutí v Bohu“. Edita pochopila, že skutečnými experty v oblasti víry jsou mystikové a svatí, neboť mají autentickou zkušenost Boha.

Jak sama pohlíží na své obrácení

Edita psala o cestě osvobození z otroctví ateismu takto: „Od léta 1921, kdy se mi dostal do rukou ‚Život‘ naší svaté matky Terezie... skončilo mé dlouhé hledání pravé víry...; Bůh je Pravda. Kdo hledá pravdu, hledá Boha, i kdyby o tom nevěděl... Někdo může být nevěřící bez osobní viny (ve smyslu naprosté neznalosti Boha), a proto jsou pro něj obrazy Písma svatého nečitelné. Víme, že již zátěž prvotním hříchem způsobuje určité zatemnění ducha; pokud je navíc zatemňuje okolí, nese určitou odpovědnost i vinu! Sám nevěřící je však vždy spoluzodpovědný. Stále méně se stává, aby se k někomu nedostala svědectví o Bohu... Bůh každého vede jeho vlastní cestou: jedni docházejí k cíli rychleji a snadněji, jiní poz-

Foto: archiv Čapopisu Milúje se!

Edita se setřenicí, Göttingen, 1921

ději a namáhavěji. Vše, co můžeme udělat, je nepatrné ve srovnání s tím, co dostáváme. Ale ono nepatrné musíme udělat sami. Především se vytrvale modlit o poznání správné cesty; když ji spatříme, jít bez vzdoru za vnuknutím milosti. Kdo tak jedná a je trpělivý, nemůže říci, že jeho snaha byla marná. Jenom se nesmějí dávat Bohu termíny.“ (*Myšlenky Edity Steinové*)

Spolupráce s Boží milostí na cestě k obrácení

Edita Steinová zdůrazňuje, že víra je dar Boha, ale člověk musí podstoupit námahu otevření se a při-

Přicházela na to, že člověk sám o sobě je ničím a svou nekonečnou hodnotu a důstojnost může nalézt jen ve spojení s Kristem.

jetí tohoto daru: „Člověk, v němž působí milost a který se k ní obrací, svádí obvykle dlouhotrvající zápas, aby se postupně vymanil z přirozeného světa a ze sebe... Milost musí k člověku přijít sama. Ze sebe samého může člověk v nejlepším případě přijít k jejím branám, ale nikdy nedokáže najít vchod.“ (J. I. Adamska OCD: *Blahoslavená Edita Steinová*)

Rada jak hledat Boha

V dopise svému kolegovi, který upřímně hledal Boha, Edita s prostotou radí: „Co poradit? Už jsem vám poradila: stát se dítětem a život spolu s veškerým hledáním a veškerým filosofováním vložit do Otcových rukou. A pokud to ještě nedokážete, prostě neznámého, pochybnosti vzbuzujícího Boha, aby pomohl. Teď se na mě určitě díváte s podivením, že Vám smím doporučovat tuto prostou, dětinou moudrost. Je to pravá moudrost proto, že je prostá; v ní jsou skryta všechna tajemství. Je to také cesta, která vede bezpečně k cíli.“ (J. I. Adamska OCD: *Blahoslavená Edita Steinová*)

Druhé narození a život po křtu

Po několika měsících intenzivní přípravy přijala Edita křest – došlo k tomu 1. ledna roku 1922 v kostele svatého Martina v Bad Berg-

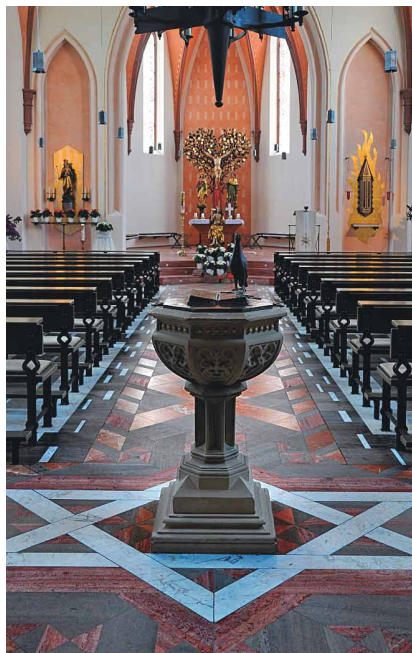

Foto: Wikimedia Commons, Andreas Praefcke

Křtitelnice v kostele sv. Martina v Bad Bergzabern, kde byla Edita Steinová pokřtěna, je zvláště židovským symbolem – šesticípkou, tzv. Davidovou hvězdou

zabern. Přijetí této svátosti pro ni bylo zkušeností druhého duchovního narození, zakořenění v Boží realitě. Napsala: „Není pochyb, že při narození z Ducha zakouší duše úplnou proměnu... Duch světla neničí individualitu člověka, ale snoubí se s ní a díky tomu se člověk znovu narodí.“

Když Edita přijala křest a přistoupila poprvé ke svatému přijímání, byla rozhodnuta zcela se obětovat Bohu v řeholním životě,

Foto: archiv časopisu Milujte se!

Edita v době, kdy učila ve Špýru (Speyer) na dominikánské dívčí škole

ale nechtěla působit příliš velkou bolest své matce, a tak se rozhodla ještě několik let počkat. Složila soukromé sliby čistoty, chudoby a poslušnosti a nastoupila na pozici učitelky němčiny na gymnáziu sester dominikánek. Za hodiny nebrala žádný honorář. Ode dne křtu Edita denně přijímala Eucharistii. Měla také stálého zpovědníka.

„Nejsme sami, a když ztrácíme důvěru ve své rozlišování, a dokonce i ve svou modlitbu, přichází nám na pomoc síla plynoucí z poslušnosti Církvi a z víry v přímluvu ostatních.“

Svěťice a modlitba

Z vlastní zkušenosti napsala o modlitbě toto: „Bezmezná odevzdání se Bohu, ono plné a trvalé spojení, je nejvyšší povznesení srdce a nejvyšší stupeň modlitby, k jakému můžeme dojít. Duše, jež ho dosáhly, jsou opravdu srdcem Církve, žije v nich Kristova velebněžská láska. Skryté s Kristem v Bohu už neznají nic kromě Boží lásky, která je zcela naplňuje a září na ostatní.“ (*Z vlastní hloubky*)

Vědkyně a filosofka řeholnicí

V tomto období se Edita Steinová modlila a intenzivně vědecky pracovala. Napsala několik velmi závažných filosofických prací, přeložila některá díla svatého Tomáše Akvinského a knihy kardinála Newmana, velkého konvertity z anglikanismu v 19. století. V letech 1928–1933 dostávala pozvání, aby přednášela na různých evropských univerzitách. Poté, kdy se Hitler dostal v roce 1933 k moci, nastala pro Židy i katolíky doba pronásledování. Zjara roku 1933 napsala

Foto: archiv časopisu Mljuje se!

Edita Steinová v roce 1933 jako sestra karmelitka Terezie Benedikta od Kříže

Edita dopis papeži Piovi XI. s prosbou, aby vydal encykliku odsuzující hitlerovský ateismus. V říjnu téhož roku vstoupila do řádu bosých karmelitek v Kolíně nad Rýnem a přijala jméno Sestra Terezie Benedikta od Kříže.

Zvláštní pohled na přicházející kříž

Chápala doslovně přikázání lásky k nepřátelům, a proto se vroucně modlila za pronásledované i pronásledovatele a obětovala se jako oběť za židovský národ, Němce i mír ve světě. Tehdy napsala toto: „Stalo se zřejmým, že Bůh znovu klade těžkou ruku na svůj národ a že osud tohoto národa je také mým osudem... Rozmlouvala jsem se Spasitelem a řekla jsem Mu, že vím, že nyní Jeho kříž bude vložen na židovský národ. Souvislosti toho nechápeme, ale ti, kdo chápou, ti ho musejí jménem všech na sebe pohotově vzít. Chci to udělat, ať mi to přinese cokoli. Když pobožnost skončila, měla jsem vnitřní jistotu, že jsem byla vyslyšena. Ale v čem má spočívat toto nesení kříže, to jsem ještě nevěděla.“

Šťastný život s Pánem

Edita po vstupu do kláštera zářila radostí jako dosud nikdy. Jak lze vysvětlit fakt, že tato velká intelektuálka, která měla ráda tanec,

Vyznala, že za celý život neprožila tolik radosti jako během dvou let svého noviciátu. Její radost vycházela z hluboké kontemplace a pokory, a tedy z úzkého spojení s Kristem v lásce.

Foto: Wikimedia Commons, Havang(nl) (CC0 1.0)

Karmelitánský klášter v nizozemském Echtu, kam se Edita se svou sestrou Rosou uchýlila v roce 1938

horské hřebenovky, veslování, tenis, koncerty, divadlo a filosofické diskuse – zbavena toho všeho – byla tak šťastná v přísné klauzuře? Jediným pramenem její radosti byl, jak sama píše, „začátek života ruku v ruce s Pánem“. Vyznala také, že za celý život neprožila tolik radosti jako během dvou let svého noviciátu. Její radost vycházela z hluboké kontemplanace a pokory, a tedy z úzkého spojení s Kristem v lásce. Z modlitby čerpala velkou sílu soustředění a tvůrčích sil. Ve volném čase mezi řeholními povinnostmi napsala během devíti měsíců pětisetstránkovou filosofickou práci

Foto: Flickr, MagnesMuseum (CC BY-NC-SA 2.0)

Žlutá hvězda, kterou museli mít našitou na oděvu při pohybu na veřejnosti všichni Židé v zemích okupovaných hitlerovským Německem. Tato varianta se používala v Nizozemsku od roku 1942. Stejnou nosila na svém řádovém oděvu i sestra Terezie Benedikta od Kříže.

nazvanou *Endliches und Ewiges Sein* (*Konečné a věčné bytí* – pozn. redakce).

Fašismus se projevuje

Po takzvané křišťálové noci 9. listopadu roku 1938, kdy byly desítky tisíc Židů v celém Německu uvězněny a deportovány do koncentračních táborů, sestra Terezie Benedikta věděla, že bude muset opustit Německo, aby nedala hitlerovcům záminku k likvidaci kláštera. V té době nacističtí ateisté vedeni nenávisť k Církvi zrušili mnoho klášterů a řeholnice se ocitly

prostě na ulici. O silvestrovské noci roku 1938 byly sestra Terezie Benedikta a její rodná sestra Rosa, která přijala katolickou víru v roce 1936, tajně převezeny na Karmel v nizozemském městečku Echtu. Roku 1939 na Květnou neděli píše sestra Terezie Benedikta dopis matce představené, v němž vyjadřuje připravenost přijmout smrt z Boží vůle v duchu oběti za mír ve světě, za Církev, Židy, Němce...

Odevzdána do rukou Božích

V oktávu Božího těla roku 1939 sepisuje závěť, kterou končí slovy: „Již nyní přijímám takovou smrt, jakou mi Bůh určil, s dokonalou odevzdaností Jeho vůli a s radostí. Prosím Pána, aby byl tak laskav a přijal můj život i smrt ke své cti a chvále za všechny záležitosti Největějšího Ježíšova Srdce i Srdce Mariina, za svatou Církev, zejména za zachování, posvěcení a dokonalost našeho posvátného Řádu,

za Karmel v Kolíně a v Echtu, v duchu oběti za nevěru židovského lidu, aby Pán byl svými přijat, aby přišlo Jeho království ve slávě, jako prosbu za záchranu Německa, za světový mír a nakonec za mé blízké živé i zemřelé, za všechny, které mi Bůh dal, aby nikdo z nich nezahynul.“ (Citováno podle J. I. Adamska OCD: *Blahoslavená Edita Steinová*)

Bud' zdrav kříži, jediná naděje

Prvního září roku 1939 napadl Hitler Polsko a tím začala 2. světová válka. O dva týdny později píše sestra Benedikta šokující esej *Bud' zdrav kříži, jediná naděje*. Kdo dokáže zapomenout na sebe a nazírá Kristovo utrpení, mocí mystické modlitby bude překonávat zlo. Sestra Benedikta píše: „*Scientiam crucis* (vědu kříže) lze získat jen tehdy, když člověk sám a do hloubky kříž zakouší. Od počátku jsem o tom byla pře-

Edita Steinová o lásce

Lidská láska tíhne k tomu, aby si podržela předmět své lásky. Kdo miluje lidi jako Kristus, chce, aby náleželi Bohu, nikoli jemu samému. A tak si zajišťuje, že je samozřejmě bude mít na věky. Jestliže získáme člověka pro Boha, jsme s ním v Bohu spojeni, zatímco touha získat si ho pro sebe vede často k tomu, že ho dříve nebo později ztratíme.

Z knihy Edity Steinové „Konečné a věčné bytí“

svědčená a řekla jsem z hloubky srdce: *„Ave crux, spes unica“* („Buď zdráv kříži, jediná naděje!“).

V tíživé atmosféře píše nejcennější dílo

V roce 1941 Němci obsazují Nizozemsko. Sestra Terezie Benedikta je 15. září roku 1941 přinucena okupační vládou nosit žlutou Davidovu hvězdu s nápisem „Žid“ a pravidelně se hlásit na gestapu. Sestra Terezie Benedikta nikdy gestapáky nezdravila zvoláním „Heil Hitler!“ Poprvé pocítila vnitřní impuls jasně deklarovat, na čí straně barikády stojí v boji mezi Bohem a satanem, a proto pozdravila přicházejícího gestapáka slovy: „Buď pochválen Pán Ježíš Kristus.“ Důstojník oněměl, sklopil hlavu a nic neodpověděl. Během pobytu v Echtu napsala sestra Terezie Benedikta poslední, nepochybně nejcennější dílo svého života, nazvané *Věda kříže*. Je to geniální studie o teologii svatého Jana od Kříže.

Odvážný čin s krutými důsledky

Nizozemský episkopát vydal 26. června roku 1942 pastýřský list jako protest proti deportaci Židů a vyhánění židovských dětí z katolických škol, které jediné byly pro ně dostupné. Hitlerov-

Foto: archiv časopisu „Milujte se!“

Poslední snímek Terezie Benedikty od Kříže pořízený v nizozemském Echtu

„Co je tedy třeba udělat? Ze všech sil se zbavovat sebe..., mysl zaměřit na Boha v prostém pohledu, vůli v lásce podřídít Boží vůli.“

Foto: Wikimedia Commons, Overtzu111111 (CC BY-SA 4.0)

Pamětní kameny, tzv. stolpersteiny, v dlažbě před karmelitánským klášteřem v Echtu, připomínají Rosu a Editu Steinovy, dvě rodné a zároveň řádové sestry

ské úřady přikázaly biskupům protest stáhnout. Katoličtí biskupové na rozdíl od protestantských pastorů nejenže list nestáhli, ale rovněž doporučili přečíst u všech ambonů telegram plný výhrůžek, který dostali od okupačních úřadů. Jako odpověď hitlerovci uvěznili v neděli 2. srpna většinu katolíků

židovského původu pobývajících na území Nizozemska.

Mučednictví korunuje život

Mezi zatčenými se ocitla sestra Terezie Benedikta i její sestra Rosa Steinová. Před deportací do Osvětimi byly obě několik dní v táboře na území Nizozemska,

Utrpení ve spojení s Pánem se stává Jeho utrpením, je zapojeno do velkého díla spásy a je proto plodné.

Foto: Wikimedia Commons (Auschwitz Album, Yad Va Shem)

Jedna ze vzácně dochovaných fotografií z Osvětimi-Březinky II (jaro 1944) – nacisté provádějí „selekcí“ Židů, které přivezl transport. Koho nevyberou na práci, pošlou hned na smrt do plynové komory. Stejným výběrem prošla i Edita Steinová – a vše ukazuje na to, že ihned byla poslána do plynové komory.

kde sestra Terezie Benedikta těšila a na duchu posilovala spoluvězně. Ačkoli si uvědomovala, že ji brzy čeká smrt, zářila duchovní pohodou. Do koncentračního tábora v Osvětimi byla deportována spolu se svou sestrou 7. srpna roku 1942 v dobytčích železničních vagónech. Cesta trvala dva dny. Sestra Terezie Benedikta až do konce nosila svůj karmelitánský hábit. Všechno ukazuje na to, že ihned po příjezdu do Osvětimi byla poslána do plynové komory a její tělo bylo spaleno v táborovém krematoriu.

Nápis na místě umučení

Dnes se na místě mučednické smrti Edity Steinové nachází kovová deska, na které je citát z jejího díla: „Láska bude naším věčným životem a už zde se k ní musíme blížit tak, jak je to jen možné. Ježíš se stal člověkem, aby pro nás byl cestou. Co je tedy třeba udělat? Ze všech sil se zbavovat sebe..., mysl zaměřit na Boha v prostém pohledu, vůli v lásce podřídit Boží vůli. Snadno se to řekne, ale úsilím našeho života by se toho nedosáhlo, kdyby Bůh neučinil to nejpodstatnější. Musíme však

doufat, že neodmítne svoji milost, když věrně učiníme „tu trošku, co můžeme. A „ta troška“ – bráno z našeho hlediska – je pro nás velmi mnoho.“ (*Hrad*)

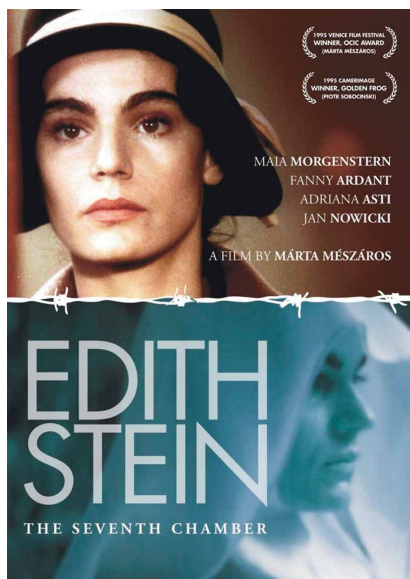
Patronka Evropy

Edita Steinová, obrácená ateistka, karmelitka, jeden z nejlepších mozků 20. století, vědkyně, filosofka a také světice, ukončila svůj pozemský život (pravděpodobně) 9. srpna roku 1942 a stala se tak čitelným znamením pro lidi, kteří hledají pravdu, a symbolem jednoty mezi katolíky a Židy.

Sestra Terezie Benedikta od Kříže byla blahoslavena v Kolíně nad Rýnem 1. května 1987 Svatým otcem Janem Pavlem II. Její kanonizace se uskutečnila v Římě 11. října 1998. O rok později byla prohlášena spolupatronkou Evropy.

Je třeba se rozhodnout

Premýšlejme nad touto její myšlenkou: „Není třeba, abychom do konce svého života hledali důkaz oprávněnosti náboženské

Plakát celovečerního hraného filmu „Svatá Edita Steinová – Sedmá komnata“ (1996)

zkušenosti. Je však nezbytné, abychom se vyslovili „pro“ Boha nebo „proti“ Bohu. Vyžaduje se od nás toto: rozhodnout se, i když nedostaneme záruku. To je velké riziko víry. Cesta vede od víry k patření, nikoli naopak. Ten, kdo je příliš pyšný, aby se tou těsnou brankou protáhl, zůstane venku. Ale ten, kdo se protlačí na druhou stranu,

„Pochopila jsem, že největšími realisty jsou svatí; že právě oni získávají nebe – to, co je nejpodstatnější a nejpravdivější – už zde na zemi.“

se ještě za života dostává ke stále větší zřejmosti a zakouší maximum pravdivosti: *credo et intelligo*, věřím a chápu. Myslím si, že se tu dá málo dosáhnout na cestě prožitků, které se utvářejí a konstruují v obrazotvornosti. Kristus nás tu nenechal jako sirotky. Poslal nám svého Ducha, aby nás uvedl do celé pravdy (srov. Jan 16,13). Založil svou církev vedenou Jeho Duchem a dal nám na zemi svého zástupce, jehož ústy k nám promlouvá Duch Svatý. V Církvi také spojil všechny věřící a chtěl, aby jeden byl zodpovědný za druhého. Takto nejsme sami, a když ztrá-

címe důvěru ve své rozlišování, a dokonce i ve svou modlitbu, přichází nám na pomoc síla plynoucí z poslušnosti Církvi a z víry v přímmluvu ostatních.“ (*Myšlenky Edity Steinové*)

Modleme se se svatou

Editou Steinovou:

„Ó Pane, dej mi, prosím, vše, co mě vede k Tobě.

A vezmi mi všechno, Pane Bože, co mě od Tebe může odvést.

Vezmi mi rovněž mě samotnou a celou mě přijmi jako své vlastnictví.“

Prameny k dalšímu studiu:

Steinová, Edita. *Myšlenky a dopisy*. Kostelní Vydří; Karmelitánské nakladatelství, 1991.

Stein, Edita (Terezie Benedikta od Kříže). *Vánoční tajemství*. Vimperk; Wiener, 1991.

Kol. autorů. *Vzpomínky na Editu Steinovou*. Kostelní Vydří; Karmelitánské nakladatelství, 1992.

Neyer, Maria Amata. *Edita Steinová. Život v dokumentech a obrazech*. Kostelní Vydří; Karmelitánské nakladatelství, 1993.

Stein, Edith. *Věda kříže. Studie o svatém Janu od Kříže*. Brno; Cesta, 2000.

Steinová, Edita. *Myšlenky a meditace*. Svitavy; Trinitas, 2000.

Edita Steinová s Amátou Neyerovou. Kostelní Vydří; Karmelitánské nakladatelství, 2004.

Steinová, Edita. *Cesty k vnitřnímu ztišení*. Kostelní Vydří; Karmelitánské nakladatelství, 2005.

Poprava, která se stala svědectvím o víře

P. Marek Dunda

Svatý Edmund Kampaň, kněz Tovaryšstva Ježíšova – řádu jezuitů –, byl blahorečen v roce 1886 a svatořečen roku 1970. Svátek má 1. prosince ve výročí své smrti – v den svých „narozenin pro nebe“. Narodil se v Anglii a v Anglii i zemřel, ale šestinu svého života prožil v Čechách a na Moravě. Právě zde se připravoval na své působení. Patří tedy určitým způsobem k „našim“ světcům – k těm, kteří mají velmi úzký vztah k naší zemi...

Den poprav byl stanoven na 1. prosince 1581. Spolu s jezuitou Edmundem Kampaňem, který podstatnou část svého života strávil v naší zemi v Brně a v Praze, měli být stejným způsobem popraveni i další dva kněží: jezuita otec Briant a otec Sherwin, který byl diecézním knězem. Bylo to v době, kdy se rozhodovalo o budoucnosti Církve v Anglii...

Strašný ortel – jako z hororu

Ortel za údajnou velezradu, který soudci vynesli, byl strašný: odsouzení měli být sice oběšeni, ale pak měla být oprátka přeříznuta a na zemi jim mělo být ještě za živa rozparáno břicho, vyjmuta

střevo a vytrženo srdce z těla. Kat měl srdce ukázat lidem a poté ho vhodit do ohně. Hlavy popravených pak měly být pro výstrahu vystaveny na kulech a těla rozčtvrcena...

Soudní porotci, kteří ortel o takovéto smrti vyslovili, věděli, že nespravedlivě odsoudili nevinné, a měli špatné svědomí. Proto se ještě pár dnů před popravou znovu sešli a rokovali. Měli ještě v živé paměti slova patera Edmunda Kampaňana, kterými se při soudu bránil a která vyzněla pro všechny přítomné velmi přesvědčivě. I když soudci neměli žádné sympatie pro katolickou víru, přece jen měli alespoň trochu smyslu pro čest. Zva-

Zdroj: Pavel Zahradníček & AI (ChatGPT, Midjourney, imglarger.com) (CCO 1.0)

„Fotografie sv. Edmunda Kampiána“ vytvořená umělou inteligencí (AI) podle fresky světce v knihovním sále pražského Klementina (viz obrázek na str. 103)

žovali, zda nemají zmírnit způsob provedení trestu smrti. Nakonec ale u nich převládl strach z královny Alžběty, která by se jim za tuto změnu mohla mstít. A tak neměnili nic.

Gratulace k popravě

V jednu hodinu ráno 1. prosince 1581 byli odsouzení vyvedeni z londýnské pevnosti Tower, kde strávili předchozí měsíce ve vězení. Prožili tam mnoho utrpení. Nor-

Byl Angličan, ale naprostou většinu svého řeholního života prožil v naší zemi. Můžeme ho tedy považovat určitým způsobem za „našeho“ světce.

Foto: Flickr, Ian Halsey (CC BY-NC 2.0)

White Tower v londýnské královské pevnosti, kde byl sv. Edmund Kampián vězněn před popravou – Coldharbourská brána přiléhala těsně k objektu vlevo

than, jeden z těch, kdo je mučil, říkával, že on dokáže to, co ani příroda nedovede, a chlubíval se tím, o kolik dokázal natáhnout na skřipci při mučení tělo patera Alexandra Brianta...

Byli převedeni do jiného londýnského vězení v Coldharbour-ské bráně. Teprve tam jim bylo oznámeno, že ještě ten den budou

popraveni. Vzájemně si poblahopřáli, že jim Bůh dal milost, aby svým umučením a smrtí následovali Pána Ježíše Krista.

„Divadlo“ začíná

Ráno se před vězením shromáždilo nevídané množství zvědavců. Neodradilo je ani sychravé studené počasí a déšť. Otec Kampián

***V jednu hodinu ráno 1. prosince 1581
byli odsouzenci vyvedeni z londýnské
pevnosti Tower, kde strávili předchozí
měsíce ve vězení.***

Foto: Wikimedia Commons, David Bjorgen (CC BY-SA 2.5)

Skřípec v londýnském Toweru

měl po celé Anglii velký respekt, a to jak mezi katolíky, tak i mezi mnoha anglikány, kteří si ho pro jeho vytríbené znalosti a svatý život velmi vážili. Další se přišli jen podívat na to „divadlo“.

Když se brána věznice otevřela a Edmund Kampián uviděl to množství lidí, byl viditelně potěšen a s neskrývanou radostí oslovil davy: „Bratři v Kristu! Ať vás Bůh zachová a udělí vám milost, aby se z vás stali katolíci, abychom se také jednou v nebi shledali...“ (Říká to lidem, kteří vědomě – většinou z prospěchu nebo ze strachu – odpadli od katolické církve – pozn. red.) Pak poklekl směrem

Foto: Houghton Library, Harvard University

Viri plurimi in Anglia pro fide Catholica retinenda hoc qui expressus est modo eorum, cui tantum donec universi corpori artus singulatum luxentur. Sic Edmundus Campianus Societatis Iesu religiosus, Rodolphus Sherwinus, Alexander Briantus, alij, Sacerdotes summi Pontificis Alumni acerbissime torti fuere Anno Dñi 1581. et 82. et 83.

Mučení sv. Edmunda Kampiána

k východu a modlil se: „Do tvých rukou, Hospodine, odevzdávám svého ducha.“

Před vraty už byly přistaveny dva povozy, každý s párem koní. Na první z nich pevně připoutali Kampiána a na druhý další dva odsouzené kněze – otce Brianta a Sherwina. Cesta ze žaláře na popraviště v Tyburnu je dlouhá dvě anglické míle – to je asi půl hodiny cesty. Otec Edmund Kampián se neustále modlil. Nechyběly nadávky, výsměch a hulákání mnohých anglikánů a jejich kazatelů. Anglikánský pastor Charek, který byl jedním z těch, kteří se marně snažili porazit Kampiána v dispu-

tacích, krácel za jeho vozem jako vítěz.

Nechyběli ale ani katolíci a lidé, kteří měli s odsouzcenci soucit.

Popraviště jako jeviště nasmícené září slunce

Když průvod dorazil na popraviště v Tyburnu, přestalo pršet, začalo se vyjasňovat, a dokonce vysvitlo i ranní prosincové slunce. I zde čekalo na vězně obrovské množství lidí, takže spolu s davy, které odsouzence cestou doprovázely, to bylo množství, které doposud nikdo ze zúčastněných pohromadě neviděl. Jako prvního pod šibenici vyvedli Kampiona a s oprátkou na krku jej postavili na káru.

V Anglii se zachovávalo právo odsouzence oslovit těsně před popravou shromážděné. Kampion se rozhlédl a viděl množství známých tváří. Nastalo hrobové ticho. Každý chtěl slyšet ještě naposledy slova tohoto věhlasného řečníka.

„Jsem zrádce – pokud je zradou být katolíkem a knězem...“

S vážnou tváří, ale klidným a jasným hlasem začal otec Kampion mluvit: „Popravdě, stal jsem se divadlem pro Hospodina, Boha svého, pro anděly i pro vás, milovaní!“ Vtom jej vládní rada Knowles přerušil a přikázal, aby se místo

Foto: image © 2016 Jesuit Institute London, Campion Hall Collections

*Část lana, jímž byl sv. Edmund
přivázán k desce, na níž byl za koněm
vláčen z vězení na popraviště*

kázání raději přiznal k velezradě a odprosil svou královnu. Kampion zcela klidným hlasem odpověděl: „Pokud jde o domnělou velezradu, která se mi dává za vinu a kvůli níž zde musím zemřít, dovolávám se vás všech za svědky, že já takovouto vinu nemám!“

A když mu opět domlouvali, aby se netvářil jako nevinný a nepopíral svůj zločin, odvětil: „Pánové, pokud je zradou být katolíkem a knězem, nuže, přiznávám

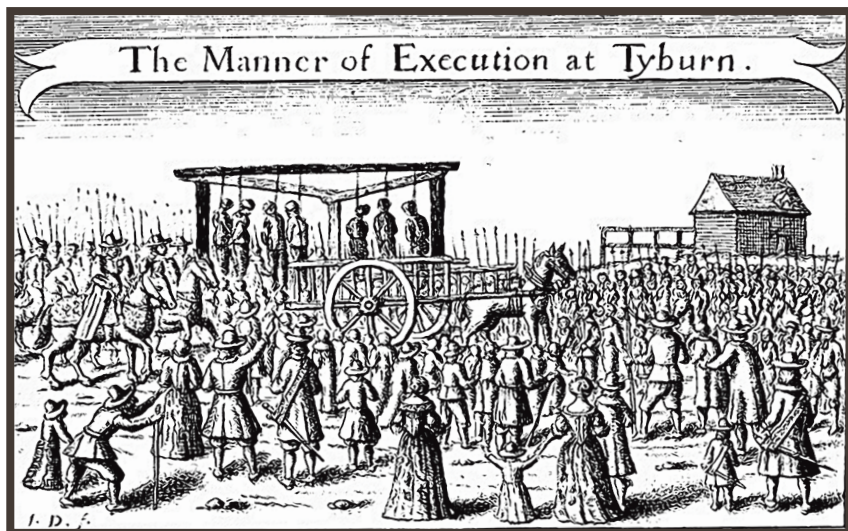

Foto: Wikimedia Commons

Rytina s vyobrazením poprav na šibenici zvané Tyburn Tree (Tyburnský strom)

se, že jsem zrádcem! V katolické víře jsem žil a v katolické víře chci i zemřít! A Bůh je mi svědkem, že jsem se jiné zrady nedopustil!“

„Odpouštím všem!“

Když mu bránili v této řeči pokračovat, řekl: „Rád odpouštím porotcům, kteří mě odsoudili. Odpouštím všem a také já prosím o odpuštění. (...) Nikdy jsem se nedopustil žádného zločinu, ani proti královně, ani proti vlasti, ani

proti komukoliv, kvůli kterému bych si zasloužil smrt jako vlasti-zrádce. Moje jediná vina je, že jsem kněz a člen řádu Tovaryšstva Ježíšova (tj. jezuita – pozn. red.).“

V tu chvíli předstoupil jeden učitel, jmenoval se Hearne, aby lidem přečetl listinu s vysvětlením, že všichni tři odsouzení neumírají kvůli náboženství, ale kvůli velezradě. Brzy však jeho slova zanikla v hluku davu, který už pravdu slyšel z úst Kampiána.

„Ať vás Bůh zachová a udělí vám milost, aby se z vás stali katolíci, abychom se také jednou v nebi shledali...“

svatý Edmund Kampián

Foto: The New York Public Library (G. B. Cavalieri, ca. 1525–1601)

Foto: Wikimedia Commons, Matthaus Greuter

Umučení Edmunda Kampaňna, Alexandra Brianta a Ralpha Sherwina, rytina G. B. Cavalieriho z roku 1584 podle fresky v Anglické koleji v Římě

Jezuita Alexander Briant, popravený v Tyburnu spolu s Edmudem Kampaňem (rytina, 1608)

Poslední modlitba

Kampaň využil této chvílky a modlil se. A pak byl vyrušen otázkou, zda se odříká papeže. Odpověděl pevně: „Jsem katolík.“ Jeden z kazatelů jej žádal, aby se s ním pomodlil Kriste, smiluj se nad námi a jiné modlitby. Ale Kampaň to odmítl: „Nejsme přece vy a já stejné víry, přijměte to. Já nikoho ze svých modliteb nevyučuji, ale prosím, aby se se mnou modlili katolíci. Prosím je, aby se

za mne pomodlili Věřím v Boha, až budu umírat.“ A modlil se dál.

Pak ještě na další dotazy vyjasnil, že Alžbětu uznává za královnu a že se za ni modlí, a upřesnil: „Aby jí dal Hospodin dlouhé a pokojné panování a k tomu plnost svého požehnání.“

Smrt, která oslovila víc než život

Pak byla kára pod nohama odsouzenice podtržena. Přiskočil kat,

„Pokud je zradou být katolíkem a knězem, nuže, přiznávám se, že jsem zrádcem!“

Foto: Simon Caldwell, Sr. Gabriel News & Media

Žehnání obnovené památeční plakety, vyznačující místo, kde stálo tyburnské popraviště (2. 10. 2014) – dnes je zde rušná londýnská křižovatka

a tak jak měl nařizeno, chtěl visícího mučedníka odříznout a jako velezrádci mu rozříznout prsa, vytrhnout ještě bijící srdce a ukázat je pro výstrahu lidu se slovy: „Hle, srdce zrádce!“ Vtom však vytasil admirál Howard kord, a přestože byl nekatolík, nedovolil, aby se kdokoli dotkl umírajícího kněze dřív, než zemře. Lidé se v tu chvíli modlili Věřím v Boha – někteří šeptem, jiní hlasitě. A teprve pak kat dokončil nařizené dílo... A pokračovaly popravy dalších dvou kněží.

Foto: John Salmon, CC BY-SA 2.0

Altář s replikou tyburnské šibenice v Tyburn Convent, Londýn

Na všechny přítomné příklad těchto mučedníků velmi silně zapůsobil. Zvláště závěr života Edmunda Kapiána mnohé oslovil. Jestliže za svého života přivedl hodně lidí zpět do katolické církve, pak životopisci na základě svědectví přímých účastníků mluví o tisících těch, kteří opouštěli anglikánskou víru a vraceli se do katolické církve díky své účasti na jeho popravě. I zúčastnění katolíci byli povzbuzeni tímto příkladem věrnosti a pevnosti a nebáli se pak podstoupit jakékoli oběti spojené se zachováním své víry.

Zvláštní svědectví současníka

Přímý nadřízený Edmunda Kampiána jezuita otec Persons, který spolu s ním vykonával v Anglii misii, v souvislosti s popravami ještě zaznamenal i mimořádné události, které na Londýňany silně zapůsobily. Jedna z nich se týkala mrtvého těla patera Brianta, popraveného jen několik okamžiků po Edmundovi Kampiánovi. Když byla Briantova hlava už oddělena od těla a jeho srdce bylo vytrženo, postavilo se náhle tělo samo na nohy a stálo vzpřímeně před zraky všech přítomných.

Ještě větší divy však Bůh působil v tu chvíli – a také potom – v srdcích lidí.

* * *

Syn knihkupce, narozený v době velkých zmatků

Nyní se však vraťme v čase trochu zpět, abychom poznali, jak se život budoucího mučedníka utvářel. Psalo se 25. ledna 1540. V hlavním městě Anglie, v Londýně, se v rodině knihkupce narodil

*Ještě větší divy
však Bůh působil
v tu chvíli – a také
potom – v srdcích lidí.*

chlapec. Dostal jméno Edmund. Několik roků předtím se anglický král Jindřich VIII. odtrhl s celou zemí od katolické církve (1531) a sv. Ignác z Loyoly založil jezuitský řád (1534). Tyto dvě události výrazně ovlivnily také život Edmunda Kampiána. Stejně jako mnoho dalších Angličanů, ani mladý Edmund zprvu netušil, jak se zorientovat v nové nábožensko-politické situaci. Jindřich VIII. se pouze odtrhl od katolické církve, kdežto jeho syn a nástupce mladícký Edvard VI. se pod vlivem svých rádců daleko více než otec přiklonil k protestantismu. Pak v Anglii následovalo nakrátko zase katolické období s královnou Marií. Ale nástup královny Alžběty na trůn znamenal znovu tvrdý přechod od katolicismu ke státnímu anglikánskému náboženství. Byly vyhlášeny přísné protikatolické zákony. Alžběta však chtěla, aby ji poddaní milovali a ze začátku se nejprve snažila pevněji uchopit moc. Proto konala mnoho okázalých návštěv a získávala další lidi, kteří by mohli být užiteční pro její záměry.

Oblíbený člověk, učitel i řečník

Edmund, který měl dva bratry a sestru, byl pro svůj ctnostný život oblíben nejen studenty, ale i ostatními lidmi. Jako mladík studoval

Anglický král Jindřich VIII. (malba Joose van Cleveho, cca 1530–1535)

Sv. Ignác z Loyoly, zakladatel jezuitů (malba F. Zubarana, cca 1634–1650)

a později vyučoval na oxfordské univerzitě. Jeho nadání bylo mimořádné a brzy se stal známým a uznávaným. Především byl vyhlášený řečník a mistr slova. Zcela splňoval tehdejší tři kritéria pro dobrého řečníka: 1. myšlenky jasné, 2. v řeči jadrné, 3. provázené podle obsahu vroucími city. Proto není divu, že při různých výjimečných příležitostech mluvil právě on.

Už ve 13 letech na škole pro obchodníky vítal svou řečí katolickou královnu Marii a začátkem září v roce 1566, už jako uznávaný

mladý profesor, měl hlavní řeč při příležitosti návštěvy nové královny Alžběty v Oxfordu. A pak se mohl před ní a jejím doprovodem blýsknout i při veřejné disputaci. Alžběta se vyslovila, že je potěšena, že tak nadějného muže viděla a slyšela. Zároveň vydala pokyn svým nejbližším rádcům, aby jej časem nenápadně získali pro další spolupráci.

Ctižádostivost zaslepuje

Přes všechny své kladné stránky byl Edmund velmi ctižádostivý

Jeho odpad k anglikánské státní církvi nenastal hned a vše šlo pozvolna...

Foto: Wikimedia Commons

Marie I. Tudorovna, dcera Jindřicha VIII. z prvního manželství (portrét od A. Mora, 1554)

Foto: Wikimedia Commons

Alžběta I. Tudorovna, nástupkyně nevlastní sestry Marie (portrét od W. Keye, po 1560)

a uznání ze strany významných osobností ho téměř zaslepovalo. A tak se nemůžeme divit, že se tento katolík postupně dostal až k tomu, že se nechal vysvětit na anglikánského jáhna. Jeho odpad nenaštal hned – vše šlo pozvolna a poměrně nenápadně. Začalo to častějšími návštěvami u Roberta Dudleye, hraběte z Leicesteru –

Edmund byl velmi ctižádostivý a uznání ze strany významných osobností ho téměř zaslepovalo.

tento mocný spolupracovník královny otvíral mladému profesorovi vstup do velkého světa a vzbuzoval v něm další ambice. A pak zde byl biskup Cheyney, který byl v Edmundových očích úctyhodným mužem, jiným než ostatní anglikánští biskupové – Kampiánovi se zdálo, že jeho podání je ještě slučitelné s katolickou vírou. Právě tento biskup mu řekl, že by byl rád, kdyby ho mohl vysvětit na jáhna.

Výčitky svědomí a návrat do katolické církve

Teprve po vysvěcení se dostavily výčitky – a to velmi silné.

Foto: Wikimedia Commons

Sir Robert Dudley z Leicesteru, portrét asi z roku 1564 od neznámého malíře

Edmund odmítl nabídku kázání, které mělo stvrdit jeho nové anglikánské směřování i na veřejnosti. Místo toho odešel v srpnu 1569 z oxfordské univerzity. Vyhledal katolického kněze a před dvěma svědky se přihlásil ke katolické víře. Pak se vyzpovídal ze všech hříchů za svůj dosavadní život. Byl ochoten na sebe vzít jakékoli pokání, jen aby tuto svou zradu odčinil. Ale i po této zpovědi v něm ještě přetrvával určitý duchovní neklid. Zbavil se ho až ve chvíli, kdy se rozhodl, že celý svůj život zasvětit službě Pánu Bohu. Po tomto rozhodnutí našel opět vnitřní pokoj.

V exilu na Moravě a v Čechách

Přestože miloval svou vlast, poznal, že nyní jako katolík – ten, který se zřekl státní anglikánské víry – nemůže v Anglii zůstat. Pro katolíky tam nebylo bezpečno.

Jeho cesta spojená s hledáním Boží vůle vede přes Irsko a Belgii a přivádí ho až do Říma. Do Věčného města jde pěšky jako poutník, aby poznal, co od něj Bůh očekává.

Z Prahy do Brna s „nezvratným přesvědčením“

V květnu 1573 vstoupil v Římě k jezuitům. A hned v červnu nastoupí do noviciátu v Praze (noviciát je určitou vstupní „přípravkou“ na pozdější složení slibů v řeholních řádech). Po dvou měsících je celý noviciát 26. srpna přesunut do Brna. V naší zemi prožívá svá první jezuitská léta. Téměř sedm let. Horlivý novic si brněnské prostředí velmi oblíbil. V noviciátní knize Liber examinum probationis, do níž novicové zapisují svá jména, věk a další poznámky, kromě jiného zapsal:

Vnitřní pokoj našel, když se rozhodl zasvětit svůj život Bohu.

Pražský hrad za Rudolfa II. a Praha po roce 1591 na rytině Jorise Hoefnagela

„Moje nezvratné předsevzetí je žít a umřít v řádu Tovaryšstva Ježíšova. Znovu to zde stvrzuji a činím to nyní zcela dobrovolně, bez jakéhokoli nucení nebo naléhání... Co do schopností, mohl bych paměť

označit jako poněkud dobrou, mysl ke studiím náchylnou a doufám, že k tomu budu mít dost sil, stejně jako k ostatním úkolům Tovaryšstva Ježíšova.“

V noviciátu bývají jezuité kromě všech duchovních úkonů a cvičení vedeni tak, aby si osvojili být za všech okolností pokorní a v těžkostech stateční. Edmund byl novicem přímo vzorným.

*V květnu
1573 vstupuje
do jezuitského
řádu a je poslán
do noviciátu
na Moravu.*

**Podivné vidění: „Tvoje
smrt bude šťastná!“**

V brněnském noviciátu uctívali často Pannu Marii před obrazem,

který českému noviciátu věnoval bývalý generál řádu svatý František Borgiáš. Jednalo se o kopii římského obrazu Santa Maria Maggiore. Jednou byl Edmund na zahradě a věnoval se něčemu zbožnému. Ze své činnosti byl vytržen zvláštním úkazem: vidí překrásnou postavu. Neodvažuje se na ni pohlédnout. Po chvíli se přece jen podívá a poznává Královnu nebe a země přesně tak, jak je vyobrazena na uctívaném obraze. V tu chvíli se jeho srdce zmocnila veliká radost. A to vše bylo ještě završeno, když mu Panna Maria řekla: „Edmunde, tvoje smrt bude šťastná a tvá krev bude jednou vylita za katolickou víru.“ Pak vidění zmizelo. Na tato povzbudivá slova Edmund nikdy nezapomněl. Netrvalo to ani devět let a prorocství se na něm vyplnilo.

Výjimka: profesorem už v noviciátu

Když po roce noviciátu představení viděli, že je Edmund Kampián v duchovním životě na výborné úrovni a že jeho rozhodnutí pro život v jezuitském řádu je pevné, udělali něco zcela výjimečného.

Photo: Wikimedia Commons, Fallaner (CC BY-SA 4.0)

Obraz Santa Maria Maggiore ze stejnojmenné římské baziliky

Poslali ho na druhý rok noviciátu do Prahy, aby tam vyučoval rétoriku. A tak ho 7. října 1574 stěhovali z Brna tři mladí jezuité. Nejvyšší kancléř Vratislav z Pernštejna k tomu zapůjčil povoz.

Opět tedy přednáší posluchačům – tentokrát už ne jako ambiciózní profesor z Oxfordu, ale jako pokorný služebník Boží. Pražané ho poznali jako člověka šťastného ve své službě a brzy si ho velmi oblíbili. Kampián se seznamuje

Slyšel slova: „Edmunde, tvoje smrt bude šťastná a tvá krev bude jednou vylita za katolickou víru.“ Pak vidění zmizelo.

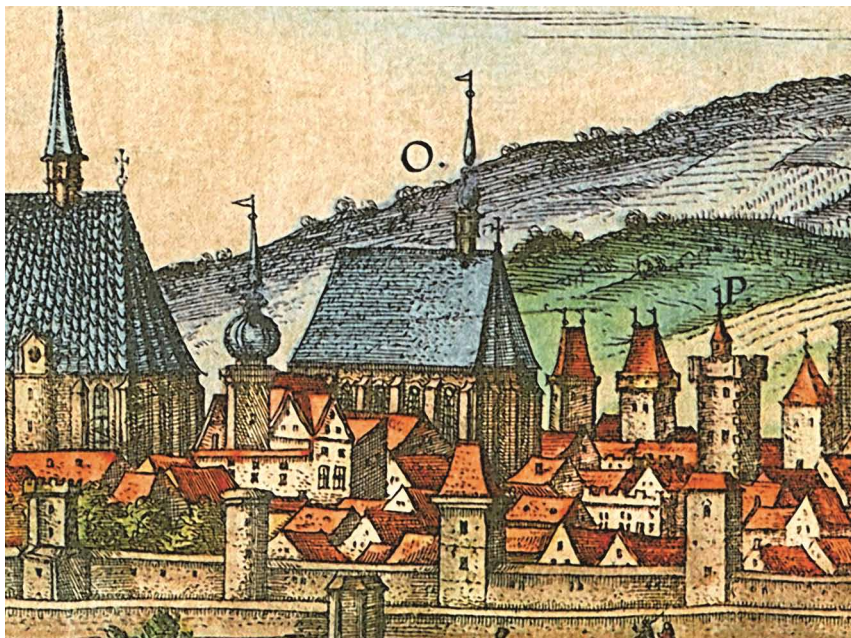

Foto: Wikimedia Commons

Detail jezuitského kostela Nanebevzetí Panny Marie na vedutě Brna od Jorise Hoefnagela z roku 1617

s prostředím a zůstává v Praze i po dokončení noviciátu.

Zde žili svatí v minulosti, zde se rozhoduje budoucnost

Pochopil, na jak důležitém místě je. Zde žil svatý Václav a zde se rozhoduje o budoucnosti českého království. Školní rok 1576 zahajoval chvalořečí právě na tohoto světce a svým posluchačům předával zdravou svatováclavskou hrdost a zbožnost: „Jsi požehnaná, země česká, zde věřící se těší z takového knížete. Jak je šťastné město, ve kterém žil takovýto světec!“ Je

si též vědom, že se zde vychovává budoucí generace, která rozhodne o dalším vývoji celého národa. Doba byla mimořádně nepříznivá i pro katolíky v českém království. Neopomenul tedy žáky povzbuzovat, aby byli v katolické víře pevní, a zvláště se je snažil připravit a vybavit pro setkání s jinověrci.

Ve škole i na Hradčanech u císaře Rudolfa...

Kampián však v Praze nebyl jen učitelem, ale měl na starosti mnoho dalších úkolů. Aby vše stihl, vyprosil si dovolení, že

Foto: Wikimedia Commons

Císař Rudolf II. v letech, kdy poslouchal Kampaňova kázání

mohl vstávat dříve. A představení se na něj s důvěrou obraceli s novými a novými zodpovědnými úkoly. Vždy je s poslušností přijímal se slovy: „Velebný otče, když myslíte, že to zvládnou.“ Mezi takové úkoly například patřilo pořádání slavnostních vystoupení žáků při různých pravidelných i mimořádných příležitostech. Mnohé programy vystoupení sám připravoval a sestavoval. Stal se též oblíbeným kazatelem na Hradě u ještě

mladého císaře Rudolfa II. a jako kazatel býval zván i na jiná místa. Zachovala se například jeho řeč při pohřbu dvorní dámy Marie Kardanové v roce 1577. Posluchače dokázal jako vždy zcela zaujmout. V závěrečné části pronesl: „Zde jsme jenom na pouti! Putujeme a ani nepozorujeme, že každou chvíli je někdo z nás vyzván, aby odstoupil, a své místo přenechává dalším poutníkům. Proto ve své myslí budme nasměrováni ke své pravé vlasti...“

Mezi vědou a praxí, mezi katolíky i nekatolíky

Svému příteli z dob studií otci Personsovi píše: „Těším se výbornému zdraví. V životě jsem nebyl vědeckými pracemi tak zavalen jako v Praze. Avšak chvála Bohu, ještě nikdy se mi tak snadno literárně nepracovalo jako nyní.“

Jezuitské školy mají vynikající jméno, a tak se zde často objevují i synkové z nekatolických šlechtických rodin. Příklad jezuitů a opravdová zdravá víra způsobuje, že vycházejí nejen se skvělými znalostmi v různých oborech, ale se zocelenými charaktery a jasným nasměrováním.

***V Praze se stal oblíbeným kazatelem
na Hradě u ještě mladého císaře Rudolfa II.***

Foto: Flickr, Dr. Jaus (CC BY-NC-ND 2.0)

Pohled ze Staroměstské mostecké věže na pražské působiště sv. Edmunda Kampiána – Klementinum s kostelem Nejsv. Salvátora (uprostřed)

Kampián patří ke generaci jezuitů, kteří vychovali budoucího arcibiskupa pražského Jana Lohela a řadu dalších významných mužů, kteří v dobách zkoušek byli velkou oporou pro katolíky.

Obnova skrze mariánské družiny

Rektor univerzity si dal 16. ledna 1575 zavolat některé z nejkvalitnějších studentů a vyjádřil přání, aby byla založena mariánská družina, kterou povede Edmund Kampián. Tato první mariánská družina v naší zemi se brzy rozrostla počtem, ale potěšitelný byl

i nárůst duchovní horlivosti u jednotlivých členů. Edmund Kampián sestavil stanovy a ty se pak staly východiskem pro mnoho dalších mariánských družin, které velmi rychle začaly vznikat. Mariánské družiny pak v dalších stoletích sehrály velmi důležitou úlohu při upevňování a předávání víry.

Kněžské svěcení

Začátkem září 1578 byl Edmund Kampián vysvěcen na kněze arcibiskupem pražským Antonínem Brussem z Mohelnice. Arcibiskup si ho velmi vážil a rád chodíval na Kampiánova kázání. Zachovala

se jeho památná slova, která pro- nesl po Edmundově kněžském svě- cení: „Od Angličana Viklefa přišlo na Čechy všechno špatné, dalšího Angličana nám Hospodin poslal, aby rány po Viklefovi Čechům zahojil.“ (Pozn. redakce: Viklefo- vými bludy se inspiroval Jan Hus.) Životopisci zmiňují, že po kněž- ském svěcení Kampiánova horli- vost ještě vzrostla.

Anglie volá...

I do Prahy pronikají zprávy o těžké situaci v anglickém království. Krá- lovna Alžběta nelítostně pronásle- duje katolíky a ti už téměř nemají žádné kněze. Je třeba vyslat misio- náře, kteří sice půjdou na téměř jistou smrt, ale trpícím anglickým katolíkům je nutno pomoci. Jezui- té na výzvu papeže začínají při- pravovat misii do Anglie. Hned jak se v řádu rozšířila informace o chystané jezuitské misii do ang- lického království, začínají se hlá- sit dobrovolníci, kteří jsou ochotni

takto nabídnout svůj život. Kam- pián už v říjnu 1579 dostává dopis od svého přítele patera Allena, ve kterém zmiňuje, že toto posláni je připraveno i pro Kampiána a že bude brzy pro tento účel vybrán generálem řádu. Kampián ví moc dobře, co by to znamenalo: ve hře je mučednická smrt.

Sbohem, Praho!

Kampián skutečně dostává 22. února 1580 dopis od gene- rála řádu, a když ho přečte, padá na kolena: Děj se vůle Boží! Od té chvíle se Kampián modlil s ještě větší rozhodností slova „Bud' vůle tvá“ a s velkým odhodláním při- pravoval svou cestu do Říma a pak do Anglie.

Zpráva o Kampiánově odchodu na misie do Anglie se rychle roz- nesla po Praze. Teprve nyní se ukázalo, nakolik Kampián při- rostl Pražanům k srdci a jak moc si tohoto kněze váží. Nastalo dojemné loučení. Jeho příklad si

„Od Angličana Viklefa přišlo na Čechy všechno špatné, dalšího Angličana nám Hospodin poslal, aby rány po Viklefovi Čechům zahojil.“

*Antonín Brus z Mohelnice,
arcibiskup pražský 1561–1580*

Foto: Wikimedia Commons

Londýn v Kampaňově době (G. Braun, F. Hogenberg, rytina, konec 16. století)

vryli hluboko do srdce. Tušilo se, že odchází na brzkou smrt. V pražské koleji žil jeden bratr, Jakub Gallus, původem ze Slezska. Noc před odjezdem napsal Kampaňovi na dveře: P. Edmund Kampaň, mučedník. Vyšetřováním se zjistilo, kdo to byl. Přiznal, že když se za P. Kampaňa modlil, vnukl mu to dobrý Duch, a tak to napsal. Bylo mu za to uloženo malé pokání. Na tuto drobnou příhodu by si nikdo nevzpomněl, kdyby se toto proroctví brzy nenaplnilo.

Když pak byl Edmund Kampaň v Londýně umučen, zpráva o tom se brzy dostala i do Prahy. Všichni se na něj dobře pamatovali. Jedni ho litovali, druzí obdivovali, jiní prosili o jeho přímluvu. Místnost u sv. Klimenta, ve které v Praze bydlel, upravili na kapli a lidé se sem choďovali modlit.

Dobře věděl, do čeho jde...

Z Prahy vyrazil do Říma, kam dorazil 2. dubna 1580 a zde se konají poslední přípravy na cestu.

V Praze ho zastihlo povolání nastoupit na velmi nebezpečné misie v jeho rodné Anglii.

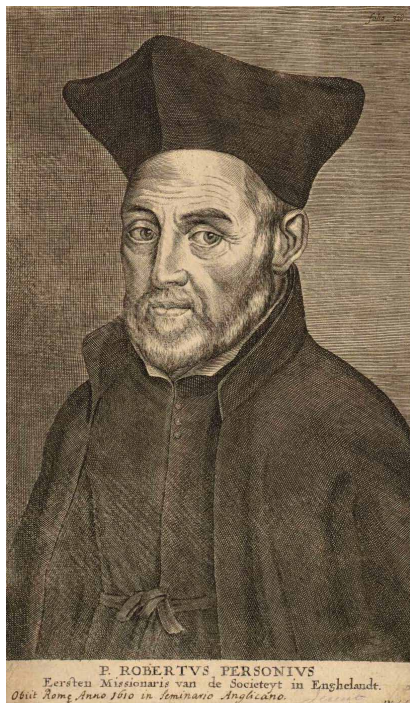
Když chtěli Kampiánovi ušít nový oděv, neústupně se bránil. Řekl: „Jdu do Anglie, aby mě tam oběsili, a k tomu stačí i jakékoli starší šaty.“

Potom se 5. dubna naposledy setkali jezuitští účastníci výpravy P. Edmund Kampián a P. Robert Persons u svého představeného – generála řádu P. Merkuriana. Ten k nim promluvil: „Tovaryšstvo Ježíšovo vás, ctihodní otcové, odesílá do Anglie, abyste tam pracovali pro spásu nesmrtelných duší. Uděluje svátosti, ujmejte se slabých a opuštěných, vytrvejte ve svaté víře až do smrti a dávejte tím dobrý příklad...“ A ještě zdůraznil: „Upozorňuji vás a prosím, synové moji, nemíchejte se do žádné politiky!“ Právě to byl důležitý příkaz, díky kterému se mělo předejít nadbytečným konfliktům s vládou královny Alžběty.

Papežské požehnání na cestu

Pak je otec generál vzal k papeži Řehoři XIII., aby jim požehnal. Ten se velmi zaradoval, když uviděl misionáře pro Anglii.

V Římě bylo v exilu mnoho kněží pocházejících z Anglie a někteří z nich se chtěli k výpravě připojit. Čtrnáctičlenná skupina misionářů vyrazila na cestu 14. dubna 1580 – tři z nich byli jezuité. Otec Kampián šel celou

Robert Persons (1546–1610), jezuitský misionář (J. Neefs, asi 1640)

cestu – až na jeden den, kdy měl zimnici – pěšky.

Mezitím už se po Anglii rozšířily zprávy, že se blíží množství jezuitů, které posílá papež.

Odvaha udělat poslední krok

Před vstupem do Anglie se kněží a jejich průvodci rozdělili na malé skupinky. Všichni mají převleky – na žádném není poznat, že je kněz. Mají falešné doklady a změněné jméno. Vyplovají do Anglie. Dostávají se k nim zprávy o důklad-

ných kontrolách a zatýkání všech, kdo jsou jen sebestěně podezřelí. Anglie už na ně čeká... Slyší i dobře míněné rady: „Nechtějte si sami svůj příchod udělat nebezpečnějším, než to je. Uvidíte, že za nějakou dobu obava z vašeho příchodu poleví, vládní slídilové zalezou a vy snadněji proniknete. Navíc, Anglie vás potřebuje živé, a ne jako mučedníky hned na začátku.“ Nejprve se tato rada zdála misionářům moudrá, ale netrvalo to dlouho a otcové Persons a Kampián se rozhodli, že raději vyrazí na ostrov. Nebezpečné to bude stále a není dobré nechat anglické katolíky déle čekat – potřebují duchovní posilu, mohli by začít malomyslnět...

S odvahou – a s drzostí...

První vyrazil představený celé jezuitské skupinky pater Persons. Byl přestrojený za vojenského důstojníka a napodoboval i vojenské vystupování. Vyrazil se svým průvodcem z francouzského přístavního města Calais. V Doveru s nevídanou odvahou, a snad až drzostí zašel přímo za místodržitelem a žádal jej, aby se ujal jeho záležitosti: „Během několika dnů zde přistane jistý znamenitý kle-

notník jménem Patrik, který ve velmi důležité záležitosti směřuje do Londýna. Postarejte se, prosím, aby ho nikdo v přístavu zbytečně nezdržoval.“ Ten Patrik nebyl nikdo jiný než Kampián.

Otec Persons zařídil i vše další, a když mluvil s důstojníkem pobřežní stráže, jednání zakončil slovy: „Chovejte se k němu tak, jako byste sloužili mně samému.“ Právě jeho neohroženost a zdravé sebevědomí mu zajišťovaly nejlepší ochranu. Nikoho ze špiclů a strážů, kteří slídili po kněžích, ani nenapadlo, aby ho byť v nejmenším podezřívali...

„Přisahám, že nejsem Allen...“

Otec Kampián to při vstupu do Anglie měl trochu těžší. Přijížděl se svým společníkem v přestrojení za klenotníka. V tu dobu se už po Anglii rozkřiklo, že právě přes Dover prošel před pár dny nepozorovaně jezuita, který už tajně působí – nikdo však netušil, kdo to jen mohl být a jak se do země dostal. Po vážném napomenutí z Londýna už v Doveru nevěřili nikomu. Když se Kampián šel hned hlásit veliteli, okamžitě byl obviněn, že je kněz – a mys-

Mezitím už se po Anglii rozšířily zprávy, že se blíží množství jezuitů, které posílá papež.

Vchod do tzv. kněžské díry (anglicky „priest hole“), úkrytu, který v 16. století sloužil pro pronásledované kněze. Tuto skrýš zhotovil v knihovně domu Harvington Hall ve Worcestershiru jako jednu z mnoha jezuitský bratr laik Nicholas Owen.

leli si, že je to pater Allen – rektor seminářů, ve kterých se v Evropě připravovali kněží pro Anglii. Kampián přísahou potvrdil, že není Allen. Následovalo ještě pár dnů vazby. V té době se věznitelé radili, jak s nimi naložit. Nakonec je ale propustili.

Různá přestrojení, jména a místa

Kampián se vydal přímo do Londýna. Zde se s ním spojili mladí katoličtí šlechtici, kteří už na něj čekali a byli rozhodnuti všestranně pomáhat při jeho misi. Vše probíhalo v utajení, ale velmi účinně. Katolíci přicházeli na bohoslužby, které se konaly v různých domech

za zavřenými dveřmi. Kampián hodně zpovídal, přijímal odpadlíky zpět do katolické církve, kázal a uděloval další svátosti. Často musel měnit místo pobytu, přestrojení i jméno. Vždy se našel někdo další, kdo ho doprovodil na nové působiště a kdo zajistil vše potřebné. Cestoval především v noci a býval hostem jak u bohatší katolické šlechty, tak i u těch, kteří by to sami nejméně čekali – vždyť pod svícem bývá největší tma. Brzy pro něj začal být Londýn příliš nebezpečný. A tak jezdil z místa na místo po celé Anglii. Všude se o něm mluvilo... To nesmírně dráždilo královnu a představitele nového anglikánského náboženství.

Závažná otázka

Brzy po příchodu do Anglie kontaktovali jezuité i ostatní kněze a vysvětlili jim, že přicházejí spolupracovat, povzbudit ve víře, ale ne organizovat státní převrat. Při tomto setkání byla též řešena jedna závažná otázka. Všem lidem je vládou předepsáno pravidelně se účastnit anglikánských bohoslužeb. Má se katolíkům doporučit, aby se jich účastnili jen naoko, anebo mají tyto bohoslužby boj-

kotovat a vystavit se velkým pokutám a dalším trestům? Shodli se, že katolíci na státní bohoslužby nesmějí a že je lépe trpět pro svou víru, než třeba jen naoko od ní odpadnout.

Jako štvaná zvěř

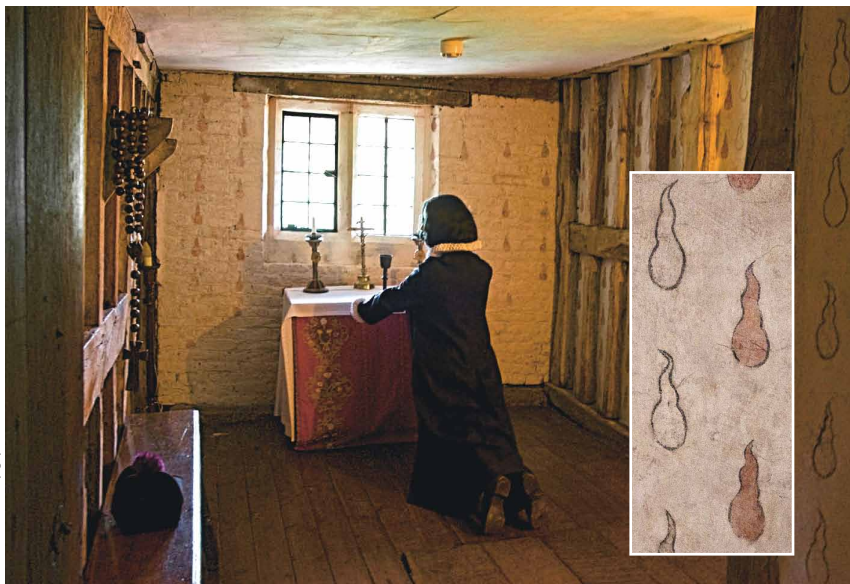
Edmund Kampaň sepisuje ve dvojím opise takzvanou Obranu. V této listině uvádí důvody svého příchodu do Anglie a připojuje prosbu, aby mu bylo dovoleno svo-

Ze zákona schváleného 18. 3. 1581 královnou Alžbětou

Ke cti a slávě Boží, k větší jistotě královny a pro blaho poddaných (...) ustanovujeme:

1. že se dopouští velezrady ten, kdo by někoho od anglikánské víry odvrátil a uvedl ho do církve římské, anebo i ten, kdo by se opovážil dát rozhřešení anglikánovi... (...) velezradou je vinen ten, kdo se vrátil pod poslušnost papeže anebo přijal rozhřešení... (...) kdo by něco z toho do dvaceti dnů neudal, je považován za spoluviníka velezrady.
2. Každý, kdo je přítomen na mši – i tajné –, propadá trestu jedno-ročního vězení a pokutě...
3. Každý starší šestnácti let za neochotu účastnit se státních bohoslužeb zaplatí měsíčně pokutu... Nemůže-li zaplatit, zůstane uvězněn tak dlouho, dokud nezaplatí...
4. Má-li někdo domácího učitele, který nemá osvědčení od protestantského biskupa, je potrestán pokutou...
5. Kdo by byl vyzván, aby složil přísahu, že se zřídka uznávat papeže, a neuposlechl by, přijde o všechny majetek a zůstane uvězněn až do smrti. Podobně bude potrestán i ten, kdo buď nechce uznat královnu za nejvyšší hlavu církve v Anglii, anebo kdo u sebe nosí medailku, růženec, škapulíř...

Foto: Flickr, One lucky guy (CC BY-NC-SA 2.0)

Pohled do tajné Malé kaple v panství Harvington Hall ze 16. století, vyzdobené červenými a bílými kapkami představujícími krev a vodu utrpení vytékající z Kristova boku při jeho utrpení na kříži (viz výřez s detailem)

bodně promluvit o pravém náboženství: před královnou, doktory a mistry svobodných umění a před učenci obou fakult práva – církevního a občanského. Jednu listinu si ponechává u sebe, pro případ zatčení. Druhou svěřuje katolíkovi Poundovi. Má za úkol zveřejnit ji po jeho zatčení. Ten ji však, asi z nepochopení, zveřejnil mnohem dříve a tím na otce Kampiána upozornil. Kampián se stává štvanou zvěří...

Královna Alžběta nechala 15. července 1580 zveřejnit výnos, že jezuité jsou papežem vysláni, aby pobuřovali ke vzpouře. Bylo

rozhodnuto, že kdokoli by přijal jezuitu nebo jiné kněze, bude tvrdě potrestán. Vypuklo velké pronásledování. Od 15. července do 31. srpna bylo zatčeno a obžalováno 50 000 katolíků. Zatčeným byly zabaveny majetky a byly pronásledovány i jejich rodiny. Ve věznicích byli mučeni a mnozí přišli o život.

Vlna návratů do katolické církve

Přes toto nové kruté pronásledování se stále další a další vraceli zpět ke katolické víře, zpovídali se a byli ochotni přijmout i jakékoli oběti.

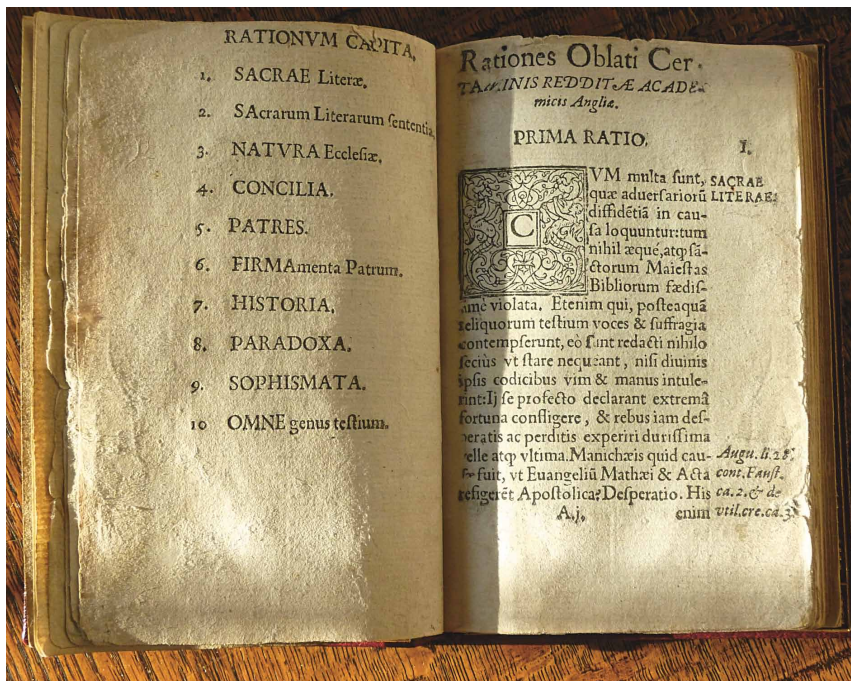

Foto: image © 2016 Jesuit Institute London, Campion Hall Collections

Kmpiánova kniha „Desatero důvodů“ s vysvětlením katolického učení

Katolíci, kteří byli ve vězeních, nesli hrdinně svůj úděl a neméně statečně si vedli i ti, kteří zůstali na svobodě. Vše možně podporovali kněze a pomáhali jim v jejich službě.

Kniha ve 20 000 výtisků

Největší zájem vlády a jejich mnoha špehů byl zaměřen na dopadení otce Edmunda Kmpiána. Ten však klidně pokračoval ve svém díle.

Dne 18. března 1581 potvrdila královna zákon, který přitvrzoval podmínky pro katolíky. Mimo jiné v něm stojí, že velezradou je vinen

ten, kdo by se vrátil pod poslušnost římskému papeži. Po vydání tohoto nového zákona bylo třeba stavět nové věznice...

Je až těžko uvěřitelné, jak v tomto ovzduší tvrdého pronásledování otec Kmpián dál neohroženě působil, a to dokonce se stále větší účinností. V jarních měsících 1581 navíc sepsal celou knihu nazvanou *Desatero důvodů*. Přehledně a srozumitelně v ní vysvětluje pravdy katolického učení a vyvrací bludy šířené po Anglii státní mocí. Přestože nemá k dispozici knihy, často z paměti cituje

s naprostou přesností řadu autorů. Podaří se mu zorganizovat i tajné vytištění této knihy, a to v nákladu neuvěřitelných 20 tisíc výtisků.

Po zdařilém rozšíření tohoto svého díla, především mezi vzdělance, píše Kampián 9. července 1581 svůj poslední list novému představenému jezuitů P. Claudiu Aquavivovi do Říma: „Nikdy si naši nepřátelé nepočínali zuřivěji a ukrutněji než právě nyní. Avšak nikdy na tom nebyla záležitost Ježíše Krista lépe a jistěji než v této době.“

Zatčení, přemlouvání, mučení

Tři týdny po vydání knihy *Desatero důvodů* je Kampián zatčen. Stalo se to na zámku v Lyfordu u urozených pánů z rodu Yate 17. července 1581. Zrádcem se stal jeden katolík. Kampiána vezou do Londýna. Má dobrou náladu, je plný pokoje a není na něm znát ani nejmenší zármutek. Přichází mnoho lidí, aby ho během cesty aspoň na chvíli zahlédli. Mezi lidmi má velmi dobré jméno. Pro jeho ušlechtilé jednání, vzdělanost a statečnost si ho váží i někteří jeho nepřátelé. Když Kampiána uvězní

v Toweru, nabízejí mu nejprve mnoho výhod, pokud se zřekne katolické víry – nabízejí je vězňitelé, a dokonce i královna, která se s ním setkala. Poté, co projevil neochotu ustoupit z věrnosti katolické víře, je opakovaně mučen na skřipci. Utrpení je tak veliké a tak dlouhé, že při vstupu do mučírny pokleká a prosí Boha, aby mu dal sílu vytrvat. Nic při mučení nevyzradí a stále se modlí.

Disputace

Rada koruny rozhodla, že chtějí slyšet Kampiána při veřejné disputaci. Domnívali se, že po nelidském utrpení už on sám nabídku k disputaci odmítne nebo že nebude už mít svou dřívější bystrost a nebude schopen se přiměřeně bránit. Kampián se o disputaci dozvídá pouhou hodinu předem, aby se nemohl připravit. A hned nabídku přijímá. Disputace se koná 31. srpna 1581 v žálářním chrámu Toweru za velké účasti posluchačů, především ze vzdělaných vrstev. Proti Kampiánovi a dalšímu uvězněnému, knězi Sherwinovi, nastou-

Po uvěznění mu nabízejí mnoho výhod, když se zřekne katolické víry. Výhody nabízejí vězňitelé, a dokonce i královna, která se s ním setkala.

Foto: Image © 2016 Jesuit Institute London

Modlitba sv. Edmunda Kampiána před mučením

pili nejučenější zástupci anglikánů: Alexander Nowell, děkan katedrály svatého Pavla v Londýně, a William Day, děkan windsorský. Výsledek šestihodinové disputace je jednoznačný – vítězem je Kampián. Nikdo z anglikánů sice svou porážku nepřizná, ale na další disputaci už není dovolen přístup veřejnosti a musí nastoupit i „nové“ síly na straně anglikánů... Po jedné z dalších tří neveřejných disputací vyzval pastor Charek posluchače, ať v modlitbě poděkují za to, jak on porazil Kampiána a přispěl k vítězství anglikánské pravdy. Přítomní vůči tomu projeví vlnu nevole – vždyť věděli, že výsledek je přesně opačný. Charek prohrál...

Pro Kampiána byly tyto disputace velkou šancí promluvit před vzdělaným publikem a ovlivnit mnohé, aby správně pochopili pravdy katolické víry. A u celé řady posluchačů to skutečně časem přineslo své ovoce. Výsledek byl dvojitý: Kampián byl znovu mučen na skřipci a královna Alžběta napříště zakázala jakékoli disputace s jezuitou, protože by to mohlo ohrozit víru posluchačů.

Soud a rozsudek

Ještě jednou měl Kampián možnost promluvit bez omezení k veřejnosti: při soudu, který se konal 20. listopadu 1581 – přesně na svátek jeho patrona svatého Edmunda. Mluvil jménem osmi odsouzců a ve své dlouhé řeči obhájil sebe i ostatní tak skvěle, že všichni přítomní mysleli, že musí následovat propuštění.

Ale opak byl pravdou. Přestože dokázal nevěrohodnost svědků, kteří svědčili křivě, vše už bylo rozhodnuto předem. Rozsudek zněl – jsou vinni velezradou. Všem bylo jasné, jaký trest k tomu patří. A Kampián se ujal slova a řekl: „Te Deum laudamus – Bože, chvá-

Po vynesení rozsudku řekl: „Te Deum laudamus – Bože, chválíme tebe. My se smrti nebojíme...“

Foto: Eva Hodíková, Národní knihovna České republiky

Vyobrazení sv. Edmunda Kapiána na fresce Jana Hiebela v barokním knihovním sále Klementina v Praze z 20. let 18. st. (posloužilo jako podklad pro rekonstrukci podoby světce s použitím umělé inteligence, viz str. 77)

líme tebe. My se smrti nebojíme...
Ale uvědomte si, že tím odsuzujete všechny své katolické předky a jejich víru...“

Očitý svědek dosvědčuje, že Kapiánovy oči zářily radostí...

**Svým soudcům řekl:
„Uvědomte si, že tím odsuzujete všechny své katolické předky a jejich víru...“**

Použitá literatura:

Possoz, Alexis. *Le premier Jesuite Anglais martyrise en Angleterre, ou, Vie et mort du Pere Edmond Campian, de la Compagnie de Jesus*. Lille; Blocquel-Castiaux. (Vyšlo nově 2012 u Nabu Press.)

Balbín, Bohuslav. *Bohemia sancta*.

Kobler, Andreas, S.J. *Die Märtyrer und Bekenner der Gesellschaft Jesu S.J. in England während der Jahre 1550–1681*. 1886.

Simpson, Richard. *Edmund Campion: A Biography*. London; John Hodges, 1896.

Rejzek, Antonín, T.J. *Blahoslavený Edmund Kapián kněz z Tovaryšstva Ježíšova, pro sv. víru mučedník ve vlasti své*. Brno; Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje, 1889.

Vždy existuje nějaké „Boží řešení“!

P. Marek Dunda

Je považován za patrona nespravedlivě stíhaných a vězňených, také politických vězňů. Sám zemřel ve vězení. Několikrát v životě zažil situace, ve kterých by dnes mnoho lidí řeklo: „Tak to je konečná...!“ a všechno by vzdali. Dolehlo toho na něj hodně: smrt manželky a jediného syna – dědice –, politická rozhodnutí, která se později ukázala jako krajně nebezpečná, uvěznění... Nic z toho ho nezlomilo. V každé i sebetěžší situaci dokázal vidět určitou šanci k něčemu dobrému. Věděl, že každá situace má nějaké „dobré Boží řešení“. Bůh má řešení pro každou situaci. Dokonce ani smrt nebral jako prohru a neštěstí...

Nejstarší svědectví:

„Vita fratris Hroznatae“

Hroznata pocházel ze slavného a vlivného šlechtického rodu. O životě tohoto významného Čecha se nejvíce dovídáme z legendy *Život bratra Hroznaty (Vita fratris Hroznatae)*, sepsané čtyřicet let po jeho smrti. Můžeme tedy předpokládat, že autor legendy byl o Hroznatově životě poměrně dobře informován.

V souvislosti s jeho narozením a mládím zmiňuje legenda tři velmi mimořádné události (narodil se někdy kolem roku 1170 nebo o něco dříve – pozn. red.).

Mrtvě narozené dítě

Hroznatovo narození proběhlo velmi dramaticky. Narodil se totiž předčasně – a mrtvý. Jeho vyděšená matka prý nechtěla mrtvě narozené dítě ani vidět. Svědectví o této události se zachovalo z autentických vzpomínek Hroznatovy starší sestry Vojslavy – jak zdůrazňuje hned v úvodu vyprávění autor legendy *Život bratra Hroznaty*: „Jak paní Vojslava... ještě za živa vyprávěla a jiní hodnověrní lidé dosvědčili, slyšeli jsme následující věci, jež zde pravdomluvně přinášíme...“

Foto: Kanonie premonstrátů Teplá

Zdroj: Pavel Zahradníček & AI (ChatGPT, Midjourney) (CCO, 1.0)

Pouť plzeňské diecéze v premonstrátském klášteře Teplá, založeném bl. Hroznatou a jeho podoba ve vězení vytvořená pomocí umělé inteligence (AI) z rekonstrukce jeho tváře (viz kresba na str. 106)

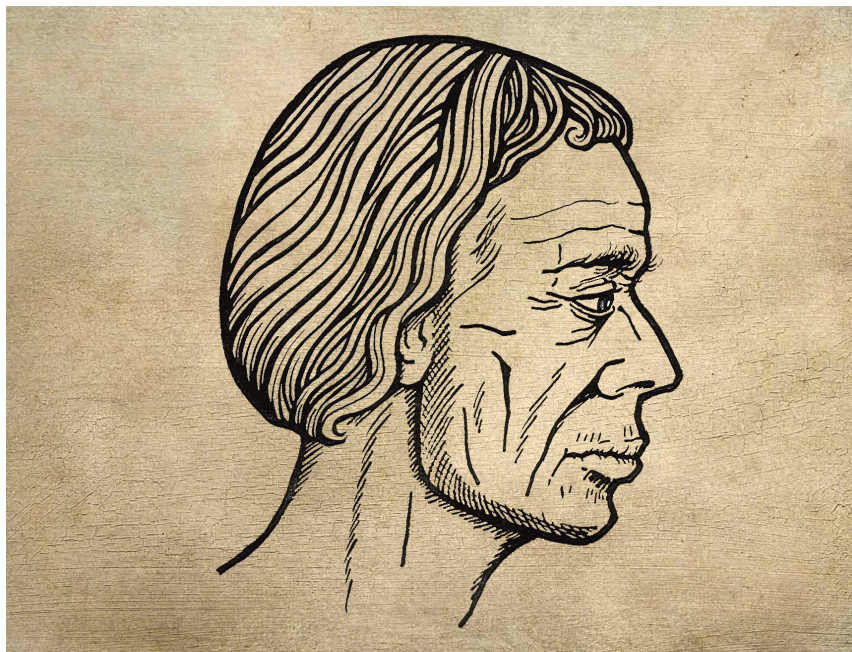
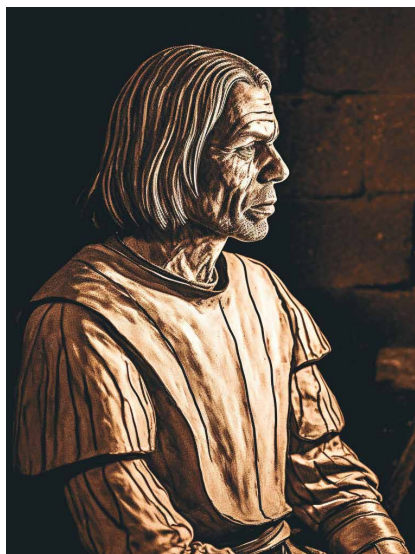

Foto: Kanonie premonstrátů Teplá

Rekonstrukce podoby bl. Hroznaty od Jiřího Wintera a prof. Emanuela Vlčka, předního českého paleoantropologa, který mimo jiné zkoumal i kosterní pozůstatky mnoha Přemyslovců (dole: vylepšení pomocí umělé inteligence)

Zdroj: Pavel Zahradníček & AI (ChatGPT, Midjourney) (CCO 1.0)

Zasvěcení Panně Marii

Až na naléhání porodní báby ho matka vzala do rukou. Přitom se modlila a prosila: „Pane Ježíši Kriste, ... dej, prosím, život tomuto mrtvému nemluvněti ke cti slavné Panny, tvé Matky, které chlapce obětují, a ke chvále tvé vznešenosti, jenž jsi požehnaný na věky.“ Po těchto slovech mrtvé dítě zázračně ožilo.

Můžeme říci, že Hroznata byl již při narození obětován Panně Marii – a už od počátku byl pod zvláštní Boží ochranou.

Foto: Kanonie premonstrátů Teplá

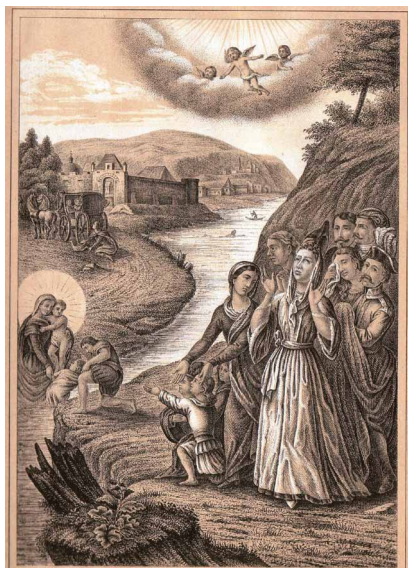

Foto: Kanonie premonstrátů Teplá

Hroznatovo narození (soubor litografií z poloviny 19. století podle barokních maleb klášterního malíře L. Wolfa)

Události z Hroznatova dětství: pád z vozu, tonutí ve Visle (další výjevy z cyklu jsou na str. 111 a 113)

Pod koly vozu

Brzy se stala druhá mimořádná událost, která ukázala, že Hroznata je pod zvláštní ochranou nebes: Matka jela se starší dcerkou Vojslavou a synkem Hroznatou ve voze. Nechala Vojslavu podržet malého bratříčka. Dívce však chlapec vypadl z vozu na zem. Kronikář

však dodává: „Z rozkazu Božího“ se chlapci pod koly rychlého vozu nic nestalo.

Jeho nejstarší životopisec dosvědčuje, že už v dětství ho Bůh třikrát zachránil.

V Krakově u sestry – zázrak a rozhodnutí

Když bylo Hroznatovi asi deset let, jeho otec Sezema zemřel v bitvě u Loděnice (na Berounsku) 23. ledna 1179. Chlapec byl svěřen do výchovy své sestry Vojslavy, která se provdala do Krakova za tamějšího kastelána. Tam nadějný mladík získal zřejmě nejen výchovu, ale i základy vzdělání – katedrální škola tu existovala už od vzniku biskupství v roce 1000.

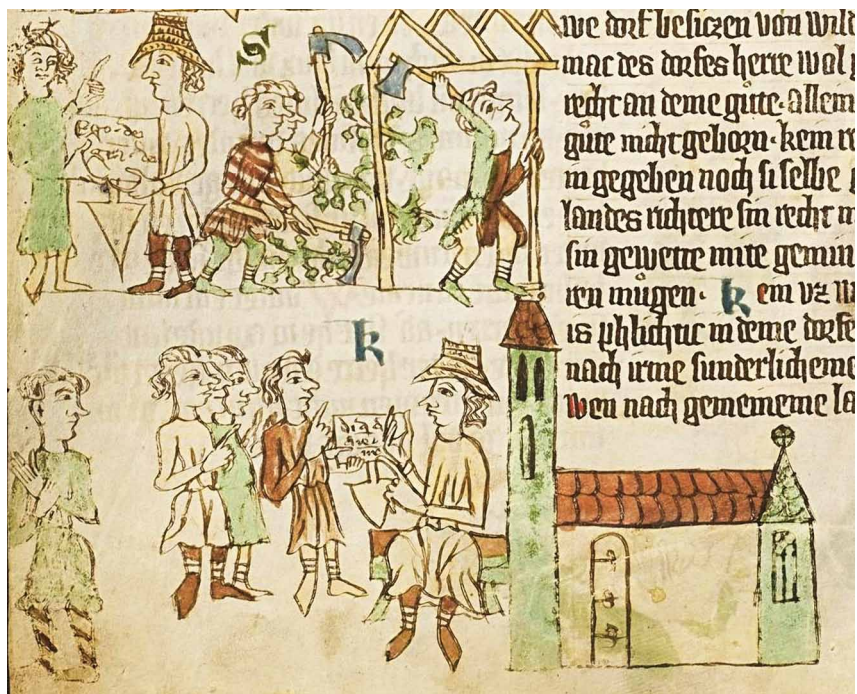

Foto: Wikimedia Commons

Ilustrace v právní knize *Sachsenspiegel* (Saské zrcadlo) zobrazuje německou kolonizaci kolem roku 1300. Tzv. lokátor (s kloboukem) byl zodpovědný pronajímateli za vybudování sídla. Zpravidla pak působil jako rychtář (dole).

A právě k Hroznatově pobytu v Krakově se váže třetí mimořádná událost z jeho dětství, která svědčí o zvláštní Boží pomoci. Když si jednou hrál se svými vrstevníky na břehu řeky Visly, byl stažen vlnou pod vodu, kde zůstal již jakoby mrtev od třetí hodiny denní až do soumraku. Až teprve večer jakýsi dobrý plavec vytáhl Hroznatu z vody. A chlapec zůstal naživu. Spis *Život bratra Hroznaty* k tomu dodává: „... rozhodl se v duši sloužit blažené Panně, své

osvoboditelce, což později zbožně splnil, když se jí odevzdal s veškerým majetkem.“

Mladý strážce západní hranice

V druhé polovině osmdesátých let 12. století se Hroznata vrátil z pobytu u sestry v Krakově do Čech. Byl už dospělý. Ujal se rozsáhlého rodového majetku, který se rozkládal především na Litoměřicku a v západních Čechách. Na Tepelsku připadl mladému pánovi důležitý úkol

ochrany západní hranice českého státu. Chebsko tehdy nebylo součástí naší země – patřilo císařskému rodu Štaufů. Hroznatově družině bylo svěřeno strategicky významné místo – ochrana zemské brány. Kromě této branné služby se úspěšně věnoval kolonizaci pohraničních hvozďů – osidloval dosud pustou krajinu novým obyvatelstvem, které ji zúrodněovalo, zakládal vesnice – svědčí o tom i typicky česká jména obcí.

Krátké rodinné štěstí

Záznamy zmiňují, že se Hroznata oženil. Vzal si manželku ze vznešeného rodu. Prožívali spolu pokojné časy. Teprve po několika letech se jim narodil vytoužený syn – budoucí dědic. Legenda dodává: „Ale jinak určil Kristus, který sám chtěl být Hroznatovým dědicem.“ Hroznatovo rodinné štěstí nemělo dlouhé trvání. Dítě zemřelo a brzy po něm i jeho matka. Hroznata zůstal sám. A zřejmě právě tato skutečnost vedla k zásadnímu obratu v jeho životě a k úmyslu vydat se na křížovou výpravu. Tomuto rozhodnutí předcházelo rozjímání o nestálosti světa a krát-

Foto Flickr, One lucky guy (CC BY-NC-SA, 2.0)

Vzhled zbroje kolem roku 1200

kosti lidského života. Přijal kříž a učinil slib čistoty.

Křížákem

Avšak ze slibu účastnit se křížáckého tažení byl Hroznata spolu s dalšími českými velmoži po smrti českého knížete Bedřicha dispensován („dispens“ znamená zproš-

Předtím než se vydal na křížovou výpravu, sepsal testament – jde o první dochovanou listinu, kterou vydal nějaký český velmož.

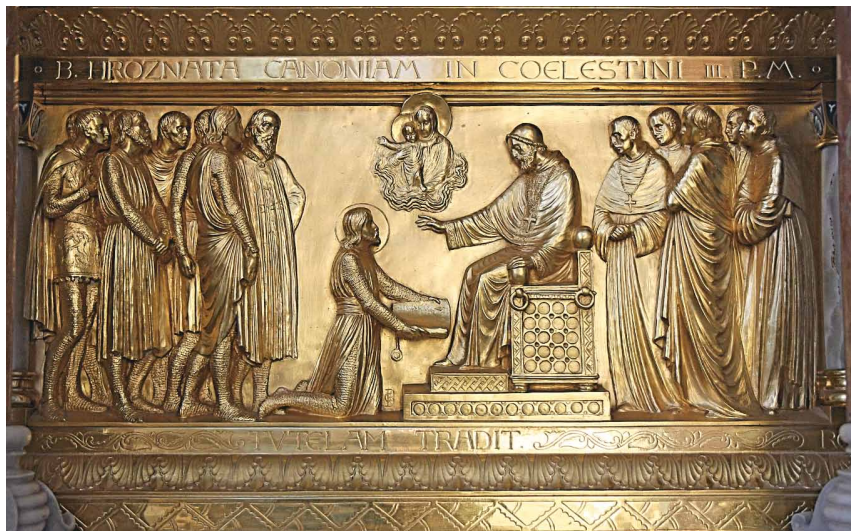

Foto: Kanonie piemontstrátů Teplá

Hroznata prosí papeže Celestina III. o vyvázání ze slibu (detail reliéfu na relikviáři bl. Hroznaty v Teplé z 19. stol.)

tění nějaké povinnosti a uděluje ho příslušná církevní autorita, v tomto případě papež – pozn. red.) s tím, že mu bylo uloženo, aby na svém panství založil klášter. To naplnil fundací (tj. založením) premonstrátského kláštera v Teplé.

Podruhé se stal křižákem poté, co se s dalšími českými velmoži odklonil od Přemysla Otakara I.

a přidal se na stranu knížete a zároveň pražského biskupa Jindřicha Břetislava. V jeho službách znovu přijal kříž, a to v prosinci 1195. Sepsal testament (závět), který je v českém kontextu ojedinělý, protože jde o první dochovanou listinu, kterou vydal nějaký český velmož. Před odchodem na křižovou výpravu odkázal majetek

„Nejen suverénně řídil a spravoval svůj majetek i osudy svých podřízených, ale také sám se uměl danému řádu a právu podřizovat.“

***(P. PhDr. Jindřich Zdík
Charouz, OPraem., Th.D., historik)***

Foto: Kanonie premonstrátů Teplá

*Hroznata přijímá od Inocence III.
premonstrátský řádový oděv*

tepelskému klášteru, služebníkům a příbuzným.

Předčasný návrat

Na jaře 1197 vyrazil s družinou do jižní Itálie na shromaždiště křížáckých vojsk v Apulii. Český kníže biskup Jindřich Břetislav se výpravy ale neúčastnil – byl nemocen. V Apulii zřejmě zastihla Hroznatu zpráva o panovníkově úmrtí. Představa politické nestability, nebezpečí ve vlastní zemi a na spravované državě, které za nejisté situace po smrti vladaře skutečně hrozily, mohla být pro Hroznatu důvodem k předčasnému návratu.

Zrušit slib účasti v křížové výpravě mohl pouze papež a také on mohl schválit, jakým jiným způsobem má být závazek nahrazen.

Již z pohledu na časovou následnost jednotlivých událostí je zřejmé, že založení obou premonstrátských klášterů – mužského v Teplé (1193) a ženského v Chotěšově (1200) – souvisí s tímto papežským dispenszem (prominutím slibu). Zajímavá je pravděpodobná politická motivace druhého rozhodnutí vrátit se domů – ukazuje skutečně křesťanského rytíře. Po návratu se mohl jako stoupenec biskupa Jindřicha Břetislava zapojit do odboje šlechticů proti králi Přemyslu Otakarovi I. On ale žádal o smír a odešel do ústraní kláštera (o tom všem níže – pozn. red.).

Budování tepelského kláštera

Po návratu do vlasti se Hroznata osobně podílel na budování tepelského kláštera. Již zmíněný životopis uvádí: „... vstal od modlitby, chopil se motyky, vykopal zemi a několik košů hlíny ze základů jako první na svých ramenou vynesl.“ Stavba trvala podle tehdejších stavebních možností třicet až čtyřicet let. K dokončení a posvěcení klášterního chrámu Zvěstování Páně došlo až po Hroznatově smrti. Ve své době byla stavba takových rozměrů výmluvným svědectvím

Foto: Wikimedia Commons, Karej (CCO 1.0)

Klášterní kostel Zvěstování Páně v Teplé (založen po roce 1193 a dokončen roku 1232 jako románsko-gotická stavba) uchovává v relikviáři ostatky bl. Hroznaty

o společenském postavení a bohatství fundátora.

Přijímá premonstrátské roucho z rukou papeže

Blahoslavený Hroznata opakovaně jednal s papeži. Od Celestýna III. (1191–1198) si kromě jiného vyprosil tři důležité listiny. Nejvýznamnější je první, v níž papež přijímá klášter Teplá pod svou zvláštní ochranu. A velký papež Inocenc III. (1198–1216) jej přijal osobně mezi

premonstráty. Bylo naprosto neobvyklé, aby českého velmože oblékal do řádového roucha sám papež, ale Hroznata měl už z dřívějších let k apoštolskému stolci blízko... Jeho družina byla tímto krokem svého pána v Římě zaskočena. „Volali jedním hlasem, hořekující: Proč nás opouštíš, otče?“

Riskantní setkání s králem

Ještě bylo důležité, jak se k tomuto nečekanému kroku svého význam-

Foto: Kanonie premonstrátů Těplá

Socha bl. Hroznaty od K. Wilferta nad novorománským portálem (1893) klášterního kostela Zvěstování Páně

ného velmože postaví král Přemysl Otakar I. – staronový český panovník. Hroznata si uvědomuje choulostivost a nebezpečnost situace, protože krále vlastně staví už před hotovou věc. Nic nepodcení,

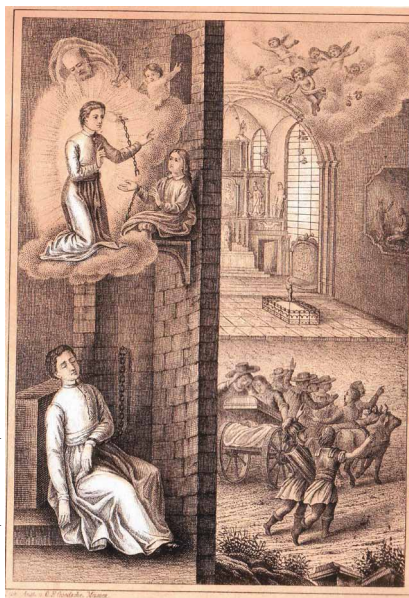

Foto: Kanonie premonstrátů Těplá

Smrt bl. Hroznaty ve vězení

ví, že se jedná o riskantní záležitost – král jistě nezapomněl, jak se před pár lety právě čestí velmoži – a mezi nimi i Hroznata – od něj odklonili a jak kvůli tomu tehdy přišel o vládu nad českou zemí.

Novopečený řeholník proto bere s sebou své přátele z okruhu velmožů. Před králem poklekne a žádá královskou milost: „... aby, co Božím vnuknutím slíbil a vykonal pod záštitou apoštolského stolce, královská moc schválila a svými privilegii potvrdila.“ Prosbu podpořili i jeho přátelé. A král jejich prosbám vyhověl.

O tom, jak byl výsledek tohoto riskantního podniku předem

nejistý, svědčí drobná poznámka ve zmíněném životopisu: Hroznata svým přátelům velice děkoval a pak nasedl na koně. Maličko popojel, vztáhl ruce k nebi a chválil Spasitelovu milost...

Fundátor a probošt

A pak následovaly roky běžného klášterního života: modlitba, liturgie, práce, naslouchání tiché Boží

blízkosti. V klášteře měl zvláštní postavení – byl zakladatel – fundátor a plnil funkci probošta (dnes se této funkci říká provisor) – měl na starosti majetek kláštera. Byl tedy hned druhý po opatovi, ale ve skutečnosti to byl spíš Hroznata, kdo klášter řídil. Staral se i o majetky kláštera v Chotěšově. Tam se uchýlily dvě z jeho sester – Judita a ovdovělá sestra Vojslava,

Exkurz: Rytířství

Hroznata byl rytíř a na rytíře byly kladeny určité požadavky ohledně jeho jednání a vystupování. Rytíř byl šlechtic, měl tedy být šlechtetný, byl svobodný a svobodně se nejen dával do služeb svému lennímu pánovi, ale také za toto své svobodné rozhodnutí nesl následky podle toho, zda jeho lenní pán vítězil, či prohrával. Přijetí do rytířského stavu bylo čistě světskou záležitostí, ale nejpozději od 10. století se ve sbírkách liturgických textů objevují žehnací formuláře jako *benedictio vexilli bellici* nebo *benedictio ensis*, tedy požehnání válečného praporece či meče pro rytíře vydávajícího se v boj s nevěřícími. Tyto starobylé formuláře jsou starší než křížové výpravy a musely být hojně používány, jak svědčí jejich uvádění v liturgických knihách, kde k nim časem přibýlo i *benedictio novi militis*, požehnání nového rytíře. Modlitba se obrací na Boha, *qui militem ordinem ad populi protectionem institui voluisti*, který chtěl rytířský řád ustanovit k ochraně lidu, a prosí jej, aby nového bojovníka *ad fidei et iustitiae defensionem*, tedy k obraně víry a spravedlnosti, podpíral svou milostí. Na tento formulář všeobecného charakteru navazuje ve starých rukopisech jiný, speciální, vztahující se ke Svaté zemi. Poutníkům vydávajícím se ve stále větším počtu do Jeruzaléma se předávala poutnická hůl a brašna. Na tyto pokojné cesty navázaly křížové výpravy. O rytířích, kteří se na ně vydali s úmyslem

manželka krakovského kastelána, která jako vdova žila se sestrami v podobně jedinečném postavení, jaké měl Hroznata v tepelském

Foto: Wikimedia Commons

Vyobrazení středověkého obřadu povýšení do rytířského stavu (Simone Martini: Sv. Martin je pasován na rytíře; freska v kostele sv. Marka ve Florencii, Itálie, mezi lety 1312 a 1317)

klášteře. Zvláště v prvních letech po založení obou klášterů bylo dobré, že byly vedeny zkušenou rukou původního majitele panství. Za tím, že se činnost obou klášterů zdárně rozběhla, je možno tušit právě významný Hroznatův vliv.

bránit svatá místa a ochraňovat poutníky, se říkalo, že „vzali na sebe kříž“. Skutečně přijímali z rukou biskupa nebo kněze kříž, což bylo provázáno zvláštní žehnací modlitbou. Objevil se proto speciální, tomu odpovídající formulář *de benedictione et impositione crucis proficiscentibus in subsidium et defensionem fidei christianae seu recuperationem Terrae Sanctae*, požehnání a předání kříže účastníkům obrany křesťanské víry nebo znovuzískání Svaté země. Celebrant požehnal kříž a potom jej podle rubrik vložil na rytíře se slovy „*Accipe signum crucis, in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti, in figuram crucis, passionis et mortis Christi*“ – Přijmi znamení kříže, ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého, na památku kříže, utrpení a smrti Krista, ve smyslu: zpřítomňuj sám na sobě Kristův kříž.

Připravil P. PhDr. Jindřich Zdik Charouz, OPræm., Th.D. (srov. Pierre de Puniet. *Das römische Pontifikale. Geschichte und Kommentar*. Bd. II, Klosterneuburg, 1933, s. 205–208)

Uvěznění

Okolnosti Hroznatovy smrti jsou známé jen zčásti. Správa majetku,

Foto: Kanonie premonstrátů Teplá

*Středověký sarkofág, ve kterém byly Hroznatovy ostatky uloženy do roku 1898.
Dole: Současný relikviář s ostatky bl. Hroznaty z roku 1898 od Georga Busche*

Foto: Kanonie premonstrátů Teplá

a zvláště církevního, bývá spojena i s různými napětími a emocemi, a tak není divu, že Hroznata měl i své nepřátele. Dne 4. května 1217 přijal v Chotěšově po vážné nemoci a v předtuše blízké smrti svátosti. Krátce nato byl při vizitaci klášterního majetku v Hroznětíně zajat nepřáteli. Životopisec píše: „Ale někteří jeho protivníci z kraje chebského, kteří ho nenáviděli proto, že proti jejich útokům mužně bránil statky svých klášterů, jak se dozvěděli, kde je, zajali ho a odvezli do Německa (tedy na současné území Chebska), kde ho uvrhli do vězení a mučili hla-

Byl pohřben na čestném místě před hlavním oltářem v klášterním kostele v Teplé – v tom klášteře, který založil a vybudoval.

Foto: archiv DCM Plzeň

Areál kláštera v Teplé s kostelem Zvěstování Páně během festivalu křesťanských hudebních skupin „PilsAlive“

dem, žízni, zimou a různým sužováním, aby na něm vymámili peníze.“ Věznitelé žádali po klášteře vysoké výkupné.

Chtěl zemřít pro Krista – svého Krále

Autor *Života bratra Hroznaty* píše:
„... zapřisáhl opata a bratry a při-

kázal, aby na záchranu jeho života nedávali ani denár, dokonce toužil umřít a být s Kristem. Proto prosil, aby jeho mučednictví nebránili, a tak šel zasloužilý rytíř umřít za svého Krále...“ Opat a bratři ale přece jen sehnali velkou částku peněz a byli připraveni zaplatit výkupné – ale to už přišlo

9. ledna 1997 prohlásil Jan Pavel II. blahoslaveného Hroznatu za patrona nově vzniklé plzeňské diecéze.

pozdě. Hroznata mezitím zemřel ve vězení hladem, zřejmě 14. července 1217.

Zemřel, ale přesto žije...

O Hroznatově smrti se v klášteře v Teplé dověděli zvláštním způsobem. Když nepřátelé zajali Hroznata, uvěznilo i jeho sluhu. Každý byl v jiné věži hradu – sluha ve válcovité, Hroznata v hranolové. Tu noc, kdy Hroznata zemřel, zjevil se svému služebníkov. Tomu na pánův pokyn spadla pouta – podobně jak to popisují Skutky apoštolů v případě svatého Petra, když byl v noci před svou popravou zachráněn andělem (Sk 12,7). Služebník pak bez újmy na zdraví seskočil z vysoké věže a oznámil v tepelském klášteře, co se stalo.

Bratři pak rozhodli koupit aspoň mrtvé zakladatelovo tělo

a paradoxně „tak dali za jeho tělo nesmírné množství peněz, takže ten, který nechtěl být za živa vykoupen, byl vykoupen mrtvým“.

Patron plzeňské diecéze

Hroznata byl pohřben na čestném místě před hlavním oltářem v klášterním kostele v Teplé – v tom klášteře, který založil a vybudoval. Dnes jsou jeho ostatky uloženy v boční kapli. Papež Lev XIII. prohlásil 16. září 1897 Hroznata za blahoslaveného. A 9. ledna 1997 Jan Pavel II. prohlásil bl. Hroznata za patrona nově vzniklé plzeňské diecéze. V současné době sbírá tepelská kanonie premonstrátů doklady o vyslyšení proseb na Hroznatovu přímluvu pro jeho případné svatořečení. Na počátku roku 2004 zahájil biskup František Radkovský kanonizační proces.

***Blahoslavený (na rozdíl od svatého)
může být patronem diecéze pouze
s papežským schválením. Jan Pavel II. ho
9. ledna 1997 udělil.***

Pramen:

Kubín, Petr. *Blahoslavený Hroznata. Kritický životopis*. Praha; Vyšehrad, 2000.

Tuto knihu pro vás připravil tiskový apoštolát A.M.I.M.S.

Smyslem A.M.I.M.S. (Apostolatus Mariae Immaculatae Matris Spei – česky: Apoštolát P. Marie Neposkvrněné – Matky Naděje) je tisk kvalitních, srozumitelných a velmi levných brožurek či knih nejen pro ty, kteří si je sami přečtou, ale především pro ty, kteří je budou dále šířit – rozdávat, půjčovat, nabízet za dobrovolný příspěvek ve farnostech...

Otec Marek Dunda dává takovýto návod k jejich používání:

„Knih si objednat alespoň deset od každého titulu. Sám si nejdříve knihu přečíst (to je možné i bez toho, že byste si knihu objednali – kompletní texty většiny brožurek a knih z A.M.I.M.S. najdete na internetu na www.fatym.com a www.amims.net).

Potom byste měli uvážit, koho z vašich známých, přátel, sousedů, příbuzných (zejména těch, kteří jsou nevěřící či víře odcizení, kteří již dlouho neudělali nic pro své náboženské vzdělání, kteří jsou nemocní, osamělí) by kniha mohla oslovit, zaujmout, komu by byla prospěšná. Knihy pak rozdávat, půjčovat, nabízet za příspěvek na tisk...“

Značná část produkce A.M.I.M.S. jsou publikace srozumitelné i nevěřícím.

Rádi také pošleme krabici brožurek a knih těm, kteří je budou (po dohodě se svým panem farářem) dále šířit ve farnosti za dobrovolný (doporučený) příspěvek na jejich tisk.

A.M.I.M.S. již pro vás připravil

Doporučený příspěvek na tisk, uvedený v závorce, může mírně kolísat dle ceny materiálu, způsobu šíření a inflačních vlivů. Provedení je „brožura“ – s výjimkou prvních dvanácti knih (většinou z řady **A.M.I.M.S. M.**) s lepenou vazbou a plnobarevnou obálkou. Knihy se snažíme průběžně dotiskovat:

Dunda, Vaněček, Zahradníček: Ti naši v nebi (30) **A.M.I.M.S. M.**

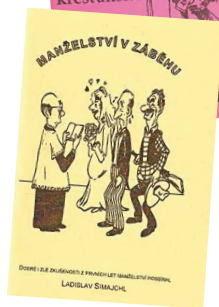
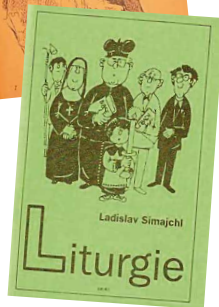
Peňáz: Pouť do Říma od A do Z, 3. vyd. (25) **A.M.I.M.S. M.**

Piřha: Slyšte slovo a zpívejte píseň (45) **A.M.I.M.S. M.**

Krausová: Eskulapova hůl, lampa a kříž (40) **A.M.I.M.S. M.**
 Krausová: Manželství – cesta ke svatosti (40) **A.M.I.M.S. M.**
 Krausová: Příběhy moudrosti (20) **A.M.I.M.S. M.**
 Luscoň: Do akce jde Titus! (25) **A.M.I.M.S. M.**
 Joseph Fabelle: Cena, kterou zaplatíš (30) **A.M.I.M.S. M.**
 Alfons M. de Liguori: Návod na dobrý život (20) **A.M.I.M.S. M.**
 sestra Cecílie: Útěk sestry Cecílie (20) **A.M.I.M.S. M.**
 Dunda: Krokodýl aneb můžeš růst (15) **A.M.I.M.S. M.**
 Doubrava, Dunda: Mozaika duchovní moudrosti (20) **A.M.I.M.S. M.**
 Dunda, Zahradníček (ed.): Ze života pro život (20) **A.M.I.M.S. M.**
 Dunda, Zahradníček (ed.): Dotyky nebe a země (30) **A.M.I.M.S. M.**
 Zahradníček: Dějiny, jak je možná neznáte (30) **A.M.I.M.S. M.**
 Dunda: To promodlím (5) **A.M.I.M.S. M.**
 Kabeláč: Základy křesťanské víry (5) **A.M.I.M.S. M.**
 Polc: Jan Hus v představách šesti staletí a ve skutečnosti (30)
 Woods: Jak katolická církev budovala západní civilizaci (180)
 Brtník: Příprava na 1. sv. přijímání (12)
 Castiglione: Svatý zázraků a lásky (Fr. z Pauly) (15)
 Dunda: Stalo se (15)
 Dunda: No proto aneb Stalo se III (15)
 Dunda: Soužití nebo soužení (10)
 Dunda (ed.): Tak kázal Vianney (15)
 Dunda (ed.): Jak kázal Vianney o sv. zpovědi (15)
 Dunda (ed.): I tak kázal Vianney (15)
 Dunda (ed.): Promluvy sv. J. M. Vianneye (15)
 Dunda (ed.): Z myšlenek sv. J. M. Vianneye (10)
 Dunda: Řekli svatí a to platí I. a II. díl (á 20)
 Dunda: Sedm kajících žalmů (5)
 Dunda: To promodlím (5)
 Dunda a kol.: Hesla pro skvělý život (20)
 Galizzi: Počátky Církve (15)
 Havelka: Rozmlouvej s Bohem (5)
 Jan Zlatoústý: Kázání sv. Jana Zlatoústého I. a II. díl (á 20)
 Janšta: Prázdniny bez tabletu I. a II. díl (á 20)
 Kaňa, Fukalovi: Manželství od Boha... (15)
 Kavalec: Chvalatické povídky (2)
 Kotek: S Ježíšem v jeho utrpení (Šuránek) (10)
 Peňáz: Pojď na pouť (17)
 Peňáz: Rozjímavý biblický růženec (5)
 Sedloň: Doprovázení (reflexe k duch. vedení) (10)
 Sedloň: Poutníkem naděje (10)

Simajchl: Desatero božích přikázání (10)
 Simajchl: Dospívání (15)
 Simajchl: Jak hovořit o víře (3)
 Simajchl: Jak se zpovídat (7)
 Simajchl: Kázání z 1. až 7. košíku (á 20)
 Simajchl: Láska pod lupou (15)
 Simajchl: Liturgie (20)
 Simajchl: Manželství v záběhu (10)
 Simajchl: Naše role při nedělní bohoslužbě (15)
 Simajchl: Patnáct pravidel pro lektory (10)
 Simajchl: Povídání o křtu (10)
 Simajchl: Rodiče a školáci (15)
 Simajchl: Sebevýchova k manželství (3)
 Simajchl: Stáří (10)
 Soukop: Velký náčelník dává zákl. kurz víry (15)
 Zajíček: Příběh proroka Jonáše (comics) (10)
 Zerhau: Krása a statečnost – leg. o sv. Markétě (10)
 Zerhau: Pověsti a příběhy z Podyjí (15)
 Zerhau: Vyřídte sijónské dceři (7)
 A já jsem s vámi i za železnou oponou (15)
 Comicsy pro zábavu i k zamyšlení (15)
 Kreslené příběhy 1, 2, 3, 4, 5, 6 (á 3)
 Křížové cesty pro soukr. i lid. pobožnosti (3)
 Květy Nejsvětější svátosti (15)
 Matka ustavičné pomoci (0)

Více knih na www.amims.net.

Tituly je možno objednat pouze za příspěvek na tisk a poštovné na adrese:

A.M.I.M.S.
 Řk. farní úřad
 671 03 Vranov nad Dyjí 20
 tel: 515 296 384
 e-mail: apostolat@fatym.com

Objednávky na internetu: www.fatym.com a www.amims.net.

Jde nám o maximální šíření textů našich knih. Proto u většiny z nich je možné si přečíst kompletní text knihy on-line na našich webových stránkách www.fatym.com a www.amims.net.

Časopis Milujte se!

Ke stejným účelům jako knihy A.M.I.M.S. můžeme doporučit i časopis **Milujte se!**. Vychází čtyřikrát ročně, doporučený příspěvek na tisk a poštovné jednoho výtisku s 64 barevnými stranami je jen 20 Kč. Jde o časopis nejen pro mladé. Současně se jedná i o časopis pro novou evangelizaci.

I časopis **Milujte se!** si můžete přečíst na internetu v kompletní verzi na www.milujte.se.

Objednávky časopisu Milujte se! je možno posílat i na adresu A.M.I.M.S. – redakce časopisu Milujte se! a tiskový apoštolát A.M.I.M.S. navzájem velmi těsně spolupracují.

Televize TV-MIS.cz

Mimo to doporučujeme také internetovou křesťanskou televizi **www.TV-MIS.cz**, kterou rovněž A.M.I.M.S. provozuje.

Má čtyři programy: MIS 1 zábava, MIS 2 vzdělání (především duchovní), MIS 3 dokumenty a publicistika a MIS 4 lokální.

Mimo to nabízí velmi rozsáhlou AUDIOSEKCI, dále písničkový on-line přehrávač JukeBox na adrese <http://jukebox.tv-mis.cz>, přehrávač duchovních přednášek, promluv, seminářů a audio-knih TémaBox na internetové adrese <http://temabox.tv-mis.cz>.

Zajímavá je třeba i virtuální pouť do Svaté země a na Sinaj na internetové adrese <https://svata-zeme.tv-mis.cz> – „nasedněte“ prostřednictvím internetu do letadla a prohlédněte si místa, kde se odehrály biblické události, vnímejte atmosféru, poslechněte si kompletní výklady průvodců, zúčastněte se bohoslužeb...

Veškerý program TV-MIS.cz je dostupný současně – z databáze nabízených pořadů si vyberete, co a kdy chcete vidět nebo slyšet. Zkratka TV-MIS může znamenat i „televize – multimediální internetová samoobsluha“...

Obsah TV-MIS.cz a i mezinárodní TV-MIS.com je nabízen zdarma. Provoz televize je financován z darů diváků a posluchačů.

Podpořte, prosím, novou ediční řadu **A.M.I.M.S. M.**

Touto knihou pokračuje vydávání publikací nové ediční řady **A.M.I.M.S. M.** – to je knih pro misijní použití, které již nemají „brožurkový“ vzhled jako dosavadní publikace A.M.I.M.S., ale které si přes svou běžnou „knižní“ formu zachovávají charakteristické vlastnosti publikací z A.M.I.M.S., mimo jiné i cenu. Jsou totiž šířeny jen za příspěvek na tisk a jeho doporučená výše není vyšší než u našich dosavadních brožurek s obdobným počtem stran. Je to možné proto, že jsou tištěny naráz ve vysokém nákladu a nikoli postupně podle potřeby dotiskovány, jako to děláme u brožurek.

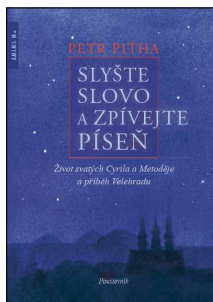
To s sebou nese zvýšené nároky na jednorázové zafinancování velkého nákladu. Díky tomu však je možno nabídnout plnohodnotné knihy pro duchovní vzdělání a misijní použití za příspěvek na tisk tak nízký, že se to některým může zdát až neuvěřitelné...

Vydání prvních knih z řady **A.M.I.M.S. M.** bylo možné díky těm, kteří na naše brožurky v minulosti přispívali vyšší částkou, než je ta doporučená. Zbytek prostředků, které ještě chyběly, poskytl jeden kněz a několik dalších dárců.

Naší představou je, že zajímavých vzdělávacích knih pro misijní využití dostupných za minimální příspěvek na tisk by měla být k dispozici celá řada. Na vydání dalších knih z řady **A.M.I.M.S. M.** se teprve snažíme získat prostředky. Další podobná kniha (máme jich v plánu více) vyjde, až na to budeme mít. Proto prosíme o pomoc při získávání sponzorů pro tento účel. Děkujeme i za jakoukoliv další hmotnou či duchovní podporu. Na obdržené hmotné dary můžeme na požádání vystavit potvrzení o daru dle §15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. S upřímným Pán Bůh zaplat

P. Pavel Zahradníček, koordinátor A.M.I.M.S.

Kontakty, bankovní spojení a další informace najdete na www.amims.net.

Slyšte slovo a zpívejte píseň

Petr Piřha

Život svatých Cyrila a Metoděje a příběh Velehradu – kniha, která by neměla chybět v žádné knihovničce. Pro každého, kdo chce poznat kořeny, ze kterých vyrůstají dějiny jeho země. (224 stran, doporučený příspěvek 45 Kč u brožovaného vydání; kniha je k dispozici i v předchozím dárkovém vydání s pevnou vazbou – příspěvek na tisk 180 Kč)

Dějiny, jak je možná neznáte

P. Pavel Zahradníček

Dějiny jsou opředeny mnoha mýty. Kniha analyzuje populární formou 10 z nich, které se týkají křesťanství. Často je dokonce možné doložit, kdy a kdo je vytvořil... Řada těchto mýtů se u nás ve 20. století dostala i do učebnic. Jsou opakovány, lidé jim věří... Kniha nabízí fakta, díky kterým si každý může udělat svůj názor. (128 stran, doporučený příspěvek 30 Kč)

Mozaika duchovní moudrosti

Dva kněží (P. Josef Doubrava, P. Marek Dunda) celý život sbírali zajímavé citáty známých i méně známých osobností o moudrosti, štěstí, lásce, naději, víře, vztahu vědy a víry... Do knihy se začtete, kdekoliv ji otevřete. Výborný dárek pro každého – podobně jako předchozí a následující dvě knihy. Již druhé vydání. (96 stran, 20 Kč)

Cena, kterou zaplatíš

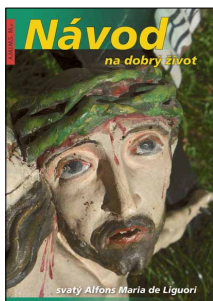
Joseph Fadelle

Autor (původním jménem Mohamed al-Said al-Músávi) se měl stát hlavou šíitského rodinného klanu. Místo toho se rozhodl opustit islám a přijmout křesťanství. Následovalo zděšení a hněv rodiny, vězení, mučení, útěk z Iráku... Svůj příběh napsal ve Francii, kde se nyní i s manželkou a dětmi skrývá před fatvou – islámským rozsudkem smrti. (160 stran, 30 Kč)

Ze života pro život

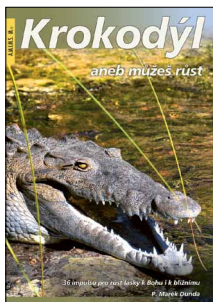
Výběr těch nejzajímavějších svědectví z prvních dvaceti čísel časopisu *Milujte se!*. Skutečné příběhy, někdy obyčejné, jindy zcela mimořádné, které zaujmou snad úplně každého. (96 stran, 20 Kč)

Návod na dobrý život

sv. Alfons Maria de Liguori

Velmi stručná, ale praktická knížka učitele Církve sv. Alfonse Marie de Liguori. Stručně a jasně to podstatné. Ve světě vyšla již ve více než 600 vydáních! (96 stran, 20 Kč)

Krokodýl aneb mužes růst

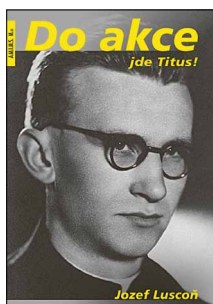
P. Marek Dunda

Krokodýl je starým symbolem duchovního života, prý roste po celý svůj život. Podobně i my můžeme celý život duchovně růst. Tato příručka k tomu nabízí stručné postřehy a inspirace – většinou myšlenky ze starších katolických příruček, ovšem převedené do řeči dnešní doby. Mnozí se diví, jak jsou tyto myšlenky konkrétní a aktuální. (64 stran, 15 Kč)

Dotyky nebe a země

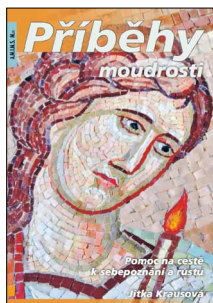
Sborník s přibližně stovkou barevných fotografií, reprodukcí a schémat obsahuje sedm témat zpracovaných šesti různými autory: Turínské plátno (včetně nově publikovaných poznatků), Rouška z Manoppella, Zázrak zázraků v Calandě, Nositel Nobelovy ceny za fyziologii a medicínu Alexis Carrel svědkem zázraku v Lurdech, Plačící Madona v Syrakusách, Obrácení Andrého Frossarda, Eucharistický zázrak v Sokolce. (128 stran, 30 Kč)

Do akce jde Titus!

Jozef Luscoň

Čtivé vyprávění o salesiánovi blahoslaveném Titovi Zemanovi, který v roce 1950 převedl přes hraniční řeku Moravu dvě skupiny bohoslovců a kněží. Třetí výprava skončila zatčením... (128 stran, 25 Kč)

Příběhy duchovní moudrosti

Jitka Krausová

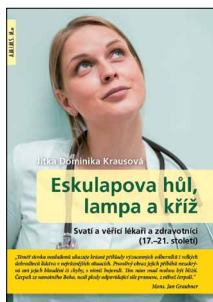
Stovka krátkých příběhů, které sesbírala MUDr. Jitka Krausová – lékařka psychiatrička, pastorační asistentka a zasvěcená panna. Používá je při duchovním doprovázení, duchovních obnovách i ve své lékařské praxi jako Pomoc na cestě k sebepoznání a růstu. Jistě zaujmou věřící i nevěřící a pomohou k zamyšlení nad podstatnými věcmi v našem životě. (96 stran, 20 Kč)

Manželství – cesta ke svatosti

Jitka Krausová

Kniha s podtitulem *Svatí manželé 20. století* nabízí 110 příběhů jak manželských párů, tak jednotlivých manželů a manželek, kteří v různých prostředích a situacích dovedli jít po svatě cestě. Za každým medailonem následují otázky či podněty k možnému přemýšlení, rozjímání, ideálně i společnému. (322 stran, 40 Kč)

Eskulapova hůl, lampa a kříž

Jitka Krausová

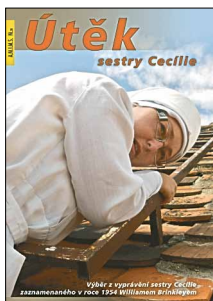
Hrdiny této knihy jsou svatí nebo kandidáti svatosti z řad lékařů, farmaceutů, sester a zdravotníků z moderní doby, hlavně z 19. a 20. stol. (s přesahem i do 21. stol.), občas i z 18. a 17. století. Navíc jsou zde i jiní významní věřící lékaři, částečně i ekumenicky. (288 stran, 40 Kč) *Na www.amims.net najdete e-knihu rozšířenou o další medailony (332 stran).*

Základy křesťanské víry

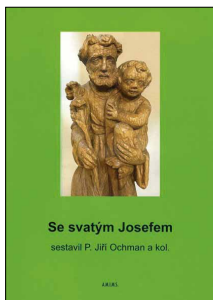
P. Jan Kabeláč

V této knize možná nenajdete věci, o kterých byste si řekli: „Tak tohle jsem vůbec nevěděl!“ (i když možná i to tam najdete), ale rozhodně tam najdete místa, kdy si řeknete: „Úžasné! Takto jednoduše a srozumitelně bych to sám do teď vysvětlit nezládl.“
(formát A6, 44 stran, 5 Kč)

Útěk sestry Cecilie

Řeholní sestra vypráví svůj příběh nejen o tom, jak v 50. letech minulého století pomáhala v útěku kněžím, kterým hrozilo uvěznění, jak potom sama utíkala, skrývala se jako psanec... Místy napínavé jako detektivka, místy naopak velmi humorné autentické vyprávění z vlastního života. Další kniha, která se čte doslova jedním dechem. (96 stran, 20 Kč)

Se svatým Josefem

P. Jiří Ochman a kol.

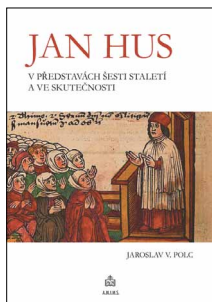
Nechme se svatým Josefem inspirovat. Je to ten, který dělá všechno, co je potřeba, ale nijak to nezveličuje – a je pohotový k tomu, co je potřeba udělat...
(32 stran, 10 Kč)

Pouť do Říma od A do Z

P. Jan Peňáz a kol.

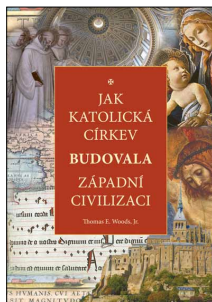
Poutavé líčení (místy se špetkou humoru) pěší pouti šesti moravských poutníků z Vranova nad Dyjí do Říma v jubilejním svatém roce 2000.
3. vydání ke Svatému roku 2025
(112 stran, 25 Kč)

Jan Hus v představách šesti staletí a ve skutečnosti

Jaroslav V. Polc

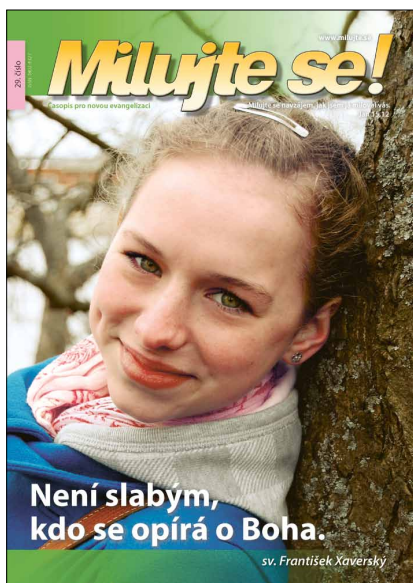
Původně poutavá přednáška profesora Jaroslava V. Polce, která nyní vychází knižně. Mapuje různé představy o Janu Husovi a pak je uvádí na pravou míru. (128 stran, 30 Kč – tato kniha nevyšla v edici A.M.I.M.S. M., ale byla vydána společně s MCM Olomouc)

Jak katolická církev budovala západní civilizaci

Thomas E. Woods, Jr.

Již druhé vydání knihy amerického historika o tom, za co vše vděčí naše civilizace katolické církvi: například za zrod moderní vědy, systém univerzit, západní právní systém a mezinárodní právo, charitu aj. Přináší též vyvážená historická fakta o Galileově případu. (208 stran + 16 stran barevných příloh, 180 Kč)

Milujte se!

Časopis je určen nejen pro mladé. Je zaměřen na prohloubení náboženského vzdělání a povzbuzení k náročnému životu založenému na křesťanských ctnostech.

Rozsah: 64 stran

Periodicita: čtvrtletník

Objednávky: redakce@milujte.se

Doporučený příspěvek: 20 Kč

On-line zdarma: www.milujte.se

Už léta se zajímám o svaté, kteří mají nějakou souvislost s naší zemí. Jako kluk jsem se domníval, že je jich jen pár – měl jsem tehdy na mysli ty nejznámější: sv. Václav, sv. Cyril a Metoděj, sv. Anežka... Něco napovědělo Desetiletí duchovní obnovy (1988–1997), kdy každý rok byl prožíván víc s jedním či dvěma světci. A od té doby se daří objevovat další a další světce, blahorečené a adepty na svatořečení, kteří mají nějaký vztah k naší zemi – buď se zde narodili, nebo zde žili a nějak působili, anebo jen přes naši zemi cestovali či něco zajímavého ve prospěch naší vlasti vykonali. Je jich spousta, a to jsem si jist, že o některých ještě ani nevím. Je dobré je poznávat a mít je tak nějak víc za své – za sobě bližší. Měli vztah k našemu prostředí, ano, zde je – sportovní terminologií řečeno – to hřiště, kde bojovali o svatost, a zde se jim to podařilo! A teď jsme na řadě my. Bojujeme na stejném hřišti, kde už se to jiným podařilo, máme v nich vzory a mocné přímluvce...

P. Marek Dunda

Knihu můžete objednat v požadovaném množství
jen za příspěvek na tisk a poštovné
na www.amims.net a www.fatym.com.